

АГАТА КРИСТИ

*Куклата на
шивачката*

Selekta

АГАТА КРИСТИ

КУКЛАТА НА ШИВАЧКАТА

Превод: Божидар Илиев

chitanka.info

Симпатичната възрастна дама от Сент Мери Мийд отново е на линия. Тя извиква на помощ всички свои способности, за да разреши новите загадки — смъртта на човек в църковната обител, тайната на скритото наследство на чичо Хенри, убийството с шивашкия сантиметър, случая с прислужницата на мис Скинър и още...

СВЕТИЛИЩЕ

Жената на викария се появи иззад ъгъла на къщата. Ръцете ѝ бяха пълни с хризантеми. Грубите ѝ туристически обувки бяха целите в лепкава градинска кал, от която имаше даже и по носа ѝ, но тя съвсем не забелязваше това.

Последва лека схватка, докато отвори ръждясалата порта, която едва се държеше на пантите си. Един повей на вятъра подхвана измачканата ѝ филцова шапка и я килна още повече.

„О, господи!“ — рече Бънч.

Кръстена от оптимистично настроените си родители Дайана, мисис Хармън бе станала Бънч^[1] по доста понятни причини още като дете и оттогава това име се бе залепило за нея. Притиснала хризантемите към себе си, тя мина през портата, влезе в двора на църквата и стигна до входа ѝ.

Ноемврийският въздух бе мек и влажен. По небето се носеха облаци, като тук-там помежду им се откриваха късчета синьо небе. В църквата бе студено и тъмно, отопляваха я само по време на служба.

„Б-р-р-р! — възкликна Бънч. — Добре ще е да свърша по-бързо. Не искам да умра от студ.“

Със сръчност, придобита с времето, тя приготви необходимите принадлежности — вази, вода и поставки за цветята.

„Ех, да имахме лилии! — помисли си Бънч. — Омръзнаха ми тези мършави хризантеми!“ — Чевръстите ѝ пръсти нагласиха цветята по местата им.

В композицията ѝ нямаше нищо оригинално или артистично, тъй като самата Бънч Хармън не бе нито артистична, нито оригинална, но пък се получи една приятна и семпла подредба. Понесла внимателно вазите, Бънч мина между пейките и пое към олтара. В този миг се показва слънцето.

Светлината му нахлу през източния прозорец, чието стъкло бе ярко оцветено предимно в синьо и червено — дар от някакъв заможен

викториански черковник. Внезапно разкрилото се великолепие бе направо изумително.

„Като скъпоценни камъни“ — помисли си Бънч. Изведнъж тя се закова на място, вперила поглед пред себе си. На стъпалата при олтара лежеше тъмна сгушена фигура.

Бънч внимателно остави цветята, приближи се и се наведе над нея. Беше мъж, свит на кълбо. Тя коленичи до него, после бавно и внимателно го преобърна. Пръстите ѝ напипаха пулса му — толкова слаб и неравномерен, който, както и почти зеленикавата бледост на лицето му, сочеше едно-единствено нещо — без съмнение, помисли си Бънч, този човек умира.

Той беше към четиридесет и пет годишен, с тъмен, износен костюм. Тя отпусна безжизнената му ръка, която бе повдигнала и погледна другата. Сякаш бе свита в юмрук на гърдите му. Като я разгледа по-отблизо, тя видя, че пръстите стискат нещо, което прилича на голямо парче памук или носна кърпа, здраво притисната към гърдите му. Около свитата китка личаха петна от засъхнала кафява течност, за която Бънч се досети, че е кръв. Тя се отдръпна назад и се намръщи.

Очите на мъжа бяха затворени, но в този момент той изведнъж повдигна клепачи и се втренчи в лицето на Бънч. Погледът му не беше нито мътен, нито блуждаещ — напротив, гледаше живо и разумно. Устните му се раздвижиха и Бънч се наведе към него, за да долови думите, или по-точно думата, защото той изрече само една:

— Светилище.

Стори ѝ се, че съзря лека усмивка, когато той промълви тази дума. Не, нямаше грешка, защото след миг той отново изрече:

— Светилище...

После той въздъхна продължително и затвори очи. Пръстите на Бънч отново подириха пулса му. Не бе съвсем изчезнал, но вече бе по-слаб и още по-неравномерен. Тя решително се изправи.

— Не мърдайте — каза тя. — Даже не се опитвайте. Отивам за помощ.

Мъжът отново отвори очи, но сега вниманието му бе насочено към многоцветната светлина, струяща през източния прозорец. Той промълви нещо, което Бънч не можа да разбере добре. Тя се сепна при мисълта, че това може би е името на съпруга ѝ.

— Джулиан? — каза тя. — Дошли сте тук, за да намерите Джулиан?

Но отговор не последва. Човекът лежеше със затворени очи, дишайки бавно и немощно.

Бънч се обърна и бързо напусна църквата. Погледна часовника си и кимна с известно задоволство. Доктор Грифитс сигурно все още е в кабинета си. Беше само на няколко минути пеша от църквата. Тя влетя, без да звъни или чука, мина през чакалнята и влезе в кабинета.

— Трябва да дойдете веднага — каза Бънч. — Един човек умира в църквата.

Няколко минути по-късно доктор Грифитс се изправи след краткия си преглед.

— Можем ли да го пренесем оттук до дома ви? Там ще мога да направя нещо повече за него, макар че едва ли ще има кой знае каква полза.

— Разбира се — каза Бънч. — Ще отида да приготвя необходимите неща и ще повикам Харпър и Джоунс да ви помогнат да го пренесете.

— Благодаря. Мога да телефонирам от дома ви за линейка, но се боя, че докато дойде... — той не довърши мисълта си.

— Вътрешен кръвоизлив? — попита Бънч.

Доктор Грифитс кимна и каза:

— Как, за Бога, се е озовал тук?

— Миля, че е престоял тук цялата нощ — замислено рече Бънч. — Харпър отключва църквата сутрин, когато отива на работа, но обикновено не влиза вътре.

Пет минути по-късно доктор Грифитс остави телефонната слушалка и се върна в дневната, където пострадалият лежеше върху набързо застланите одеяла на дивана. Бънч придърпваше леген с вода, почиствайки след прегледа на доктора.

— Е, това е — каза Грифитс. — Повиках линейка и уведомих полицията. — Той стоеше и намръщено гледаше пациента, който лежеше със затворени очи. Лявата му ръка конвулсивно потръпваше до тялото.

— Бил е прострелян — каза Грифитс. — От непосредствена близост. Смачкал е носната си кърпа на топка и с нея е запушил раната, за да спре кръвенето.

— Могъл ли е да стигне далеч в това състояние? — попита Бънч.

— О, да, съвсем възможно е. Известни са случаи, когато смъртно ранен човек намира сили да тръгне по улицата, все едно че нищо не се е случило, а пет-десет минути по-късно изведнъж да рухне. Така че не е задължително да е бил застрелян в църквата. О, не. Може това да е станало на известно разстояние от нея. Разбира се, възможно е и сам да се е прострелял, след което да е изпуснал пистолета и, залитайки, да е тръгнал слепешката към църквата. Не разбирам обаче защо се е отправил към нея, а не към дома ви.

— О, аз знам защо — рече Бънч. — Той го каза: „свещилище“.

Докторът я загледа втренчено.

— Светилище?

— Ето го и Джулиан — каза Бънч и обърна глава, когато чу стъпките на мъжа си в коридора. — Джулиан, ела тук!

Преподобният Джулиан Хармън влезе в стаята. Поведението му на подчертано образован, но малко отнесен човек винаги го правеше да изглежда по-възрастен, отколкото бе всъщност.

— Боже мой! — каза Джулиан Хармън и огледа с кротък, озадачен поглед хирургическите инструменти и тялото, проснато на дивана.

Бънч обясни с обичайната си лаконичност:

— Намерих го в църквата, умираше. Бил е прострелян. Познаваш ли го, Джулиан? Стори ми се, че го чух да произнася името ти.

Викарият се приближи до дивана и погледна умирация.

— Бедният — каза той и поклати глава. — Не, не го познавам. Почти съм сигурен, че не съм го виждал преди.

В този момент очите на умирация се отвориха отново. Те се преместиха от доктора към Джулиан Хармън, а после към съпругата му и останаха приковани в лицето ѝ. Грифитс пристъпи напред.

— Можете ли да говорите? — попита той настоятелно.

Но, вперил поглед в Бънч, мъжът изрече с немошен глас:

— Моля... моля ви... — след което леко потръпна и издъхна.

Сержант Хейз наплюнчи молива си и обърна страницата на своя бележник.

— Това ли е всичко, което можете да ми кажете, мисис Хармън?

— Да — каза Бънч. — А това са нещата, които намерих в джобовете на самото му.

На масата, до лакътя на сержант Хейз, лежеше портфейл, един доста стар и очукан часовник с инициали „У. С.“ и билет за връщане до Лондон. Нищо повече.

— Разбрахте ли кой е той? — попита Бънч.

— Някакви мистър и мисис Екълс са се обаждали в участъка. Изглежда той е брат на мисис Екълс. Името му е Сандбърн. От известно време не бил добре със здравето и нервите. Напоследък състоянието му се влошило. Онзи ден излязъл и не се прибрал. Взел със себе си и револвер.

— После дошъл тук и се застрелял, така ли? — попита Бънч. — Защо?

— Ами, нали разбирате, бил е депресиран...

Бънч го прекъсна:

— Нямам това предвид. Искам да кажа — защо точно тук?

Тъй като сержант Хейз очевидно не разполагаше с отговор на този въпрос, той отвърна уклончиво:

— Пристигнал е тук с автобуса в пет и десет.

— Добре — каза Бънч й повтори: — Но защо?

— Не зная, мисис Харман — отвърна сержант Хейз. — Няма никакво обяснение. Ако душевното му равновесие е било нарушено...

Бънч довърши вместо него:

— Можел е да го направи къде ли не. Но не виждам защо е било необходимо да вземе автобус до такова малко провинциално селце. Тук не е познавал никого, нали?

— Не, доколкото можахме да установим — каза сержант Хейз и като се покашля извинително, той се надигна и рече: — Вероятно мистър и мисис Екълс ще дойдат да се срещнат с вас, мадам... тоест, ако нямате нищо против.

— Разбира се, че нямам нищо против — каза Бънч. — Съвсем естествено. Просто исках да има какво да им кажа.

— Е, аз ще тръгвам — каза сержант Хейз.

— Благодарна съм все пак — рече Бънч, докато вървяха заедно към изхода, — че не е било убийство.

Пред портата на къщата бе спряла кола. Сержант Хейз я погледна и отбеляза:

— Изглежда мистър и мисис Екълс вече са тук, за да поговорят с вас, госпожо.

Бънч мобилизира силите си за нелекото изпитание, което явно я очакваше.

„Все пак — помисли си тя — винаги мога да извикам Джулиан на помощ. Пасторите са точно за това — да утешават опечалените“.

Бънч нямаше никаква представа как точно биха могли да изглеждат мистър и мисис Екълс, но още докато ги поздравяваше осъзна, че я обзема изненада. Мистър Екълс бе як, червендалест мъж и си личеше, че по принцип е жизнерадостен и закачлив. Във външния вид на мисис Екълс имаше нещо смуцаващо. Тя имаше тънки, злобно присвити устни, а гласът ѝ бе тънък и писклив.

— Както можете да си представите, мисис Хармън, това е ужасен шок — каза тя.

— О, зная — рече Бънч. — Абсолютно права сте. Моля, седнете! Да ви предложа... е, може би е малко рано за чай...

Мистър Екълс махна с пухкавата си ръка.

— Не, не, няма нужда — каза той. — Много любезно от ваша страна, наистина. Ние просто искахме да... да... е, каквото ви е казал бедният Уилям и... нали знаете...

— Доста време бе в чужбина — каза мисис Екълс. — И мисля, че може би там е преживял доста неприятни неща. След като си дойде вкъщи, беше много затворен и потиснат. Казваше, че този свят бил ужасен и че от живота не можело да се очаква нищо добро. Бедният Бил, беше все мрачен.

Бънч ги изгледа за миг, без да проговори.

— Той отмъкна пистолета на мъжа ми — продължи мисис Екълс. — Без наше знание. После изглежда е дошъл тук с автобус. Смятам, че е много благородно от негова страна. Не е искал да го направи в дома ни.

— Ех, бедният, бедният! — каза мистър Екълс с въздишка. — Не бива да го съдим.

Последва още една кратка пауза и мистър Екълс рече:

— Успя ли да каже нещо? Последни думи или нещо такова?

Лъскавите му свински очички внимателно изучаваха Бънч. Мисис Екълс също се наклони напред, сякаш нямаше търпение да чуе отговора.

— Не — тихо изрече Бънч. — Преди да умре, е дошъл в църквата да потърси убежище.

Мисис Екълс произнесе озадачено:

— Убежище? Не мисля, че добре ви...

Мистър Екълс я прекъсна:

— Убежище в светилището, скъпа — рече той нетърпеливо. — Това имаше предвид жената на викария. Било е грях... самоубийство, нали разбираш. Мисля, че е искал да се покае.

— Опита се да каже нещо, преди да умре — рече Бънч. — Започна с „моля“, но не можа да продължи.

Мисис Екълс допря носната си кърпа до очите си и подсмъркна.

— О, Боже — каза тя. — Ужасно е мъчително, нали?

— Хайде, хайде, Пам — рече съпругът ѝ. — Не се разстройвай. Нищо не може да се направи. Горкият Уилям. Сега поне почива в мир. Е, много ви благодарим, мисис Хармън. Надявам се, че не сме ви прекъснали работата. Съпругата на един викарий е заета жена, знаем това.

Те се ръкуваха с нея, после изведнъж Екълс се обърна и каза:

— А, да, още само едно нещо. Мисля, че самото му е тук, у вас, нали?

— Самото му? — намръщи се Бънч.

— Бихме искали да приберем нещата му — каза Екълс. — Нали знаете, сантименталности...

— В джобовите му имаше часовник, портфейл и билет за влак — каза Бънч. — Дадох ги на сержант Хейз.

— Е, тогава всичко е наред — рече мистър Екълс. — Предполагам, че той ще ни ги предаде. Личните му документи сигурно са в портфейла.

— В него имаше само банкнота от една лира — каза Бънч. — Нищо друго.

— Никакви писма, нищо такова?

Бънч поклати глава.

— Е, благодарим ви отново, мисис Хармън. Самото му, сигурно и то е при сержанта, нали?

Мъчейки се да си спомни, Бънч се намръщи.

— Чакайте малко — каза тя. — Не мисля, че... я да видим. Ние с доктора свалихме самото, за да прегледаме раната му. — Тя обходи стаята с блуждаещ поглед. — Трябва да съм го занесла горе заедно с кърпите и легена.

— Чудя се, мисис Хармън, дали ще имате нещо против... Бихме искали да вземем самото му. Нали знаете, последната дреха, която е носил. Е, жена ми е малко сантиментална...

— Разбира се — каза Бънч. — Искате ли първо да го почистят? Боя се, че е доста... е, доста е изцапано.

— О, не, не, не, няма значение.

Бънч се намръщи.

— Чудя се къде ли е сега... извинете ме за момент. — Тя се качи на горния етаж и след няколко минути се върна. — Много съжалявам — каза тя задъхано. — Моята прислужница го сложила при дрехите за химическо чистене. Отне ми доста време, докато го намеря. Ето, вземете го. Ще ви го увия в хартия.

Тя то направи, без да обръща внимание на протестите им, после сърдечно се сбогува с тях и те си тръгнаха.

На връщане Бънч бавно прекоси преддверието и влезе в кабинета. Преподобният Джулиан Хармън вдигна поглед и лицето му се проясни. Той пишеше проповед и се опасяваше, че се е отклонил от темата поради интереса си към политическите взаимоотношения между Юдея и Персия по време на царуването на Кир^[2].

— Да, скъпа? — подкани я той.

— Джулиан — каза Бънч. — Какво точно означава „свещилище“?

Джулиан Хармън с благодарност отмести настрана листите с проповедта.

— Ами — каза той, — в римските и гръцките храмове под свещилище са разбирали местата, където се е намирала статуята на бога. Латинската дума за олтар „ара“ значи също убежище, закрила. — Той поучително продължи: — През триста деветдесет и девета година от новата ера правото на свещилище в християнските църкви е било окончателно и категорично признато. В Англия за право на свещилище за пръв път се споменава в Сборника от закони, издаден от Етълбърт през шестстотната година от новата ера...

Той имаше намерение да продължи още със своето изложение, но, както често се бе случвало и преди, бе смутен от начина, по който съпругата му прекъсна неговата високоерудирана реч.

— Миличък — каза тя. — Много си сладък.

Тя се наведе и го целуна по върха на носа. Джулиан се почувства като куче, което награждават за това, че е изпълнило ефектен номер.

— Семейство Екълс бяха тук — каза Бънч.

Викарият се намръщи.

— Екълс ли? Като че ли не си спомням...

— Не ги познаваш. Това са сестрата на мъжа от църквата и нейният съпруг.

— Трябваше да ме повикаш, скъпа.

— Не се наложи — каза Бънч. — Не бе необходимо да бъдат утешавани. Чудя се... — Тя се намръщи. — Ако утре оставя тенджерата с яденето във фурната, ще се справиш ли, Джулиан? Смятам да отскоча до Лондон за продажбите.

— Какво ще продаваш, мила? — Съпругът ѝ я погледна озадачено. — Какво си си наумила този път?

Бънч се засмя.

— Не, миличък, имах предвид разпродажбите. В Бъроуз и Портмънс се организират специални разпродажби на домашно бельо. Нали знаеш, чаршафи, покривки, хавлии и кърпи за стъкло. Не зная какво толкова правя с нашите кърпи, че се износват толкова бързо. Освен това — замислено добави тя, — иска ми се да навестя леля Джейн.

Тази мила възрастна дама, мис Джейн Марпъл, от две седмици се наслаждаваше на прелестите на големия град, удобно настанена в малкия апартамент на своя племенник.

— Толкова любезно от страна на Реймънд — измърмори тя. — Заминаха с Джоан за Америка за две седмици и настояха да дойда тук и да се позабавлявам. А сега, скъпа Бънч, разкажи ми какво те тревожи.

Бънч бе любимата кръщелница на мис Марпъл и възрастната дама я погледна с много обич. Бънч си бе сложила най-хубавата филцова шапка, която сега килна още по-назад на тила и започна да разказва.

Разказът ѝ бе кратък и ясен. Когато тя приключи, мис Марпъл кимна с глава.

— Разбирам — рече тя. — Да, разбирам.

— Ето защо реших, че трябва да те видя — каза Бънч. — Нали разбираш, не съм толкова умна...

— Но ти си умна, скъпа!

— Не, не съм, не и колкото Джулиан.

— Джулиан, разбира се, е човек с висок интелект — каза мис Марпъл.

— Вярно е — каза Бънч. — Джулиан е интелигентен, но, от друга страна, аз пък имам усет.

— Ти имаш и здрав разум в главата си, Бънч, а си и много интелигентна.

— Просто не знаех какво трябва да сторя, нали разбираш. Не можех да попитам Джулиан, защото... е, мисля... искам да кажа, че той е толкова благопристроен...

Тази констатация се оказа съвсем понятна за мис Марпъл и тя рече:

— Знам какво искаш да кажеш, скъпа. Ние, жените... е, просто сме по-различни. — Тя продължи: — Бънч, чух какво се е случило, но най-напред искам да знам какво мислиш самата ти.

— Всичко е толкова объркано — каза Бънч. — Мъжът, който умираше в църквата, знаеше какво е светилище. Той го изрече по същия начин, по който би го казал Джулиан. Имам предвид, че е бил образован, начетен човек и ако се бе застрелял сам, нямаше след това да се домъкне в църквата и да каже „светилище“. Човек търси убежище в свято място, когато е преследван и в църквата се чувства защитен. Там преследвачите му не биха посмели да го докоснат, а някога дори и полицията те е оставяла на мира.

Тя погледна въпросително към мис Марпъл, която кимна и Бънч продължи:

— Онези хора — Екълс — бяха доста особени. Прости и недодялани. А има и още нещо. Часовникът... часовникът на убития. На гърба му имаше инициали „У. С“. Вътре... аз го отворих... със съвсем дребни букви бе изписано: „На Уолтър от баща му“. Имаше и дата. Уолтър. Обаче Екълс постоянно го наричаха Уилям или Бил.

Мис Марпъл понечи да каже нещо, но Бънч побърза да продължи:

— Е, знам, че невинаги наричаме хората с имената, с които са кръстени. Искам да кажа, мога да разбера ако са те кръстили Уилям да ти викат Порги, Керътс или нещо подобно. Но сестра ти никога не би те нарекла Уилям или Бил, ако се казваш Уолтър.

— Намекваш, че не му е сестра ли?

— Съвсем сигурна съм, че не му е сестра. Те бяха ужасни... и двамата. Дойдоха в дома ми, за да приберат нещата му и да разберат дали не е казал нещо, преди да умре. Когато им казах, че не е, на лицата им се изписа облекчение. Аз лично смятам, че Екълс го е застрелял — завърши Бънч.

— Убийство? — каза мис Марпъл.

— Да — рече Бънч. — Убийство. Затова дойдох при теб, мила лельо.

За обикновен слушател такова твърдение би звучало нелепо, но в някои среди мис Марпъл бе известна с това, че разбира от убийства.

— Той ми каза „моля“, преди да умре — рече Бънч. — Искаше да направя нещо за него. Най-ужасното е, че така и не разбрах какво.

Мис Марпъл се замисли за миг-два, след което веднага уцели въпроса, който бе занимавал и Бънч.

Но защо въобще е бил там? — попита тя.

— Искаш да кажеш — рече Бънч, — че ако човек има нужда от убежище в свято място, би могъл да се вмъкне в църква навсякъде. Няма нужда да взима автобус, който пътува едва четири пъти дневно и да ходи до забутано селце като нашето.

— Може да е дошъл с някаква цел — разсъждаваше мис Марпъл. — Сигурно е искал да се срещне с някого. Чипинг Клегхорн е малко селце, Бънч. Вероятно имаш представа с кого би желал да се срещне той.

Бънч прехвърли наум жителите на селото и колебливо поклати глава.

— Всъщност — каза тя, — може да е бил всеки.

— Той въобще ли не спомена име?

— Каза „Джулиан“ или поне така ми се стори. Предполагам, че може да е било и Джулия. Доколкото знам, в Чипинг Клегхорн няма жена с такова име.

Тя притвори очи и си припомни сцената. Мъжът, лежащ на стъпалата при олтара, светлината нахлуваща през прозореца, хвърляща отблясъци като червени и сини скъпоценни камъни.

— Скъпоценни камъни^[3] — каза замислено мис Марпъл.

— Предстои най-важната част — рече Бънч, — истинската причина, поради която днес съм тук. Виждаш ли, тези Екълс много

настояваха да получат сакото му. Бяхме го свалили, когато докторът го преглеждаше. То бе старо и износено и не виждам за какво им бе притрябвало. Казаха, че било от сантименталност, но това са глупости. Все пак отидох да го потърся и докато се качвах по стълбите, си спомних как раненият правеше някакви движения с ръката си, сякаш търсеше нещо в сакото. Затова когато го намерих, аз го огледах много внимателно и видях, че на едно място шевът бе защит наново с различен конец. Разпорих го и вътре намерих късче хартия. Извадих го, заших отново мястото с подходящ конец и понеже бях много внимателна, не мисля, че Екълс ще научат за това. Не мисля, но не мога да съм сигурна. После им занесох сакото долу и се извиних за забавянето.

— А късчето хартия? — попита мис Марпъл.

Бънч отвори чантата си.

— Не го показах на Джулиан — каза тя, — защото той щеше да каже да го върна на Екълс. Реших, че вместо това ще е по-добре да ти го донеса.

— Квитанция от багажна служба — рече мис Марпъл, докато го гледаше. — Гара Падингтън.

— В джоба му имаше билет до Падингтън — каза Бънч.

Погледите на двете жени се срещнаха.

— Трябва да действаме — каза живо мис Марпъл. — Но мисля, че за препоръчване е да бъдем внимателни. Забелязала ли си, скъпа Бънч, дали не те е проследил някой, когато днес си идвала насам?

— Да ме е проследил някой?! — възкликна Бънч. — Нали не мислиш...

— Е, просто не го изключвам — каза мис Марпъл. — И тъй като всичко е възможно, мисля, че трябва да вземем предпазни мерки. — Тя енергично се изправи. — Ти си дошла тук под предлог, че ще ходиш на разпродажбите, скъпа. Следователно мисля, че най-добре ще е да отидем там. Но преди да тръгнем, можем да извършим някои малки приготовления. Смятам — загадъчно добави мис Марпъл, — че скоро няма да имам нужда от стария костюм от туид с яка от боброва кожа.

Час и половина по-късно двете дами, облечени повече от зле и с окаян външен вид, прегърнали вързопи с драгоценно домашно бельо, седяха в малката кръчмичка „Ябълково клонче“ и възстановяваха

силите си със стек, пудинг с бъбреци, последвани от ябълкова пита и крем карамел.

— Тази хавлия е с истинско довоенно качество — продума мис Марпъл леко задъхана. — С монограм „Д“ на нея. Какъв късмет, че жената на Реймънд се казва Джоан. Смятам да не ги ползвам, докато не ми потрѣбват и ако се спомина по-рано, отколкото очаквам, те ще ѝ свършат чудесна работа.

— Аз пък наистина имах нужда от кърпи за стъкло — рече Бънч. — А и тези са много евтини, макар и не колкото другите, които онази червенокоса жена успя да отмъкне преди мен.

В този момент в „Ябълковото клонче“ влезе елегантна млада жена, гримирана доста силно, с много руж и червило. След като разсеяно се огледа за миг, тя се завтече към тяхната маса и остави един плик до лакътя на мис Марпъл.

— Заповядайте, мис — каза живо тя.

— О, благодаря ти, Гладис — рече мис Марпъл. — Много ти благодаря. Беше много мило от твоя страна.

— За мен винаги е удоволствие да ви услужа — каза Гладис. — Ърни все ми повтаря „Всичко полезно, което си научила, е от тази твоя мис Марпъл, при която работеше“. За мен наистина е удоволствие да ви услужа, мис.

— Толкова мило момиче — каза мис Марпъл, след като Гладис си отиде. — Винаги отзивчива и готова да помогне.

Тя погледна в плика и го подаде на Бънч.

— А сега внимавай, скъпа — каза тя. — Между другото, спомних си за онзи приятен млад инспектор от Мелчестър. Дали е още там?

— Не знам — каза Бънч. — Вероятно.

— Е, и да не е — замислено рече мис Марпъл, — винаги бих могла да се обадя на областния началник на полицията. Мисля, че той ме помни.

— Разбира се, че те помни — каза Бънч. — Всеки би те запомнил. Ти си уникална. — И тя се изправи.

С пристигането си на Падингтън Бънч отиде в багажната служба и представи квитанцията. Не след дълго ѝ предадоха един доста стар и очукан куфар. Тя го взе и се запъти към перона.

По време на пътуването ѝ до вкъщи не се случи нищо особено. Когато влакът наближи Чипинг Клегхорн, Бънч стана и взе стария куфар. Едва бе слезла от вагона, когато един мъж, който тичаше по перона, внезапно изтръгна куфара от ръцете ѝ и хукна през глава.

— Стой! — извика Бънч. — Спрете го! Спрете го! Той ми взе куфара!

Кондукторът на тази малка, селска гаричка бе човек с доста бавни реакции и точно бе започнал да казва:

— Ей, чакайте, не можете да правите това... — когато един силен удар в гърдите го отхвърли настрана и мъжът с куфара излетя от гарата. Запъти се към една чакаща кола, хвърли куфара вътре и точно понечи да се вмъкне след него, когато една ръка се стовари на рамото му и преди да успее да помръдне, той чу гласа на полицай Абъл.

— Така, какво значи всичко това?

Запъхтяна, Бънч дотича откъм гарата.

— Той отмъкна куфара ми. Точно когато слизах от влака.

— Глупости — каза мъжът. — Не знам за какво говори тази жена. Това е моят куфар и с него слязох от влака.

Той погледна Бънч с празен поглед. Никой не би предположил, че мисис Хармън и полицай Абъл са прекарвали заедно доста от половинчасовите почивки на последния, обсъждайки ползата от естествения тор и костеното брашно за розовите храсти.

— Вие, госпожо, казвате, че това е вашият куфар — рече полицай Абъл.

— Да — каза Бънч. — Точно така.

— А вие, сър?

— Аз твърдя, че куфарът е мой.

Мъжът бе висок, тъмнокос и добре облечен. Говореше провлачено и от маниерите му лъхаше високомерие. Откъм колата се чу женски глас:

— Разбира се, че това е твоят куфар, Едуин. Не мога да разбера какво иска тази жена.

— Ще трябва да изясним това — каза полицай Абъл. — Ако куфарът е ваш, какво има вътре, госпожо?

— Дрехи — рече Бънч. — Дълго палто на точки с боброва яка, два вълнени джемпера и чифт обувки.

— Е, това е достатъчно — каза полицаят Абъл.

Той се извърна към мъжа.

— Аз шия сценични костюми — изрече важно тъмнокосият мъж. — В този куфар има театрален реквизит, който нося за едно самотодейно представление.

— Добре, сър — каза полицаи Абъл. — Е, сега ще погледнем вътре и ще разберем. Можем да идем до участъка, но ако бързате, можем да се върнем в гарата и ще го отворим там.

— Това ме устройва — рече тъмнокосият мъж. — Между другото, казвам се Мос, Едуин Мос.

Стиснал куфара в ръце, полицаият пое обратно към гарата.

— Ще занеса това до багажната служба, Джордж — обърна се той към кондуктора.

Полицаият постави куфара на един тезгях и отвори закопчалката. Куфарът не бе заключен. Бънч и мистър Едуин Мос стояха от двете страни на полицаия и кръвнишки се гледаха един друг.

— А! — рече той, докато вдигаше капака. Вътре, прилежно сгънато, лежеше едно дълго, доста износено палто от туид с боброва яка. Имаше също два вълнени джемпера и чифт обикновени обувки.

— Точно както вие казахте, госпожо — обърна се полицаият към Бънч.

Никой не би могъл да каже, че мистър Едуин Мос бе сварен неподготвен. Слисването и съжалението му бяха съвсем естествени.

— Извинявам се — каза той, — наистина се извинявам. Моля ви да ми повярвате, скъпа госпожо. Наистина безкрайно съжалявам. Непростимо... моето поведение бе абсолютно непростимо. — Той погледна часовника си. — Сега трябва да побързам. Вероятно моят куфар е заминал с влака. — И като повдигна шапка още веднъж, той кротко каза на Бънч: — Моля ви да ми простите! — После излетя от багажното.

— Нима ще го оставите да се измъкне? — пошепна конспиративно Бънч на полицаия Абъл, който бавно й намигна с едното си око.

— Той няма да иде далеч, госпожо — рече полицаият. — Може да се каже, че няма да стигне твърде далеч, без да го забележат, ако схващате мисълта ми.

— О! — облекчено произнесе Бънч.

— Онази възрастна дама се обади по телефона — каза полицаи Абъл. — Тази, дето живееше тук преди няколко години. Умна е тя, нали? Но пък и днес целия ден се подготвахме за това. Не бих се учудил, ако инспекторът или сержантът дойдат да поговорят с вас за това утре сутринта.

Дойде инспекторът и то инспектор Крадок, когото мис Марпъл помнеше отпреди. Той с усмивка поздрави Бънч като стар приятел.

— Отново произшествие в Чипинг Клегхорн — каза той бодро. — Не можете да се оплачете от липса на сензации тук, нали, мисис Хармън?

— Мога да мина и без тях — отвърна Бънч. — Дойдохте тук само за да ме разпитвате или, за разнообразие, сте решили да ми разкажете някои неща?

— Първо ще ви разкажа едно-друго — рече инспекторът. — Ще започна с това, че от известно време следим мистър и мисис Екълс. Имаме причини да мислим, че са свързани с няколко грабежа в тази част на страната. И още нещо — въпреки че мисис Екълс наистина има брат на име Сандбърн, наскоро завърнал се от чужбина, мъжът, когото вчера сте намерили в църквата, определено не е бил Сандбърн.

— Знаех това — рече Бънч. — Първо той се казваше Уолтър, а не Уилям.

Инспекторът кимна.

— Името му е Уолтър Сейнт Джон и преди четиридесет и осем часа е избягал от затвора Харингтън.

— Разбира се — тихо си рече Бънч. — Бил е преследван от закона и е потърсил убежище. — После попита: — Какво е сторил?

— Ще трябва да се върнем доста години назад. Това е една заплетена история. Преди няколко години имало някаква танцьорка, която изпълнявала разни номера по мюзикховете. Не вярвам, че някога сте чували за нея. Изпълнявала номер от „Хиляда и една нощ“, наречен „Аладин в пещерата на съкровищата“. Появявала се на сцената в доста оскъдно облекло от оцветени стъклъца. Смятам, че не е била точно танцьорка, но пък била... е, привлекателна. Както и да е. Някаква азиатска кралска особа доста се поувлякла по нея. Измежду многото неща, които танцьорката получила като подаръци, била и една много красива смарагдова огърлица.

— Огърлица на Раджа с историческа стойност? — смаяно прошепна Бънч.

Инспектор Крадок се покашля.

— Е, не с чак такава историческа стойност, мисис Хармън. Любовната им история не продължила дълго, защото нашият владетел скоро бил пленен от някаква филмова звезда, чиито желания не били толкова скромни. Зобейда, както се наричала танцьорката с артистичния си псевдоним, зорко пазела огърлицата си, но когато веднъж я изпуснала от поглед, тя била открадната. Изчезнала от съблекалнята в театъра, но сред органите на властта се прокраднало съмнение, че тя може би сама е организирала нейното изчезване. Тогава такива неща се правели, с цел да се предизвика рекламна сензация или дори с още по-безчестни мотиви. Огърлицата така и не бе намерена, но в процеса на разследването вниманието на полицията бе привлечено от този човек — Уолтър Сейнт Джон. Той бил образован и добре възпитан, но животът му не се стекъл по най-добрия начин. Бил нает като бижутер в една доста съмнителна фирма, за която се подозирало, че се занимава с търговия на крадени бижута. Намериха се доказателства, че огърлицата е минала през него. Стигнахме до тях по косвен път във връзка с кражбата на други бижута и така той бе изправен пред съда, осъден и пратен в затвора. Не му оставало да лежи дълго, затова неговото бягство до известна степен бе изненада.

— Но защо е дошъл тук? — попита Бънч.

— Много бихме искали да разберем това, мисис Хармън. Следите му ни отведоха първо в Лондон. Там той не посетил никого от своите стари съучастници, но се отбил при една възрастна жена, някоя си мисис Джейкъбс — бивша шивачка на театрални костюми. Тя не ни каза нищо за целта на неговото посещение, но, според думите на други квартиранти в къщата, той е излязъл с куфар в ръка.

— Разбирам — каза Бънч. — Оставил го е в багажното на Падингтън и после дошъл тук.

— По това време — рече инспектор Крадок. — Екълс и човекът, който се е представил като Едуин Мос, са били по следите му. Искали са куфара. Видели го да се качва в автобуса. Най-вероятно са взели кола, изпреварили са го и са го чакали при слизането.

— И са го убили? — попита Бънч.

— Да — рече Крадок. — Застреляли са го с револвера на Екълс, но аз съм по-склонен да смятам, че Мос е този, който е стрелял. Сега, мисис Хармън, искаме да разберем къде е куфарът, който Уолтър Сейнт Джон е оставил на гара Падингтън. Бънч се засмя.

— Мисля, че той вече е у леля Джейн — каза тя. — Искам да кажа мис Марпъл. Това бе нейният план. Тя изпрати една нейна бивша прислужница с куфар, в който имаше нейни вещи, до багажното на гара Падингтън и после разменихме квитанциите. Аз взех нейния куфар, качих се на влака и го донесох тук. Тя, изглежда, е очаквала, че ще бъде направен опит той да ми бъде отнет.

Сега бе ред на инспектор Крадок да се усмихне.

— Това ми каза и тя, когато се обади. Отивам в Лондон да се срещна с нея. Искате ли да дойдете и вие, мисис Хармън?

— Ами-и-и... — произнесе замислено Бънч, — всъщност нещата се нареждат чудесно. Снощи ме боля зъб и затова няма да е зле да отида в Лондон на зъболекар, нали?

— Несъмнено — каза инспектор Крадок.

Мис Марпъл премести поглед от инспектор Крадок към напрегнатото лице на Бънч Хармън. Куфарът лежеше на масата.

— Не съм го отваряла, разбира се — каза възрастната дама. — Не мога дори да си помисля да направя такова нещо, без да присъства някое длъжностно лице. Освен това — добави тя с лукава, дяволита, викторианска усмивка, — той е заключен.

— Ще направите ли опит да познаете какво има в него, мис Марпъл? — попита инспекторът.

— Предполагам — каза мис Марпъл, — че вътре са сценичните костюми на Зобейда. Да ви донеса ли длето, инспекторе?

Скоро длетото си свърши работата. И двете жени ахнаха, когато капакът на куфара отскочи нагоре. Струящата през прозореца слънчева светлина освети това, което изглежда бе неизчерпаемо съкровище от скъпоценни камъни — червени, сини, зелени, оранжеви.

— Пещерата на Аладин — каза мис Марпъл. — Фалшивите камъни, които момичето е носело, докато танцува.

— Ха! — възкликна инспектор Крадок. — Че какво им е толкова ценното? Мислите ли, че си струва да бъде убит човек заради тях?

— Смятам, че е била голяма хитруша — каза мис Марпъл замислено. — Мъртва е, нали, инспекторе?

— Да, починала е преди три години.

— Притежавала е една изключително ценна огърлица — каза вгълбено мис Марпъл. — Дала я е да демонтират камъните ѝ и после ги е пришила тук-там по сценичния си костюм, където всеки би ги взел за оцветени стъклца. После се снабдила с точно копие на оригиналната огърлица и несъмнено именно то е било откраднато. Нищо чудно, че никога не се е появило на пазара. Крадците скоро са открили, че камъните са фалшиви.

— Тук има някакъв плик — каза Бънч, като разбута блестящите камъни.

Инспектор Крадок го взе от нея и извади отвътре два листа с вид на документи. Зачете на глас:

— „Брачно свидетелство на Уолтър Едмънд Сейнт Джон и Мери Мос“, това е истинското име на Зобейда.

— Значи са били женени — каза мис Марпъл. — Разбирам.

— А какъв е другият документ? — попита Бънч.

— Свидетелство за раждане на момиченце на име Джуъл.

— Джуъл? — извика Бънч. — Но, разбира се! Джуъл! Джил! Това било значи. Сега разбирам, защо е дошъл в Чипинг Клегхорн. Ето това се е опитвал да ми каже — Джуъл. Знаете ли, семейство Мънди от Лабърнъм Котидж гледат едно чуждо момиченце. Посветили са се изцяло на него. То им е като собствена внучка. Да, сега си спомням, името ѝ е Джуъл, но те, разбира се, я наричат Джил. Преди две седмици мисис Мънди получи удар, а старецът се разболя от пневмония. Двамата щели да влизат в болница. Упорито се опитвах да намеря добър дом за Джил. Не бих искала да я приберат от социалните служби. Предполагам, че баща ѝ е научил за това в затвора и успял да избяга, а после е взел куфара от старата шивачка, на която той или жена му са го били оставили. Предполагам, че щом скъпоценностите наистина са били на майката, сега детето ще може да се възползва от тях.

— И аз смятам така, мисис Хармън. Стига да са тук.

— О, няма къде другаде да бъдат — каза жизнерадостно мис Марпъл.

— Слава Богу, че се върна, скъпа — каза преподобният Джулиан Хармън, като топло поздрави жена си и въздъхна доволно. — Мисис Бърт винаги много се старее, когато те няма, но за обяд ми донесе някакви много чудати рибни кейкчета. Не исках да я обидя и затова ги предложих на Тиглат^[4], но дори той не ги пожела и се наложи да ги изхвърля през прозореца.

— Тиглат — каза Бънч, като погали котарака на викария, който мъркаше на коленете ѝ — е много придирчив относно рибата, която яде. Често му казвам, че има много претенциозен стомах.

— А зъбът ти, скъпа? Отиде ли да го прегледат?

— Да — каза Бънч, — и не боля много, освен това пак отидох да видя леля Джейн...

— Милата старица — рече Джулиан. — Надявам се, че изобщо не е загубила способностите си.

— Ни най-малко — каза с усмивка Бънч.

На другата сутрин Бънч занесе нови хризантеми в църквата. Слънчевата светлина отново струеше през източния прозорец и Бънч застана на стълбите при олтара под разноцветната светлина. Много тихо, почти шепнешком тя изрече:

— Твоето момиченце ще бъде добре. Ще се погрижа за това. Обещавам.

После почисти църквата, промъкна се между пейките и коленичи за миг да се помоли, преди да се върне в дома си и да се нахвърли върху натрупалата се домакинска работа, която бе занемарила през последните два дни.

[1] Bunch (англ) — пухкав, пълничък — Б.пр. ↑

[2] Персийски цар, основател на Персия, наричан още Велики, 585–529 пр.н.е. — Б.пр. ↑

[3] В англ. ез. Джулия (Julia) и jewels (скъпоценни камъни) са близки по звучене — Б.пр. ↑

[4] Асирийски цар, 745–727 год. пр.н.е. — Б.пр. ↑

СТРАННА ШЕГА

— А това — каза Джейн Хелиър, завършвайки представянето на гостите, — е мис Марпъл!

Тъй като бе актриса, тя умееше да привлича вниманието на аудиторията. Това бе блестяща кулминация, един изключително тържествен финал. В тона ѝ едновременно се долавяха благоговение и триумф.

Странното бе, че обектът на това грандиозно представяне се оказа просто една мила, възрастна стара мома с малко претенциозно изражение. В очите на двамата млади, които току-що се бяха запознали с нея с любезното съдействие на Джейн, се четяха слисване и леко недоверие. Те изглеждаха приятни на вид. Момичето — Чармиън Страуд — бе стройна и тъмнокоса, а младежът — Едуърд Роситър — русокос, добродушен млад исполин.

Чармиън рече, задъхвайки се леко:

— О, страшно се радваме да се запознаем с вас!

В очите ѝ обаче се четеше недоверие. Тя хвърли бърз, въпросителен поглед към Джейн Хелиър.

— Скъпа — каза Джейн, отвърщайки на погледа ѝ, — тя е просто чудесна. Оставете всичко на нея. Казах ви, че ще я доведа тук и го направих. — После се обърна към мис Марпъл: — Убедена съм, че ще успеете да им помогнете. За вас няма да е трудно.

Мис Марпъл обърна ведрите си, светлосини очи към мистър Роситър.

— Няма ли да ми кажете — рече тя — за какво става дума?

— Джейн е наша приятелка — намеси се припряно Чармиън. — Ние с Едуърд сме в голямо затруднение. Джейн каза, че ако дойдем на нейното парти, тя щяла да ни запознае с човек, който е... който ще... който би могъл...

Едуърд ѝ се притече на помощ:

— Джейн ни каза, че вие сте върхът на детективското изкуство, мис Марпъл.

Очите на възрастната дама трепнаха, но тя скромно запротестира:

— О, не, не! Нищо подобно. Просто когато човек живее на село като мен, научава доста за човешката природа. Но вие наистина събудихте любопитството ми. Разкажете ми за вашия проблем.

— Боя се, че е страшно банален... просто едно заровено съкровище — каза Едуърд.

— Наистина? Но това е страшно вълнуващо!

— Знам, също като „Островът на съкровищата“. Но в нашия случай липсват романтични нюанси. Не разполагаме с карти, на които местата са обозначени с череп и кръстосани кости, никакви указания от рода на „четири крачки наляво, посока запад-северозапад“. Ужасно прозаично е. Въпросът е само къде трябва да копаям.

— Опитвали ли сте вече?

— Бих казал, че сме прекопали два квадратни акра. Мястото вече е готово за градина. Точно обсъждахме дали да засадим тиквички или картофи.

Чармиън се намеси доста рязко:

— Наистина ли можем да ви разкажем всичко?

— Но, разбира се, скъпа.

— Тогава да намерим по-спокойно кътче. Хайде, Едуърд! — И тя се запромъква през претъпканата, задимена стая. Те изкачиха стълбите до втория етаж и стигнаха до една малка всекидневна.

След като се настаниха, Чармиън веднага започна:

— Ето сега — историята започва с чичо Матю, чичо... или по-точно наш прапращичо. Той бе невероятно стар. Ние с Едуърд бяхме единствените му роднини. Той много ни обичаше и все казваше, че като умре, ще остави парите си на нас двамата. Е, той почина миналия март и завеща всичко, което имаше, по равно на Едуърд и мен. О, изразявам се доста коравосърдечно... не искам да кажа, че е добре, дето е умрял... всъщност ние също бяхме много привързани към него. Но от известно време той бе доста болен. Мисълта ми е, че „всичкото“, което ни остави, на практика се оказа абсолютно нищо. И това, да си кажем право, бе удар и за двама ни, нали Едуърд?

Добродушният Едуърд се съгласи.

— Виждате ли — рече той, — до известна степен ние разчитахме на това. Искам да кажа, че когато очакваш прилична сума пари да ти

дойде отнякъде, обикновено не се запретваш за работа, за да ги изкарваш сам. Аз съм в армията... не бих могъл да се похваля с друго, освен със заплатата си... Чармиън също си няма нищичко. Работи като помощник-режисьор в един театър... харесва работата си и я намира за интересна... но в нея няма пари. Разчитахме всеки един от нас да се ожени и не се притеснявахме от финансовата страна на въпроса, защото и двамата знаехме, че един ден ще бъдем доста богати.

— А сега, както виждате, не сме! — каза Чармиън. — Още повече нашето семейно имение „Анстиз“, което ние с Едуърд много обичаме, вероятно ще трябва да бъде продадено. И двамата чувстваме, че няма да можем да понесем това. Но ако не намерим парите на чичо Матю, ще трябва да го продадем.

— Виж, Чармиън, още не сме стигнали същината на въпроса — каза Едуърд.

— Е, тогава ти говори.

Едуърд се обърна към мис Марпъл:

— Вижте, нещата стоят така. Колкото повече остаряваше чичо Матю, толкова по-мнителен ставаше. Нямахме доверие никому.

— Много мъдро от негова страна — каза мис Марпъл. — Покварата на човешката природа е невероятна.

— Е, може би сте права. Както и да е, поне чичо Матю мислеше така. Той имаше един приятел, който изгуби парите, които държеше в банка и друг, който бе разорен от един алчен адвокат. Самият той изгуби много пари покрай някаква фалшива компания. Надълго и нашироко обясняваше, че разбрал как единственото сигурно и разумно нещо, което трябвало да направи, било да обърне парите в кюлчета злато, които после да зарови.

— А! — каза мис Марпъл. — Започвам да разбирам.

— Нали? Приятелите му спореха с него, като изтъкваха, че така не може да натрупа лихви, но той настояваше, че това всъщност нямало значение. Когато имаш много пари, казваше той, трябва „да ги държиш в кутия под леглото си или заровени в градината“. Това бяха неговите думи.

Чармиън продължи:

— А когато умря, той не остави почти нищо като ценни книжа, макар да бе много богат. Затова си помислихме, че е постъпил както се заканваше. Едуърд поясни:

— Открихме, че е продавал ценни книжа и от време на време теглил големи суми, но никой не знаеше какво е правил с тях. Но ни се струва много вероятно да е спазил принципите си и наистина да е купил злато и да го е заровил.

— Нищо ли не каза, преди да издъхне? Да е оставял някакъв документ, писма?

— Това е най-влудяващата част — нищо! Няколко дни беше в безсъзнание, но преди да умре, състоянието му за малко се подобри. Той отвори очи, погледна и двама ни и се изкиска тихо и немощно, после рече: „Вие ще бъдете добре, сладките ми гълъбчета!“, след което притвори око — дясното си око — и намигна. Сетне умря. Бедният стар чичо Матю!

— Намигнал значи — каза замислено мис Марпъл.

Едуърд нетърпеливо рече:

— Говори ли ви нещо това? На мен ми напомня една история на Арсен Люпен, в която се разказва за човек, който скрил нещо в стъкленото си око. Но чичо Матю нямаше стъклено око.

Мис Марпъл поклати глава.

— Не... нищо не ми хрумва в момента.

— Джейн ни каза, че вие веднага ще ни посочите къде да копаям — каза разочаровано Чармиън.

Мис Марпъл се усмихна.

— Вижте, аз не съм магьосница. Не познавам чичо ви, не знам що за човек е бил и нямам представа нито от къщата, нито от земята.

— А ако ги познавахте? — попита Чармиън.

— Е, тогава би било съвсем просто, нали? — рече мис Марпъл.

— Просто! — възкликна Чармиън. — Елате в „Анстиз“ да видите дали е просто.

Навярно тя не очакваше, че поканата ѝ ще бъде приета сериозно, но мис Марпъл живо каза:

— О, наистина, скъпа, много мило от ваша страна. Винаги ми се е искало да участвам в търсенето на зарито съкровище. Освен това — додаде тя с лъчиста, викторианска усмивка, — вие силно ме заинтригувахте.

— Е, видяхте ли? — каза Чармиън с драматичен жест.

Те тъкмо бяха завършили продължителната обиколка на „Анстиз“. Бяха обходили надлъж и нашир зеленчуковата градина — цялата в дълбоки дупки. Около всяко по-голямо дърво бе разкопано, за да се получи безрадостната гледка на онова, което някога е било равна ливада. Съдържанието на всички стари куфари и сандъци беше изсипано на пода. В мазето каменната настилка беше разкъртена и разместена. Бяха мерили и чукали по тях — показаха на мис Марпъл всички антични мебели от покъщнината, които съдържаха или се предполагаха, че съдържат тайници.

На една маса в дневната имаше купчина книжа — всичките документи, които покойният Матю Страуд бе оставил. Нито един от тях не бе унищожен. Чармиън и Едуърд ги бяха преглеждали отново и отново, старателно бяха изучавали бележките, поканите и бизнес кореспонденцията с надеждата да открият някаква следа, която им е убягвала до момента.

— Мислите ли, че е останало място, където да не сме погледнали? — попити Чармиън с надежда.

Мис Марпъл поклати глава!

— Струва ми се, че малко сте се престарали, скъпа. Като че ли даже, ако мога да кажа така, сте попрекалили! Винаги съм смятала, че човек трябва да има име! Това ми напомня за една моя приятелка — мисис Елдрич. Тя имаше чудесна малка прислужница, която винаги безупречно излъскваше линолеума. Когато обаче лъскала пода в банята, тя проявила прекалено усърдие и щом мисис Елдрич излязла от ваната, корковата постелка се хлъзнала изпод нея, при което тя паднала много лошо и си счупила крака. Най-неприятното било, че понеже вратата на банята била заключена, разбира се, наложило се градинарят да вземе стълба и да влезе през прозореца. Ужасна неприятност за мисис Елдрич, която винаги е била много благоприлична жена.

Едуърд неспокойно се размърда.

Мис Марпъл бързо рече:

— Моля да ме извините. Склонна съм да се отплесвам, зная това, но като си спомниш едно, то ти напомня за друго. А това понякога помага. Просто се опитвам да кажа, че може би ако напрегнем умовете си и помислим кое място би било най-подходящо за...

Едуърд я прекъсна:

— Вие мислете, мис Марпъл. На нас с Чармиън главите ни са абсолютно изпразнени.

— Боже мой! Разбира се, това е било много уморително за вас. Ако нямате нищо против, аз ще прегледам всичко това. — Тя посочи документите на масата. — Тоест, ако няма нещо лично... не бих искала да излезе, че си пъхам носа в чужди работи.

— О, няма нищо. Но се боя, че няма да намерите каквото и да било.

Тя седна зад бюрото и методично започна да обработва разхвърляните документи. След като ги прехвърли всичките, тя механично ги сортира в малки спретнати купчинки. Когато приключи, остана няколко минути неподвижна, вперила поглед пред себе си.

Едуърд не без известно злорадство запита:

— Е, мис Марпъл?

Мис Марпъл леко трепна и се съвзе.

— Извинете, но все пак това бе от полза.

— Намерихте ли нещо, свързано със случая?

— О, не, нищо, но сега смятам, че разбрах що за човек е бил вашият чичо Матю. Мисля, че доста прилича на моя чичо Хенри. Очевидно много е обичал шегите. Типичен ерген, но се чудя защо... Сигурно се е разочаровал като млад. Изряден до най-малката подробност, но явно не е искал да сложи хомот на шията си. Малко ергени го искат.

Зад гърба на мис Марпъл Чармиън направи знак на Едуърд, който значеше: „Тя е ку-ку“.

Мис Марпъл продължаваше весело да говори за болния си чичо Хенри:

— Много обичаше да си играе с думите. А за някои хора това е много досадно. И тъй безобидната игра на думи може да бъде страшно изнервяща. Същевременно много мнителен — беше убеден, че прислугата го краде. И понякога, разбира се, не решеше, но това не се случваше често, горкият човек, накрая тази мисъл го обсеби изцяло. Преди да умре си науми, че му слагат нещо в храната и в края на краищата отказа да яде друго, освен варени яйца. Казваше, че никой не можел да направи нещо подозрително с варено яйце. Скъпият чичо Хенри, той бе доста весел по душа и навремето много обичаше след

вечеря да пие кафе. Все казваше „Кафето е много черно“, което означаваше, че би желал още.

Едуърд почувства, че ако продължи да слуша още за чичо Хенри, ще полудее.

— Имаше слабост към младите — продължаваше мис Марпъл. — Но му харесваше понякога да ги дразни, ако разбирате какво искам да кажа. Слагаше пакетчетата с бонбони на места, където децата не можеха да ги стигнат.

Забравила за любезността, Чармиън рече:

— Мисля, че той е бил ужасен!

— О, не, скъпа. Просто един стар ерген, който не бе свикнал с децата, нали разбирате. Но всъщност съвсем не беше глупав. Държеше много пари в къщата си и имаше вграден сейф. Все приказваше за него — колко бил надежден... В резултат на многото му приказки една нощ влезли крадци и взели, че изрязали в сейфа цяла дупка с някакво химическо устройство.

— Така му се е падало! — рече Едуърд.

— О, но в сейфа нямало нищичко — каза мис Марпъл. — Виждате ли, той всъщност държал парите другаде — зад някакви томове с проповеди в библиотеката. Казваше, че хората никога не биха взели от лавицата книга с подобно съдържание.

Едуърд възбудено я прекъсна:

— Но това е идея! Библиотеката!

Ала Чармиън поклати презрително глава:

— Мислиш ли, че не съм се сетила за това? Миналата сряда, когато ти замина за Портсмут, прегледах всички книги. Извадих ги една по една и ги изтръсках. Нищо!

Едуърд въздъхна. После се изправи и се запита тактично да се отърве от гостенката, която явно бе излъгала техните очаквания.

— Бе ужасно мило от ваша страна да дойдете тук и да се опитате да ни помогнете. Съжалявам, че не успяхте. Страхувам се, че ви губим времето. Както и да е, ей сега ще изкарам колата и в три и тридесет ще можете да хванете...

— О — каза мис Марпъл. — Но ние трябва да намерим парите, нали? Не трябва да се предавате, мистър Роситър. „Ако не успееш от първия път, опитай пак и пак, и пак“.

— Искате да кажете, че ще... ще продължите да опитвате?

— Да бъдем точни — каза мис Марпъл. — Аз още не съм започнала. „Най-напред хванете заека...“ — както пише мисис Бийгън в готварската си книга — чудесна книга, но е ужасно скъпа. Повечето от рецептите започват така: „Вземете сто грама сметана и дванадесет яйца“. Я да видим докъде бях стигнала? А, да. Е, ние сме хванали, така да се каже, нашия заек. Заекът разбира се, е вашият чичо Матю и само трябва да преценим къде той би скрил парите. Трябва да са на някое съвсем лесно място.

— Лесно? — попита Чармиън.

— О, да, скъпа. Сигурна съм, че той ще е избрал най-логичното решение. Тайно чекмедже — това е моят отговор.

Едуърд сухо каза:

— Не можеш да сложиш кюлчета злато в чекмедже.

— Не, не, разбира се, че не. А защо смятате, че парите са обърнати в злато?

— Но той все казваше...

— Също като моя чичо Хенри за неговия сейф. Просто аз имам определени подозрения, че това е било само параван. Ако са диаманти, много по-лесно ще могат да се поставят в тайно чекмедже.

— Но ние проверихме всички подобни чекмеджета. Извикахме дори и дърводелец, който да огледа мебелите.

— Наистина ли, скъпа? Много умно! Аз бих казала, че писалището на чичо ви е най-подходящото място. Сигурно той е използвал онази дълга маса ей там до стената.

— Да, ще ви покажа — Чармиън отиде до масата и свали капака ѝ. Вътре имаше прегради и малки чекмеджета. Тя отвори малка вратичка в средата и докосна една пружина в чекмеджето отляво. Дъното на централната ниша щракна и се плъзна напред. Чармиън го изтегли и отдолу се показва плитък тайник. Беше празен.

— Хайде сега кажете това не е ли съвпадение? — възкликна мис Марпъл. — Чичо Хенри имаше същото бюро, само дето неговото бе от орех, а това тук е от махагон.

— Във всеки случай — рече Чармиън, — вътре няма нищо, както виждате.

— Мисля — каза мис Марпъл, — че вашият мебелист е бил млад човек и не е знаел всичко. Хората са много изобретателни, когато правят тайници. Има такова нещо като загатка в загатката.

Тя извади една фиба от сивата си коса, събрана в спретнат кок. Изправи я и пхна връхчето ѝ в нещо прилично на дупка от червей в стената на тайната ниша. Без особени затруднения тя успя да изтегли едно малко чекмедже. В него имаше връзка пожълтели писма и сгънат лист хартия.

Едуърд и Чармиън се нахвърлиха върху находката. С треперещи пръсти Едуърд разгъна листа хартия. После го захвърли и отвратено възкликна:

— Проклети готварски рецепти! Печен бут!

Чармиън развърза панделката, с която бяха вързани писмата. Извади едно и бегло го погледна.

— Любовни писма!

Мис Марпъл очевидно се забавляваше.

— Колко интересно! Може би тук се крие причината, поради която вашият чичо не се е оженил.

Чармиън зачете на глас:

Скъпи мой Матю, имам чувството, че откакто получих последното ти писмо, е изминало доста време. Опитвам се да си отвличам вниманието с различните задачи, дори те да са невъзможни. Често си казвам, че за мен е истинско щастие, задето имам възможността да видя толкова много места по света, въпреки че когато заминах, не бях си и помисляла, че ще отплувам до тези далечни острови. — Чармиън се запита: Откъде ли е? А, от Хаваите. — После продължи: — Уви, тези туземци са още далеч от просветлението. Това са хора, които прекарват по-голямата част от времето си в плуване, танци и в увенчаване на делата си с гирлянди от цветя. Мистър Грей успя да покръсти неколцина, но това е непосилна работа. Той и мисис Грей за жалост вече са унили и обезкуражени. Ще направя каквото мога, за да го ободря и да му вдъхна кураж, но аз самата често съм унила и ти можеш да се досетиш защо, скъпи Матю. Уви, раздялата е сурово изпитание за едно любящо сърце. Твоите нови клетви за вяност и любов ми дават утеха. Сега и завинаги моето

вярващо и предано сърце ти принадлежи, скъпи Матю.
Оставам твоя, истински любяща те:

Бети Мартин.

ПП — Както обикновено, за прикритие адресирам писмото до нашата обща приятелка Матилда Грейвс. Надявам се, че Бог ще ми прости тази малка хитрост.

Едуърд подсвирна:

— Жена-мисионер! Значи такъв бил романът на чичо Матю. Чудно защо не са се оженили?

— Тя, изглежда, е обиколила целия свят — рече Чармиън, докато разглеждаше писмата. — Мавриций и други такива места. Вероятно е умряла от жълта треска или нещо от този род.

Едно тихичко хихикане ги сепна. Мис Марпъл явно бе доста развеселена.

— Така, така — рече тя. — Опитайте сега да си представите ето това.

Тя четеше рецептата за печения бут. Като видя въпросителните им погледи зачете на глас:

„Печен бут със спанак. Вземете хубаво парче бут, шпиковайте с чесън и поръсете с нерафинирана захар. Печете на слаб огън. Сервирайте с гарнитура от спаначено пюре“. Как ви звучи това?

— Мисля, че е отвратително — каза Едуърд.

— Не, не. Всъщност то би могло да бъде и много вкусно. Но какво мислите за цялата тази работа?

Внезапно лицето на Едуърд се просветли.

— Мислите, че това е код... някакъв шифър? — Той сграбчи листа. — Виж, Чармиън, знаеш ли, може и да е. Иначе няма никаква причина да сложиш готварска рецепта в тайно чекмедже.

— Точно така — каза мис Марпъл. — Много, много показателно.

— Зная какво може да е — рече Чармиън. — Симпатично мастило. Да го нагреем! Включете електрическата печка.

Едуърд я включи, но след обработката не се появиха никакви знаци. Мис Марпъл се покашля.

— Знаете ли, наистина смятам, че го правите прекалено сложно. Рецептата е само указание, така да се каже. Мисля, че по-важни са

писмата.

— Писмата?

— Особено подписът — каза мис Марпъл.

Но Едуърд почти не я чуваше и се провикна развълнувано:

— Чармиън, ела! Тя е права. Виж, пликовете са стари, добре, но пък самите писма са писани доста по-късно.

— Съвсем правилно — рече мис Марпъл.

— Те само привидно са стари. Обзалагам се на каквото и да е, че старият чичо Мат ги е писал сам...

— Точно така — каза мис Марпъл.

— Цялата работа е измама. Изобщо не е съществувала такава жена мисионерка. Това трябва да е код.

— Скъпи мои деца, наистина няма нужда да го усложнявате толкова. Вашият чичо е бил съвсем обикновен човек. Искал е да си направи малка шега и толкоз.

За пръв път те изцяло насочиха вниманието си към нея.

— Какво по-точно имате предвид, мис Марпъл? — попита Чармиън.

— Искам да кажа, скъпа, че в този момент вие държите парите в ръцете си.

Чармиън впери поглед надолу.

— Подписът, скъпа. Той издава целия замисъл. Рецептата е само указание. Ако се абстрахираме от чесъна, нерафинираната захар и всичко друго, какво всъщност остава? Ами да — бут и спанак, разбира се. Шунка и спанак!^[1] Кое то значи „глупости!“. Съвсем ясно е, че важни са писмата. И после, ако поразмислите, какво е направил чичо ви точно преди да умре? Казвате, че притворил едното си око. Ето това ви дава нишката.

— Ние ли сме луди, или вие? — попита Чармиън.

— Сигурно сте чували, скъпи мои, онзи израз, който използваме, когато искаме да кажем, че нещо е невярно или преувеличено. А може би в наши дни този израз да е излязъл от употреба? Говоря ви за „Да виждаш в очите ми Бети Мартин?“^[2]

Едуърд ахна, очите му се приковаха върху писмото в ръката ѝ.

— Бети Мартин...

— Разбира се, мистър Роситър. Както вече казахте, няма и никога не е имало такава жена. Писмата са били написани от чичо ви и смея

да кажа, че докато ги е писал, доста се е забавлявал. Както и вие забелязахте, адресите върху пликовете са писани отдавна. Всъщност пликовете не съответстват на писмата, още повече че пощенската марка върху този, който държите, е от хиляда осемстотин петдесет и първа година...

Тя спря. После натърти:

— Хиляда осемстотин петдесет и първа. Това обяснява всичко, нали?

— Не и на мен — каза Едуърд.

— Е, разбира се — рече мис Марпъл, — и на мен нищо не би ми говорило, ако не беше моят правнук Лайънъл. Той е толкова хубаво момченце и освен това е запален колекционер на марки. Знае всичко за тях. Именно той ми разказа за някои редки и скъпи марки и за една страхотна находка, която наскоро се появила на търг. Аз всъщност си спомних за една марка, за която той спомена — синя двуцентова от хиляда осемстотин петдесет и първа година. Доколкото разбрах, ставаше въпрос за двадесет и пет хиляди долара. Представете ли си! Сигурна съм, че и останалите марки са също толкова редки и скъпи. Без съмнение, чичо ви ги е закупил чрез търговци и се е постарал „да заличи следите си“, както казват в детективските истории.

Едуърд изстена, седна и зарови лице в ръцете си.

— Какво има? — запита Чармиън.

— Нищо. Просто ми мина ужасната мисъл, че ако не бе мис Марпъл, ние щяхме най-старателно и прилежно да изгорим тези писма.

— А — каза мис Марпъл. — Точно това тези възрастни джентълмени, увлечени в своите шеги, никога не осъзнават. Спомням си, че чичо Хенри бе изпратил на любимата си племенница банкнота от пет лири като Коледен подарък. Сложил я между страниците на коледна картичка, залепил двете ѝ части и я надписал: „Много любов и всичко най-хубаво. Страхувам се, че тази година не мога да си позволя повече“. Бедното момиче бе ужасно ядосано. Смяташе, че това е долна подигравка и хвърли картичката право в огъня. После, разбира се, се наложи той да ѝ даде друга.

Чувствата на Едуърд към чичо Хенри бяха претърпели драстичен обрат.

— Мис Марпъл — каза той, — отивам за бутилка шампанско. Ще вдигнем тост за здравето на вашия чичо Хенри.

[1] Изразът „бут и спанак“ на английски означава „вреди-некипели“. — Б.пр. ↑

[2] Подобен на българския израз „Я виж плува ли корабче в окото ми?“, с който също се изразява недоверие. — Б.пр. ↑

УБИЙСТВОТО С ШИВАШКИ САНТИМЕТЪР

Мис Полит хвана чукчето и възпитано потропа на вратата на къщата. След като изчака колкото изискваше благоприличието, тя похлопа отново. Докато правеше това, пакетът под лявата ѝ мишница леко се изхлузи и тя го намести. В него беше новата зелена зимна рокля на мисис Спенлоу — готова за проба. На лявата ръка на мис Полит висеше черна копринена чанта, в която имаше шивашки сантиметър, игленик с карфици и големи шивашки ножици.

Мис Полит бе висока и суха, с остър нос, присвити устни и рядка металносива коса. Поколеба се малко, преди да използва чукчето за трети път. Погледна към улицата и видя една фигура, която забързано се приближаваше. Мис Хартнъл, весела, обрулена от вятъра петдесет и пет годишна жена, викна с характерния си силен басов глас:

— Добър ден, мис Полит!

Шивачката отговори:

— Добър ден, мис Хартнъл. — Гласът ѝ бе извънредно тънък и тя говореше с лек фалцет. Бе започнала кариерата си като прислужница в дома на една дама. — Извинете — продължи тя, — но не знаете ли дали мисис Спенлоу случайно не си е у дома?

— Нямам ни най-малка представа — отвърна мис Хартнъл.

— Вижте, много неловко се получава. Днес следобед трябваше да донеса новата рокля на мисис Спенлоу за проба. Тя каза в три и тридесет.

Мис Хартнъл се консултира с ръчния си часовник.

— Минава вече и половина.

— Да, но аз почуках три пъти и никой не ми отвори, затова се чудя дали случайно мисис Спенлоу не е забравила и излязла. По правило тя не забравя уговорките си, а и искаше роклята да е готова за вдругиден.

Мис Хартнъл влезе през портата, тръгна по пътеката и застана до мис Полит пред вратата на Лабърнъм Котидж. — Защо не отваря

Гладис? — запита тя. — О, разбира се, днес е четвъртък и тя почива. Мисля, че мисис Спенлоу е заспала. Смятам, че не сте вдигнали достатъчно шум с това нещо.

Тя сграбчи чукчето и възпроизведе едно оглушително ра-та-та, като в добавка задумка по самата врата и гръмко се провикна:

— Хей, има ли някой вътре?

Не последва отговор.

Мис Полит промърмори:

— О, мисля, че мисис Спенлоу е забравила и е излязла. Ще намина някой друг път — и се заизмъква по пътеката.

— Глупости — твърдо каза мис Хартнъл. — Не може да е излязла. Щях да я видя. Ще надзърна през прозорците да видим дали ще открия някакви признаци на живот.

Тя се изсмя по обичайния си жизнерадостен начин за да покаже, че се шегува и хвърли бегъл поглед през най-близкия прозорец. Бегъл, защото много добре знаеше, че предната стая се използва твърде рядко — мистър и мисис Спенлоу предпочитаха малката дневна в задната част на къщата.

Формален поглед, но пък даде резултат. Мис Хартнъл наистина не видя признаци на живот. Точно обратното. През прозореца видя мисис Спенлоу да лежи на черджето пред камината — мъртва.

— Разбира се — нареждаше мис Хартнъл, когато по-късно разказваше историята, — успях да запазя самообладание. Това създание Полит нямаше ни най-малка представа какво трябва да се направи. „Трябва да запазим самообладание — казах й аз. — Вие останете тук, аз отивам да повикам полицаи Палк.“ Тя каза нещо от рода, че не иска да остава сама, но аз въобще не й обърнах внимание. Човек трябва да бъде твърд с такива хора. От опит знаей, че на тях им е приятно да създават суматоха. И така, аз тъкмо тръгвах, когато мистър Спенлоу се появи иззад ъгъла на къщата.

Тук мис Хартнъл правеше многозначителна пауза, така че слушателите й да могат да попитат задъхано:

„Кажете, как изглеждаше той?“

Тогава мис Хартнъл продължаваше:

— Право да си кажа, веднага заподозрях нещо. Той бе прекалено спокоен. Въобще не изглеждаше изненадан. Каквото искате ми

разправяйте, но не е нормално мъж да чуе, че жена му е мъртва и въобще да не реагира.

Всички се съгласяваха с това становище.

Полицията също. Те сметнаха хладнокръвието на мистър Спенлоу за толкова съмнително, че въобще не си губиха времето да уточняват в какво положение се оказваше той в резултат на смъртта на жена си. А когато разбраха, че мисис Спенлоу е била по-състоятелната половинка от семейството и според завещанието, направено скоро след женитбата им, нейните пари наследяваше съпругът ѝ, те станаха още по-подозрителни.

Мис Марпъл, тази мила и, както някои казваха, устата стара мома в напреднала възраст, беше съседка на енорийския пастор. Не беше минал и половин час след откриването на престъплението, когато разпитаха и нея. Посети я полицаят Палк. Той важно прелисти бележника си и рече:

— Ако нямате нищо против, мадам, бих искал да ви задам няколко въпроса.

— Във връзка с убийството на мисис Спенлоу? — запита мис Марпъл.

Палк се сепна.

— Мога ли да ви попитам, мадам, откъде сте научили това?

— Рибата — каза мис Марпъл.

Този отговор не бе непонятен за полицаи Палк. Той правилно заключи, че момчето на рибаря е донесло новината заедно с вечерята на мис Марпъл.

Тя кротко продължи:

— Лежала на пода във всекидневната, удушена, вероятно с много тънък ремък. Ала каквото и да е било, убиецът си го е прибрал.

Лицето на Палк се зачерви от гняв.

— Откъде младият Фред е научил всичко това?

Мис Марпъл ловко го прекъсна:

— На куртката ви има карфица — рече тя. Полицаят Палк сепнато погледна надолу и каза:

— „Видиш ли карфица — то вземи я и цял ден ще си късметлия“, казват хората.

— Надявам се да е така. И какво искахте да ви кажа?

Полицаят Палк важно се покашля и се консултира с бележника си.

— Мистър Артър Спенлоу, съпругът на жертвата, даде пред мен показания. Той каза, че в два и тридесет, доколкото си спомнял, му се обадила мис Марпъл и го попитала дали не би могъл да се отбие при нея в три и петнадесет, защото искала да се консултира с него за нещо. Е, мадам, вярно ли е?

— Разбира се, че не — каза мис Марпъл.

— Не сте се обаждали на мистър Спенлоу в два и тридесет?

— Нито в два и тридесет, нито когато и да било.

— Хм — произнесе полицай Палк и доволно задъвка мустака си.

— Какво друго ви е казал мистър Спенлоу?

— Мистър Спенлоу твърди, че дошъл тук, както е бил помолен, напусайки дома си в три и десет. При пристигането си бил осведомен от прислужницата, че мис Марпъл „не си е дома“.

— Това е вярно — рече мис Марпъл. — Наистина е идвал тук, но аз бях на събрание на Женската организация.

— Хм — изсумтя отново полицай Палк.

— Кажете ми, подозирате ли мистър Спенлоу? — възкликна мис Марпъл.

— На този етап още не мога да кажа, но ми се струва, че някой — без да назовавам имена — се опитва да се прави на много хитър.

Мис Марпъл замислено рече:

— Мистър Спенлоу ли?

Мистър Спенлоу й беше симпатичен. Той беше дребен човечец, слабоват, скован и стандартен в начина си на изразяване, връх на благоприличието. Изглеждаше странно, че е дошъл да живее в провинцията. Видно бе, че цял живот бе живял в града. Той беше признал причината пред мис Марпъл — „Още от малък винаги съм искал един ден да живея на село и да си имам собствена градина. Винаги съм бил привързан към цветята. Знаете, че жена ми е имала цветарски магазин. Там я срещнах за първи път“.

Суховато изложение, но пък бе породило романтично видение — една по-млада и по-хубава мисис Спенлоу на фона на красивите цветя.

Мистър Спенлоу обаче наистина нищо не разбираше от цветя. Нямаше никаква представа за семената, подрязването, не разбираше от разсаждане, от едногодишни или многогодишни растения. В главата си

имаше един образ — образа на малка градинка в двора на вилата, гъсто засадена с благоуханни, ярки цветя. Той прочувствено бе помолил мис Марпъл за инструкции и си бе записал отговорите ѝ в едно бележничко.

Беше тиха вода. Може би точно затова полицията се заинтересува от него след смъртта на жена му. С търпение и дискретност те успяха да научат много неща за покойната мисис Спенлоу. Научи ги скоро и цялото село Сент Мери Мийд.

Покойната мисис Спенлоу започнала като прислужница в голям дом. Напуснала тази работа, за да се омъжи за помощник-градинаря и с него отворили цветарски магазин в Лондон. Магазинът преуспял, но не и градинарят, който не след дълго заболял и починал.

Неговата вдовица задържала магазина и тъй като била амбициозна, тя го разширила и той продължил да процъфтява. После продала всичко на добра цена и минала под венчило за втори път — с мистър Спенлоу, бижутер на средна възраст, който бил наследил дребен бизнес, доходите от който му стигали да си изкарва прехраната. Не след дълго те продали всичко и дошли в Сент Мери Мийд.

Мисис Спенлоу бе заможна жена. Тя инвестирала печалбата от цветарското предприятие „под напътствието на духове“ — както обясняваше на всички без изключение. Оказало се, че духовете са проявили неподозирана проникателност.

Всичките тези инвестиции ѝ донесли печалби, в някои случаи доста сензационни. Вместо това да доведе до по-силен интерес към окултизма обаче мисис Спенлоу зарязала спиритическите сеанси и медиумите и за кратко, но с цялата си душа, се отдавала на някаква съмнителна религия, подобна на хиндуизма, почиваща на най-различни форми на дълбоко дишане. Когато пристигнала в Сент Мери Мийд, тя отново навлязла в период на вяроност към англиканската църква. Прекарвала доста време в дома на викария и добросъвестно посещавала църковните служби. Подпомагала местните занаяти, интересувала се от селските събития и играела бридж.

Един банален и монотонен живот. И изведнъж — убийство!

Полковник Мелчит, началникът на полицията, бе повикал инспектор Слак.

Слак бе човек, уверен в своите възможности. Когато вземеше решение, бе непоколебим. Сега също бе съвсем категоричен.

— Съпругът го е извършил, сър — каза той.

— Така ли мислите?

— Съвсем сигурен съм. Достатъчно е само да го погледнете — грешен като самия дявол. Не показва признаци на скръб или някакви други чувства. Когато се е върнал в къщата, вече е знаел, че жена му е мъртва.

— Не се ли опита поне за момент да играе ролята на потресен съпруг?

— Не, сър. Прекалено е самодоволен. Някои хора просто не могат да се преструват. Твърде бездушни са.

— Да не е замесена друга жена? — попита полковник Мелчит.

— Не можахме да открием подобно нещо. Той, разбира се, е доста хитър. Прикрил е следите си. Според мен мисис Спенлоу просто му е била дошла до гуша. Тя имаше пари и бих казал, че беше жена, с която трудно се живее... все се захващаше с някакви „изми“ и други такива щуротии. Той е решил хладнокръвно да се отърве от нея и да си заживее спокойно сам.

— Да, предполагам, че случаят е бил такъв.

— Бъдете сигурен, че е било така. Внимателно е планирал всичко. Направил се е, че са го извикали по телефона...

Мелчит го прекъсна:

— Не е засичан телефонен разговор?

— Не, сър. Това значи, че или той лъже, или че разговорът е проведен от външна телефонна кабина. В селото има само два обществени телефона — на гарата и в пощата. Със сигурност не е било от пощата. Мисис Блейд вижда всеки, който влиза. Трябва да е било от гарата. Влакът пристига в два и двадесет и седем и по това време наставка голяма суматоха. Но главното е, че според него му се е обадила мис Марпъл, а това определено не е истина. Обаждането не е било от нейния дом, а пък тя самата е била отишла до женската организация.

— Нали не пренебрегвате възможността някой умишлено да го е принудил да напусне къщата, с цел да убие мисис Спенлоу?

— Имате предвид младия Тед Джерард, нали, сър? Работя по тази хипотеза... но тук се изправяме пред липса на мотив — той не печели нищо.

— Въпреки това той не е цвете за мирисане. Говори се, че бил замесен в някаква злоупотреба.

— Не казвам, че е светец. Все пак е отишъл при шефа си и си признал за злоупотребата, и то преди работодателите му да разберат нещо.

— Член на Оксфордския сбор^[1] — каза Мелчит.

— Да, сър. След като постъпил там, той решил да действа според догмите на движението и признал, че е задигнал парите. Забележете, не казвам, че това не може да е било предвидливо замислено. Може да е помислил, че са го усетили и да е решил да заложи на честното разкаяние.

— Голям скептик сте, Слак — каза полковник Мелчит. — Между другото, говорихте ли въобще с мис Марпъл?

— Какво общо има тя, сър?

— О, нищо, но тя все дочува разни неща. Защо не идете да си побъбрите с нея? Тя е много умна стара дама.

Слак смени темата:

— Искам да ви питам нещо, сър. Мястото, където жертвата е започнала кариерата си като домашна прислужница — в дома на сър Робърт Абъркромби... там имаше някаква кражба на бижута... смарагди... с доста голяма стойност. Не бяха открити. Хвърлих едно око на случая — трябва да е станало по времето, когато тази Спенлоу е била там. Е, наистина, по него време е била още момиче... Не мислите, че е била замесена, нали, сър? Спенлоу пък, знаете, бил един от онези дребни бижутери — доста подходящ човек за такова нещо.

Мелчит поклати глава.

— Това ми се струва пресилено. Тогава тя дори не е познавала Спенлоу. Спомнял си случая. В полицията се говореше, че е бил замесен един от синовете — Джо Абъркромби — ужасен млад нехранимайко. Затънал до шия в дългове, които бил изплатени точно след кражбата... Казваха, че някаква богата жена, но не съм сигурен — старият Абъркромби малко шикалкавеше при този случай — се опитала да спре разследването.

— Просто ми мина през ума, сър — каза Слак.

Мис Марпъл бе много доволна, когато посрещна инспектор Слак, особено щом чу, че го е пратил полковник Мелчит.

— О, наистина, много мило от страна на полковника. Не знаех, че си спомня за мен.

— Разбира се, че ви помни. Каза ми, че ако вие не знаете нещо, което се е случило в Сент Мери Мийд, тогава то не си струва да се знае.

— Прекалено е любезен, но аз наистина не знам абсолютно нищо. Имам предвид това убийство.

— Знаете обаче, какво се говори.

— О, разбира се... Но едва ли ще ни приляга да повтаряме и ние празни приказки, не мислите ли?

Слак заговори, като се опитваше да звучи сърдечно:

— Това не е официален разговор, нали разбирате. Той е поверителен, така да се каже.

— Което означава, че вие наистина искате да научите какво говорят хората? Дори ако в това няма капка истина?

— Точно така.

— Е, разбира се, изприказваха се доста неща. Очертах се главно два лагера, ако ме разбирате правилно. Първо, има хора, които смятат, че го е сторил мъжът й. Някак си винаги е най-естествено да бъде заподозрян съпругът или съпругата, не мислите ли?

— Може би — рече предпазливо инспекторът.

— Съвместно съжителство, нали разбирате. Нерядко са замесени и пари. Чух, че мисис Спенлоу е имала пари, следователно мистър Спенлоу извлича облага от нейната смърт. Страхувам се, че в този порочен свят и най-жестоките предположения често се потвърждават.

— Разбира се, той наследява прилична сума.

— Именно. И ще изглежда съвсем правдоподобно той да я е удушил, да е напуснал къщата от задния вход, да е минал през полето и да е дошъл до дома ми, за да ме потърси, твърдейки невярно, че съм му се обадила по телефона, нали? После да се е върнал у дома си и да се е престорил как тогава открива, че жена му е била убита по време на неговото отсъствие, с надеждата, разбира се, престъплението да бъде приписано на някой скитник или крадец.

Инспекторът кимна.

— Ако вземем предвид парите, а и ако напоследък отношенията им са се били влошили...

Но мис Марпъл го прекъсна:

— О, ни най-малко.

— Твърдите го със сигурност?

— Всички биха узнали, ако са се карали. Прислужницата — Гладис Брент — бързо би разнесла слуха из селото.

Инспекторът каза колебливо:

— Може да не е знаела... — И в отговор получи снизходителна усмивка.

Мис Марпъл продължи:

— И второ — другата посока на разсъждения. Тед Джерард. Симпатичен млад мъж. Боя се, че добрият външен вид често влияе на околните повече, отколкото му се иска на човек. Ето например последния помощник на енорийския свещеник... просто магически ефект! Всички момичета идваха както на вечерните, така и на сутрешните служби в църквата. А и много от по-възрастните жени станаха необичайно активни в енорияшеските дела... А що пантофи и шалове се направиха за него! Това доста смущаваше бедния младеж. Но я да видим докъде бях стигнала? А, да, младия Тед Джерард. Има, разбира се, много приказки, свързани и с него. Той доста често я посещаваше. Макар самата мисис Спенлоу да ми е казвала, че членувал в това, което май наричаха Оксфордски сбор. Някакво религиозно движение. Доколкото знам, там са много искрени и отдадени на вярата си, така че мисис Спенлоу е била силно впечатлена от всичко това. — Мис Марпъл пое дъх и продължи: — Едва ли има причина да се мисли, че е имало нещо повече между двамата, но знаете какви са хората. Доста от тях са убедени, че мисис Спенлоу се е увлякла по младия мъж и че му е заела голяма сума пари. А и е абсолютно вярно, че същия ден той е бил забелязан на гарата. Във влака, който минава в два и двадесет и седем. Но, разбира се, било е много лесно да се измъкне от другата страна на влака, нали? После да мине през изкопа, сетне през оградата, да заобиколи покрай плета и въобще да не мине през изхода на гарата. Така че не е задължително да е бил видян да отива в къщата. А освен това хората смятат, че мисис Спенлоу е била облечена доста странно.

— Странно?

— С кимоно, не с рокля — каза мис Марпъл и се изчерви. — Подобно нещо, знаете, би смутило мнозина.

— Мислите, че е неприлично?

— О, не, не мисля така. Мисля, че е било съвсем естествено.

— Мислите, че е било естествено?

— При дадените обстоятелства — да. — Погледът на мис Марпъл бе хладен и замислен.

— Значи появява се, що се отнася до съпруга, и друг мотив — ревност — каза инспектор Слак.

— О, не, мистър Спенлоу не бе ревнив. Не беше от мъжете, които обръщат внимание на тези неща. Ако наистина е имало нещо такова, той би разбрал едва след като жена му го напусне и остави бележка на игленика.

Инспектор Слак бе озадачен от многозначителния начин, по който тя го гледаше. Той усещаше, че с целия този разговор тя цели да му намекне нещо, но той не можеше да разбере какво. Тя заговори някак доста натъртено:

— Не открихте ли никакви улики на мястото, инспекторе?

— В днешно време хората не оставят отпечатыци и пепел от цигари, мис Марпъл.

— Но аз мисля, че това — подсказа му тя — е било едно старомодно престъпление...

Слак остро рече:

— Сега пък какво искате да кажете?

Мис Марпъл бавно отбеляза:

— Знаете ли, мисля, че полицаи Палк би могъл да ви помогне. Той бе първият човек, озовал се на... на... „местопрестъплението“ — както се казва.

Мистър Спенлоу седеше в един шезлонг и имаше удивен вид. Той изрече с тънкия си, деликатен глас:

— Разбира се, може и да ми се е сторило, слухът ми вече не е така добър. Но определено чух как едно момченце извика след мен: „Ей, дръжете го този!“ Това ме кара да мисля, че то е решило, че аз... аз съм убил скъпата си съпруга.

Мис Марпъл внимателно отрязва един увяхнал розов цвят и рече:

— Без съмнение точно това е искало да ви внуши.

— Но как се е зародила подобна идея в една детска глава?

Мис Марпъл се покашля:

— Несъмнено момчето се влияе от мнението на възрастните.

— Вие... вие наистина ли смятате, че другите хора също мислят така?

— Поне половината от хората в Сент Мери Мийд.

— Но, мадам, какво би могло да породи такава мисъл? Аз бях искрено привързан към жена си. Уви, животът в провинцията не ѝ се понрави така, както аз се надявах, но абсолютно разбирателство по всички въпроси е невъзможно. Уверявам ви, че смъртта ѝ е огромна загуба за мен.

— Вероятно. Но, ако ми позволите да се изразя така, вие не изглеждате опечален.

Мистър Спенлоу изправи мършавото си тяло в цял ръст:

— Скъпа госпожо, преди много годиш четох за един китайски философ, който за губил своята многообична съпруга, но спокойно продължил да бие един гонг на улицата — предполагам, обичайно китайско развлечение — точно както го бил правил всеки ден. Хората от града били много впечатлени от неговия стоицизъм.

— Но хората от Сент Мери Мийд — каза мис Марпъл — реагират доста по-различно. Китайската философия им е чужда.

— Но вие ме разбирате, нали?

Мис Марпъл кимна.

— Моят чичо Хенри — поясни тя — бе човек с невероятно самообладание. Девизът му бе „Никога не показвай чувствата си“. И той много обичаше цветята.

— Мисля си — рече мистър Спенлоу някак разпалено, — че вероятно ще мога да засадя пергола в западната част на двора. Пембени рози и може би глициния. Имаше и едно цвете с ярки бели цветове... но в момента името му ми убягва...

С тон, с който обикновено се обръщаше към тригодишния си правнук, мис Марпъл каза:

— Тук имам един цветарски каталог с много хубави снимки. Може би ще искате да го разгледате. Аз трябва да отида до селото.

Като остави мистър Спенлоу щастливо да разлиства каталога в градината, мис Марпъл отиде в стаята си, набързо уви една рокля в амбалажна хартия, излезе от къщата и пъргаво се завтече към пощата.

Точно над нея живееше мис Полит — шивачката.

Ала мис Марпъл не влезе през вратата веднага. Бе два и тридесет и само минута по-късно автобусът от Мач Бенъм спря пред пощата.

Това бе истинско събитие за еднообразния живот на Сент Мери Мийд. Началничката на пощата изскочи навън, понесла колети и пакети, пълни с бонбони, евтини книжки и детски играчки, тъй като пощата бе и нещо като магазин.

За около четири минути мис Марпъл остана съвсем сама вътре.

Чак когато началничката се върна в пощата, мис Марпъл се качи по стълбите и отиде при мис Полит, на която обясни, че би желала тя да ѝ преправи старата сива рокля от креп, за да ѝ придаде по-модерен вид, ако е възможно. Мис Полит обеща, че ще види какво може да стори.

Шефът на полицията бе изумен, когато му доложиха за мис Марпъл. Тя влезе и се заизвинява:

— Съжалявам, толкова съжалявам, че ви безпокоя. Вие сте прекомерно зает, знам, но пък винаги сте били много любезен с мен, полковник Мелчит. Затова реших, че ще е по-добре да дойда при вас, вместо при инспектор Слак. Вижте, би ми било неприятно, ако създам неприятности на полицай Палк. Но на въпроса — предполагам, че нищо не е трябвало да се пипа там?

Полковник Мелчит бе леко учуден и рече:

— Палк? Полицаят на Сент Мери Мийд, нали? Какво е направил?

— Намерил е една карфица. Беше на куртката му. И ми хрумна, че е било съвсем възможно той всъщност да я е намерил в дома на мисис Спенлоу.

— Така, така. Но в края на краищата какво толкова — една карфица?! Всъщност той наистина я е намерил до тялото на мисис Спенлоу. Вчера дошъл и казал това на Слак. Предполагам, че вие сте го накарали. Разбира се, не е трябвало да пипа нищо, но, както казах, какво пък толкова — една нищо и никаква карфица. Това е нещо, което всяка жена използва.

— О, не, полковник Мелчит, тук грешите. За един мъж това може да изглежда обикновена карфица, но тази не е била такава. Беше специална, много тънка, от тези, които ги продават в кутийки. Използват се предимно от шивачи.

Мелчит се опули насреща ѝ, докато в съзнанието му се прокрадваше тънък лъч на осенение. Мис Марпъл на няколко пъти енергично поклати глава.

— Да, разбира се. Изглежда толкова очевидно. Тя е била с кимоното си, защото е щяла да пробва новата си рокля. И така, отишла е в предната стая, мис Полит ще да е казала нещо за мерките и е обвила шивашкия сантиметър около врата й... после само е трябвало да го стегне и да дръпне... чувала съм, че било много лесно. Сетне, разбира се, е излязла навън, дръпнала вратата, застанала пред нея и започнала да чука, сякаш току-що е пристигнала. Но карфицата доказва, че тя вече е била в къщата.

— Значи тя е телефонирала на мистър Спенлоу?

— Да, от пощата в два и тридесет. Точно по времето, когато пристига автобусът, пощата е празна.

— Но, скъпа мис Марпъл, защо? — попита полковник Мелчит.
— Защо, за Бога? Не може да има убийство без мотив.

— Е, струва ми се, полковник Мелчит, че от всичко, което чух, корените на това престъпление са далеч назад във времето. Знаете ли, това ми напомня за двама мои братовчеди — Антъни и Гордън. С каквото и да се захванеше Антъни, винаги успяваше, а при бедния Гордън бе точно обратното. Я състезателен кон ще окуцее, я стоки или собственост ще се обезценят. Според мен двете жени са участвали заедно.

— В какво?

— В обира. Било е отдавна. Чувала съм, че ставало дума за някакви изключително скъпи смарагди. Прислужницата и помощничката й го били направили. Защото едно нещо остана необяснено — как е станало така, че когато помощничката се омъжила за градинаря, са имали достатъчно пари, за да отворят цветарски магазин? Отговорът е, че това е била нейната част от... от плячката. Мисля, че това е правилната дума. Всичко, с което се захванела, ставало без грешка. Пари при пари отиват. Но другата — прислужницата — не е имала този късмет. Стигнала до положението на селска шивачка. Тогава те се срещнали отново. В началото всичко било наред, предполагам, докато на сцената не се появил Тед Джерард. Мисис Спенлоу, видите ли, вече била измъчвана от гузна съвест, а и не била, съвсем безразлична към религията. Този млад мъж несъмнено е настоявал тя „да си признае“ и „да се покае“ и, смея да кажа, че почти я е бил убедил. Но мис Полит съвсем не мислела така. Тя знаела, че може да отиде в затвора заради кражбата, в която преди години те са

участвали заедно. И така тя взела решение да сложи край на всичко това. Боя се, че е доста порочна жена. Мисля, че окото ѝ няма да мигне, ако обесят милия, глупав мистър Спенлоу.

Полковник Мелчит изрече бавно:

— Ние можем... ъ-ъ-ъ... да проверим ваната теория много подробно. А също и дали тази Полит и прислужницата в дома на Абъркромби са едно и също лице, но...

— Ще бъде съвсем лесно — успокои го мис Марпъл. — Тя е от този тип жени, кои то рухvat веднага, когато застанат лице в лице с истината. Освен това у мен е нейният шивашки сантиметър. Аз... ъ-ъ-ъ... го взех вчера, докато бях на проба. Като открие липсата му, ще помисли, че полицията го е взела. Тя е доста невежа жена и ще реши, че това по някакъв начин ще докаже вината ѝ. — Тя му се усмихна насърчително. — Уверявам ви, че няма да имате затруднения.

Това бе същият тон, с който неговата любима леля преди време го бе уверила, че ще издържи приемния изпит за Сандхърст^[2].

И той го бе издържал.

[1] Оксфордски сбор — религиозно движение, основано от Франк Бактън, известно с ритуал, в който публично се признават морални прегрешения. Членовете му вземат активно участие в обществения и политическия живот. — Б.пр. ↑

[2] Британската Кралск военна академия — Б.пр. ↑

СЛУЧАЯТ С ЖЕНАТА НА ПАЗАЧА

— Е — запита доктор Хейдок своята пациентка. — Как сте днес? Мис Марпъл уморено му се усмихна от възглавниците.

— Предполагам, че съм по-добре — призна тя. — Но се чувствам ужасно потисната. Не мога да превъзмогна усещането, че ако бях умряла, щеше да е най-добре. В края на краищата аз съм възрастна жена. Никому не съм нужна и никой не го е грижа за мен.

Доктор Хейдок я прекъсна с обичайната си безцеремонност:

— Да, да, типична реакция след такъв тип грип. Нуждаете се от нещо, което да ви разсее, нещо, което да стимулира мисълта ви.

Мис Марпъл въздъхна и поклати глава.

— Нещо повече — продължи доктор Хейдок, — нося със себе си необходимото лекарство. Той хвърли един продълговат плик на леглото.

— Точно работа за вас. Една загадка, която е по вашата част.

— Загадка? — мис Марпъл изглеждаше заинтригувана.

— Един мой литературен опит — каза докторът и леко се изчерви. — Опитах да напиша обикновена история, нали знаете: „каза той“, „рече тя“, „помисли си момичето“ и така нататък. Написана е по действителен случай.

— Но защо да е загадка? — попита мис Марпъл.

Доктор Хейдок се ухили.

— Защото вие ще я разплетете. Искам да видя дали наистина сте толкова умна, колкото ви изкарват хората — И с тази последна хаплива забележка той си замина.

Мис Марпъл взе ръкописа и започна да чете.

— А къде е булката? — попита жизнерадостно мис Хармън.

Цялото село гореше от нетърпение да види богатата, красива и млада съпруга, която Хари Лакстън си доведе от

чужбина. Всички бяха изпълнени със задоволство, задето Хари — този разпътен млад пройдоха — бе извадил такъв късмет. В миналото всички се бяха отнасяли снизходително към него. Дори възмутените собственици на прозорците, пострадали от безразборния огън на неговата прашка, не можеха дълго да му се сърдят, когато той лукаво ги замолеше за прошка. Беше чупил прозорци, беше крал плодове от овощните градини, отмъкваше зайци, а после затъна и в дългове. Завърза връзка с дъщерята на местен търговец на цигари, но по-късно я изостави и замина за Африка. А селото в лицето на застаряващите стари моми снизходително замърмори: „Е, какво пък! Лудо-младо. Ще миряса!“

А сега, разбира се, блудният син се бе завърнал, но не с наведена глава, а на бял кон. Хари Лакстън, както се казва, „бе успял“. Беше се стегнал, работил бе усърдно и накрая срещна и успя да завоюва сърцето на едно младо създание — наполовина францужойка, наполовина англичанка, собственичка на солидно състояние.

Хари можеше да заживее в Лондон или да закупи имение в някое от онези модни напоследък графства, пълни с ловни полета, но предпочете да се върне там, където бе неговият дом. И сега, както става в романите, си възвърна запуснатото бащино имение, където бе прекарал детството си.

От седемдесет години домът Кингсдийн Саус стоеше празен. Изоставен, той бе започнал да се руши. Възрастният пазач и съпругата му живееха в единственото обитаемо местенце от къщата, която представляваше голям и непривлекателен помпозен замък. Градините бяха обрасли с буйна растителност, дърветата не пропуснаха светлина и така мястото бе придобило мрачния вид на магьосническа бърлога.

Къщата, в която бе живял Хари и която дълги години бе ползвана под наем от баща му — майор Лакстън — бе приятна и непретенциозна на вид. Като момче Хари скиташе из целия имот Кингсдийн и познаваше всяка педя

от гъстата гора, а голямата стара къща винаги го бе изпълвала с възхищение.

Майор Лакстън бе умрял преди няколко години — би могло да се смята, че нищо не свързва Хари с това място и че той едва ли ще се върне. Въпреки това обаче той доведе булката си в дома на своето детство. Старият, порутен дом Кингсдийн Хаус бе съборен. На мястото му се изсипа армия от строители и предприемачи и сякаш по чудо, за невероятно кратко време, новата къща се издигна бяла и бляскава сред дърветата. Какви чудеса правят парите!

После дойде отряд градинари, а след него процесия от камиони, пълни с мебели.

Домът бе готов и слугите пристигнаха. Сетне една скъпа лимузина остави Хари и мисис Хари Лакстън пред външната порта.

Всички хора от селото искаха да ги посетят, а мисис Прайс, която притежаваше най-голямата къща в района и се смяташе за най-знатната дама от всички тук, разпрати покани за увеселение по случай „представянето на булката“.

Това беше велико събитие. Няколко дами си ушиха нови рокли за случая. Всички бяха развълнувани, любопитни и нетърпеливи да зърнат това митично създание. После се говореше, че всичко било като в приказките.

Мис Хармън, енергична и обрулена от вятъра стара мома, изстреля въпроса си, докато си проправяше път през вратата на препълнения салон за гости. Мис Брент, дребна, суха и свадлива стара мома, развълнувано проговори:

— О, скъпа, тя е очарователна. Толкова изискани обноски, а е и доста младичка. Наистина човек започва да завижда, когато види някой, който притежава всичко това. Красота, пари и добро възпитание. Нищо в нея не е както при обикновените хора, а милият Хари ѝ е толкова предан.

— О — каза мис Хармън, — тепърва предстои всичко!

Тънкият нос на мис Брент потрепна в знак на одобрение.

— О, скъпа, наистина ли мислиш, че...

— Всички знаем що за човек е Хари — каза мис Хармън.

— Знаем какъв беше, но мисля, че сега ще...

— О — каза мис Хармън, — мъжете никога не се променят. Хайманата си остава хаймана. Знам ги аз тях!

— Боже, боже, бедното дете! — мис Брент изглеждаше доволна. — Да, мисля, че ще си има неприятности с него. Наистина някой трябва да я предупреди. Чудя се дали знае нещо за миналото му.

— Ще бъде страшно несправедливо — каза мис Брент, — ако тя не научи нищо. Ще се получи доста неловко, особено след като в селото има само една аптека.

Дъщерята на търговеца на цигари се бе омъжила за мистър Едж — аптекаря.

— Щеше да е много по-добре — рече мис Брент, — ако мисис Лакстън можеше да ходи при Бутс в Мач Бенъм.

— Смя да допусна — додаде мис Хармън, — че Хари Лакстън сам ще ѝ предложи това.

И те отново се спогледаха многозначително.

— Но аз определено смятам — рече мис Хармън, — че тя трябва да знае.

— Зверове! — възмутено се обърна Кларис Вейн към чичо си, доктор Хейдок. — Някои хора са истински зверове.

Той любопитно я погледна.

Тя беше високо, тъмнокосо момиче, красиво, сърдечно и импулсивно. Големите ѝ кафяви очи бяха изпълнени с негодувание, когато каза:

— Ах, тези хапли... все одумват... все правят разни намеци...

— За Хари Лакстън?

— Да, и за любовната му връзка с дъщерята на търговеца.

— О, това ли! — докторът сви рамене. — Много мъже са имали подобни връзки на млади години.

— Разбира се. Но всичко е свършило. Защо още дърдорят за това? Вадят тази история на бял свят след толкова години. Приличат на вампири, пируващи с трупове.

— Смея да кажа, скъпа, че си права, задето мислиш така. Но виж какво, тук те няма за какво толкова да си говорят и аз се боя, че са склонни да клюкарстват за отминали събития. Но ми е любопитно защо това толкова те разстройва?

Кларис Вейн прехапа устни и поруменя. После каза с необичайно глух глас:

— Те... те изглеждат толкова щастливи. Имам предвид съпрузите Лакстън. Млади и влюбени са и всичко им се струва прекрасно. Ужасявам се от мисълта, че всичко това може да бъде развалено от клюки, намеци, интриги и цялата тази мръсотия.

— Хм, разбирам.

Кларис продължи:

— Преди малко говорих с него. Той е толкова щастлив, изпълнен с плам, развълнуван и... да, развълнуван от това, че е изпълнил най-съкровено то си желание — да възроди Кингсдийн. Радва се като дете на всичко това. А тя... ами, мисля, че през целия ѝ живот не ѝ се е случвало нищо лошо. Винаги е имала всичко. Ти си я виждал. Какво мислиш за нея?

Докторът не отговори веднага. За другите Луиз Лакстън може би бе обект на завист. Разглезена любимка на съдбата. Но на него тя само му напомняше рефрена на една популярна песен отпреди много години — „Бедното малко богато момиче...“. Малко изящно създание със светлоруси коси, които се спускаха на ситни къдрици покрай лицето и големи, тъжни сини очи.

Луиз бе леко оклюмала. Многобройните поздравления я бяха уморили. Надяваше се, че скоро ще дойде време да си ходят. Може би дори още сега Хари щеше да го предложи. Тя косо го погледна. Толкова висок и широкоплещест, изглежда бе страшно доволен от това ужасно, тъпо парти.

„Бедното малко богато момиче“.

— Уф! — това бе въздишка на облекчение.

Хари се извърна и погледна съпругата си развеселен. Те подкараха към къщи.

— Какво досадно парти, мили! — каза тя.

Хари се засмя.

— Да, направо ужасно. Не мисли вече за това, сладка моя. Знаеш, че трябваше да идем. Всички тези стари квачки ме знаят от времето, когато съм живял тук като момче. Щяха да бъдат ужасно разочаровани, ако не бяха те разгледали по-отблизо.

Луиз се намръщи и каза:

— Ще трябва ли да се срещаме с тях отново?

— Какво? О, не. Те ще се отбият у нас, за да спазят етикета и ще си оставят визитките. Ще им върнеш посещенията и след това повече няма да те притесняват. Можеш да си намериш нови приятелки тук или... изобщо както ти си решиш.

След минута-две Луиз рече:

— Няма ли тук по-забавни хора?

— О, да. Има едно семейство Каунти. Въпреки че те може би също ще ти се сторят малко скучни. Интересуват се най-вече от луковици, кучета и коне. Разбира се, ти също ще яздиш. Ще ти хареса. В Еглинтън има един кон, който искам да видиш. Красиво животно, отлично обучено, без недостатъци, само дето е малко буен.

Колата забави ход, за да вземе завоя със портата на Кингсдийн. Хари завъртя кормилото и изруга, когато видя изникналата наред пътя гротескна фигура, която едва успя да избегне. А тя стоеше там, размахваше заканащо юмрук към тях и крещеше.

Луиз се вкопчи в ръката му.

— Коя е тази... тази ужасна старица?

Лицето на Хари бе потъмняло.

— Това е старата Мъргатройд. Тя и съпругът ѝ бяха пазачи в старата къща. Живяла тук близо тридесет години.

— Защо размахваше така юмрук?

Лицето на Хари почервения.

— Тя... ами, не ѝ харесва, че съборихме къщата. Тя, разбира се, бе уволнена. Съпругът ѝ умря преди две години. Казват, че след това нещо се е смахнала.

— Тя... тя нали не... гладува?

Представите на Луиз за живота бяха някак мъгляви и мелодраматични. Богатството бе възпрепятствало контакта ѝ с действителността. Хари се вбеси.

— Господи, Луиз, що за идея! Аз, разбира се, ѝ отпуснах пенсия, при това прилична. Намерих ѝ нова къща и всичко останало.

Луиз удивено попита:

— Тогава какво иска?

Хари се намръщи и склочи вежди.

— О, откъде да зная? Тя е луда. Обичаше къщата.

— Но тя бе развалина, нали?

— Разбира се, започнала беше да се разпада, покривът течеше и малко или много не бе съвсем безопасна. Все едно. Мисля, че просто е значела много за нея. Живяла е там дълго време. Ох, не знам! Мисля, че старата вещица вече хич я няма.

— Тя... мисля, че ни кълнеше. О, Хари бих желала да не го прави! — каза Луиз разтревожено.

На Луиз ѝ се струваше, че новият ѝ дом бе омърсен и отровен от зловещата фигура на тази луда старица. Когато излизаше с колата, яздеше или се разхождаше с кучетата, фигурата винаги бе там и чакаше. Прегърбена, с износена шапка, нахлупена върху кичури металносива коса, като злобно мърмореше всевъзможни клетви.

Луиз започна да мисли, че Хари е прав. Старицата беше луда. Въпреки това не ѝ стана по-леко. Мисис Мъргатройд всъщност въобще не се доближаваше до къщата, не отправяше никакви по-определени заплахи, нито пък прибягваше до насилие. Тя продължаваше да клечи там, но винаги извън портите. Би било безполезно да се обръщат към полицията. Във всеки случай Хари Лакстън беше против такива действия. Казваше, че това само щяло да събуди съчувствието на местните хора към тази нещастна старица. Той приемаше всичко по-леко от Луиз.

— Не се тревожи, скъпа. Тя все някога ще се умори да сипе безсмислените си клетви. Може би просто изпробва нашето търпение.

— Не е така, Хари, тя... тя ни мрази! Усещам го. Желаете ни злото.

— Тя не е вещица, скъпа, въпреки че изглежда като такава. Не преживявай така болезнено всичко това.

Луиз бе замълчала. Сега, след като първоначалната възбуда от настаняването в новия дом бе отминала, тя се почувства необичайно самотна и не на мястото си.

Беше свикнала с живота в Лондон и Ривиерата. Не знаеше нищо, нито пък имаше никаква представа за живота в английската провинция. Не разбираше нищо от градинарство, с изключение на последната фаза в „отглеждането на цветя“. Всъщност не обичаше и кучетата. Съседите, с които се бе запознала, я отегчаваха. Най-много ѝ харесваше да язди, понякога с Хари, понякога сама, когато той бе зает с имота. Шляеше се през горите и по селските пътища, наслаждавайки се на равния ход на красивия кон, който Хари ѝ бе купил. Дори принц Хал — най-чувствителният дорест кон — обикновено се плашеше и пръхтеше, когато, понесъл господарката си, минаваше покрай прегърбената фигура на злобната старица.

Един ден Луиз събра целия си кураж. Беше излязла на разходка. Подмина мисис Мъргатройд, като се престори,

че не я е забелязала, но рязко свърна обратно и отиде при нея. Леко задъхана ѝ рече:

— Какво значи всичко това? Какво има? Какво искате?

Старицата премигна насреща. Тя имаше лукаво, тъмно като на циганка лице и стърчаща металносива коса, а очите ѝ бяха мътни и подозрителни. Луиз се зачуди дали пък не е пияна.

Старицата заговори с писклив и в същото време заканителен глас:

— Какво искам, питаш? Какво искам, а?! Това, което ми бе отнето. Кой ме прогони от Кингсдийн Хаус? Там живях като момиче и като жена близо четиридесет години. Черен грях бе, че ме изгониха. Черна прокоба ще се стовари и върху теб, и върху него!

Луиз започна:

— Вие имате много хубава къща и... — но замлъкна.

Старицата вдигна ръце и изкрепя:

— И за какво ми е това? Искам си моя дом и моето огнище, до което съм седяла през всичките тези години. А колкото до теб и него, казвам ти, че в новия ви хубав дом за вас щастие няма да има. Черна скръб ще ви налегне. Скръб, смърт и моето проклятие. Дано изгние свежото ти лице!

Луиз обърна коня и препусна в тръс, като си мислеше: „Трябва да се махна оттук! Трябва да продадем къщата! Трябва да се махнем!“

В този момент подобно решение ѝ се струваше лесно изпълнимо. Но пълното неразбиране на Хари я порази. Той възкликна:

— Да напуснем? Да продадем къщата? Заради заплахите на една смахната старица? Сигурно си полудяла.

— Не, не съм. Но тя... тя ме ужасява. Знам, че ще се случи нещо.

Хари Лакстън мрачно рече:

— Остави мисис Мъргатройд на мен. Аз ще я поставя на мястото ѝ.

Между Кларис Вейн и младата мисис Лакстън се бе зародило приятелство. Двете момичета бяха почти на едни години, въпреки че вкусовете и характерите им бяха различни. В компанията на Кларис Луиз се чувстваше спокойна. Кларис бе толкова уверена, толкова сигурна в себе си. Луиз ѝ разказа за мисис Мъргатройд и заплахите ѝ, но това изглежда повече я раздразни, отколкото уплаши.

— Всичко това е толкова глупаво — каза тя. — Сигурно е ужасно досадно за теб.

— Знаеш ли, Кларис, аз... понякога много ме е страх. Сърцето ми се свива от ужас.

— Глупости, не трябва да позволяваш такива глупави мисли да те разстройват. На нея скоро ще ѝ омръзне.

Луиз замълча минута-две.

— Какво има? — попита Кларис.

Луиз се поколеба за миг, после избухна:

— Мразя това място. Не искам повече да живея тук! Тези дървета, тази къща, ужасната тишина тук и странните звуци, които издават бухалите. О, и хората и изобщо всичко.

— Хората ли? Кои хора?

— Тези от селото. Всички онези стари моми, които одумват и си пъхат носа навсякъде.

Кларис рязко каза:

— Какво говорят?

— Не знам, нищо конкретно. Но имат покварено съзнание. Когато говориш с тях, усещаш, че не можеш да имаш доверие никому... абсолютно на никого.

— Не им обръщай внимание — дрезгаво рече Кларис. — Те нямат друга работа, освен да клюкарстват. И повечето от гадостите, които говорят, всъщност си ги измислят сами.

— Ще ми се да не бяхме идвали тук — каза Луиз. — Но Хари обожава това място. — Тонът ѝ омекна.

„Колко много го обича!“ — помисли си Кларис и рязко рече:

— Трябва да тръгвам.

— Ще накарам някого да те закара с колата. Очаквам скоро пак да дойдеш.

Кларис кимна. Луиз се почувства по-спокойна след посещениято на новата си приятелка. Хари бе много доволен, когато видя, че е по-бодра и оттогава настоя тя да кани Кларис по-често.

Един ден ѝ каза:

— Имам добри новини, скъпа.

— О, какви?

— Оправих се с Мъргатройд. Тя има син в Америка. Е, уредих тя да отиде при него. Ще ѝ платя билета.

— О, Хари, но това е чудесно! Мисля, че все пак Кингсдийн ще започне да ми харесва.

— Ще започне да ти харесва? Но това е най-хубавото място на света!

Луиз леко потрепери. Не можеше толкова лесно да се отърве от суеверния си страх.

Ако жените от Сент Мери Мийд се бяха надявали на удоволствието булката на Хари да научи повече за миналото му от собствените им уста, то това удоволствие им бе отнето от самия Хари Лакстън, който свърши тази работа вместо тях.

Мис Хармън и Кларис Вейн бяха в магазина на мистър Едж. Едната купуваше нафталин, а другата — боракс, когато влязоха Хари Лакстън и съпругата му.

След като поздрави двете дами, Хари се обърна към тезгяха и тъкмо искаше да купи четка за зъби, когато спря по средата на изречението и сърдечно възкликна:

— Я гледай кой бил тук! Бела, виж ти!

Мисис Едж, която забързано излизаше от задното помещение, за да поеме натрупалата се работа, му се усмихна лъчезарно, разкривайки едрите си бели зъби. Някога тя беше тъмнокосо, хубаво момиче и сега съвсем естествено се бе превърнала в красива жена, въпреки че се

бе позакръглила и чертите на лицето ѝ бяха задебели. Тя топло го погледна с големите си кафяви очи и отвърна:

— Да, аз съм, мистър Хари, и много се радвам да ви видя след толкова години.

Хари се извърна към жена си:

— Бела е моя стара изгора, Луиз — каза той. — Бях влюбен в нея до уши, нали, Бела?

— Щом така казвате — рече мисис Едж.

Луиз се засмя и каза:

— Съпругът ми винаги е много щастлив, когато срещне някого от старите си приятели.

— Е — каза мисис Едж, — не сме ви забравили, мистър Хари. Това дете сте се оженили и построили нова къща на мястото на онази порутена Кингсдийн Хаус звучи като приказка.

— Изглеждаш много хубава и свежа — рече Хари, а мисис Едж се разсмя и като каза, че при нея всичко е наред, му напомни за четката за зъби.

Улавяйки смаяния поглед на мисис Хармън, Кларис тържествуващо си помисли:

„Много добре, Хари! Ти направо ги обезоръжи!“

Доктор Хейдок троснато се обърна към племенницата си:

— Какви са тези глупости, че старата Мъргатройд се навъртала около Кингсдийн, размахвала юмруци и кълняла новите собственици?

— Не са глупости, вярно е. И това ужасно разстройва Луиз.

— Кажи ѝ да не се тревожи. Когато Мъргатройд бяха пазачи там, не спираха да се оплакват от къщата. Стояха само защото Мъргатройд пиеше и не можеше да си намери друга работа.

— Ще ѝ кажа — рече нерешително Кларис, — но не мисля, че тя ще повярва. Старицата е побесняла от гняв.

— Тя толкова обичаше Хари като момче. Не мога да разбера.

— Ами... те скоро ще се отърват от нея — каза Кларис. — Хари щял да ѝ купи билет до Америка.

Три дни по-късно Луиз бе убита, след като бе хвърлена от коня си. Двама мъже в един хлебарски камион бяха станали свидетели на инцидента. Те видели Луиз да излиза от портата, яздейки коня си, след което старицата изникнала на пътя, размахала ръце и се развикала. Конят се подплашил, свърнал рязко и диво хукнал по пътя, като хвърлил Луиз Лакстън през главата си.

Единият от мъжете останал до бездиханното ѝ тяло, без да знае как да постъпи, а другият хукнал за помощ към къщата.

Хари Лакстън дотичал, лицето му имало мъртвешки вид. Те откачили един от капациите на камиона, положили я отгоре и я отнесли в къщата. Тя издъхнала, без да дойде в съзнание и преди пристигането на доктора.

(Край на ръкописа на доктор Хейдок).

При посещението си на следващия ден той със задоволство забеляза, че страните на мис Марпъл са порозовели и тя определено изглежда по-жизнена.

— Е, какъв е отговорът? — запита той.

— Че къде е проблемът, доктор Хейдок? — контрира го мис Марпъл.

— О, скъпа, аз ли трябва да ви обяснявам?

— Предполагам — започна мис Марпъл, — че ви смущава необичайното поведение на жената на пазача. Защо се е държала така странно? Наистина не е особено приятно да те изгонят от собствения ти дом. Но това не е бил нейният дом. Всъщност докато е живяла там, тя постоянно е мърморела и се е оплаквала. Да, наистина има нещо гнило в това. Между другото, какво стана с нея?

— Офейка за Ливърпул. Инцидентът я уплаши. Мисля, че там е дочакала кораба за Америка.

— За някого това ще е било много удобно — рече мис Марпъл. — Да, мисля, че „проблемът със странното поведение на жената на пазача“ може лесно да бъде разрешен. Става въпрос за подкуп, нали?

— Това ли е вашият отговор?

— Ами щом държанието ѝ е било толкова неестествено, то тогава тя навярно е била накарана „да играе театър“, както се казва, а това означава, че някой ѝ е платил.

— И вие знаете кой?

— Така мисля. Боя се, че отново става въпрос за пари. Забелязала съм, че всеки джентълмен харесва определен тип жени.

— Това вече не е по моята част.

— Не, не, всичко е свързано. Хари Лакстън е харесвал Бела Едж — тъмнокоса и жизнена жена. Вашата племенница Кларис е същият тип. Но бедната му съпруга се оказва съвсем различна — руса и сантиментална, въобще не е била негов тип. Значи трябва да се е оженил заради парите ѝ. И пак заради парите ѝ я е убил.

— Казахте „убийство“?

— Ами той изглежда най-подходящият човек за тази работа. Привлекателен за жените и съвсем безскрупулен. Мисля, че е искал да вземе парите на жена си и да се ожени за вашата племенница. Може и да са го видели да говори с мисис Едж, но не мисля, че все още е изпитвал някакви чувства към нея. Смея да кажа обаче, че е накарал бедната жена да си мисли, че е така, за да постигне целта си. И скоро вече е можел да я върти на пръста си, според мен.

— И как точно мислите, че я е убил?

Мис Марпъл остана за няколко минути безмълвна, вперила поглед пред себе си, а сините ѝ очи изглеждаха замислени.

— Времето е било много точно избрано, за да се осигурят хората от хлебарския камион като свидетели. Те са видели старицата и, разбира се, са решили, че тя е уплашила коня. Но, както аз си го представям, може да е имало и нещо от рода на въздушна пушка или прашка. Да, точно когато конят излизал през портата. Разбира се, той се е уплашил и хуквайки, хвърлил мисис Лакстън. — Тя спря и се намръщи. — Падането можело и да я убие. Но Хари Лакстън не е можел да бъде сигурен. А ми се вижда човек, който внимателно планира нещата и не оставя нищо на случайността. Пък и мисис Едж е могла да го снабди с нещо подходящо, без съпругът ѝ да разбере. Иначе защо Хари ще се занимава с нея? Да, мисля, че е имал под ръка силно приспивателно, което ѝ е инжектирал преди вашето пристигане. Все пак ако една жена падне от кон и пострада сериозно, а после умре,

без да дойде в съзнание... е, у доктора вероятно не би възникнало съмнение, нали? Той би го отдал на шока или нещо от този род.

Доктор Хейдок кимна.

— А вие защо се усъмнихте? — попита го мис Марпъл.

— Не бе проява на кой знае каква проникателност от моя страна — каза доктор Хейдок. — Просто баналния, всеизвестен факт, че убиецът е толкова уверен в своята интелигентност, че не взима необходимите предпазни мерки. Точно утешавах опечаления съпруг — аз дяволски му съчувствах — когато той изведнъж се хвърли към канапето, за да театралничи още малко и от джоба му изпадна спринцовка за подкожни инжекции. Той я грабна толкова уплашено, че аз се замислих. Хари Лакстън не взимаше лекарства — беше в отлично здраве. За какво му бе притрябвала тази спринцовка тогава? Направих аутопсия с оглед на някои нови хипотези за смъртта и открих строфантин^[1]. Останалото беше лесно. У Лакстън бе намерен строфантин и когато полицията разпита Бела Едж, тя не издържа и призна, че му го е дала. После пък старата мисис Мъргатройд призна, че Хари Лакстън я е накарал да играе ролята на проклината вещица.

— А вашата племенница успя ли да го преживее?

— Да. Тя много харесваше Хари, но нищо повече.

Докторът взе ръкописа.

— Отличен на вас, мис Марпъл, и на мен за моето лечение. Вие отново приличате на себе си.

[1] Лекарство, стимулиращо сърдечната дейност. — Б.пр. ↑

СЛУЧАЯТ СЪС СЪВЪРШЕНАТА ПРИСЛУЖНИЦА

— Ако нямате нищо против, госпожо, може ли да поговорим за миг?

За един страничен слушател тази молба би прозвучала абсурдно, тъй като Една — малката прислужница на мис Марпъл, всъщност вече говореше със своята господарка.

Знаейки, че този израз е идиом и не би следвало да се тълкува буквално, мис Марпъл насърчително каза:

— Разбира се, Една, влез и затвори вратата. Какво има?

Една послушно затвори вратата, приближи се към мис Марпъл, замачка с пръсти крайчеца на престилката си и преглътна веднъж-дваж.

— Да, Една? — окуражи я мис Марпъл.

— О, госпожо, ако нямате нищо против, става въпрос за моята братовчедка Глади.

— Боже мой! — възкликна мис Марпъл веднага допусна най-лошото, но уви, често най-логичното предположение. — Не... е в беда, нали?

Една побърза да я успокои:

— О, не, госпожо, нищо такова. Глади не е такова момиче. Просто е много разстроена. Виждате ли, тя си загуби работата.

— Боже мой, съжалявам за това. Тя работеше в Олд Хол, при госпожица... госпожиците Скинър, нали?

— Да, госпожо, точно така, госпожо. И Глади е много разстроена от това... наистина...

— Да, но преди Гладис доста често сменяше работните си места, нали?

— О, да, госпожо. Глади винаги е обичала разнообразието, наистина. Тя все не успява да се задържи на едно място, ако разбирате какво искам да кажа. Но досега все тя е предизвестявала за своето напускане.

— А този път е обратното, така ли? — попита сухо мис Марпъл.

— Да, госпожо, и Гладис е ужасно притеснена.

Мис Марпъл изглеждаше леко изненадана. Доколкото си спомняше Гладис, която от време на време в почивните си дни идваше да пие чай в кухнята, тя беше вечно засмяно момиче с непоклатимо уравновесен характер.

Една продължи:

— Разбирате ли, госпожо, става дума за начина по който е станало и затова как е реагирала мис Скинър.

— Как — търпеливо запита мис Марпъл — е реагирала мис Скинър?

Този път Една успя да изсипе наведнъж всичко, което знаеше.

— О, госпожо, това е такъв шок за Гладис. Видите ли, една от брошките на мис Емили изчезнала и тя вдигнала нечувана врява. Разбира се, на никого не би му се харесало подобно нещо. Много е неприятно, госпожо, ако разбирате какво искам да кажа. Гладис им помогнала да претърсят навсякъде, а после мис Лавиния казала, че ще се обърне към полицията. И ето че брошката се появила, забутана чак в дъното на едно чекмедже от тоалетката и Гладис бе много доволна, че са я намерили. А на другия ден, не щеш ли, се счупила една чиния и мис Лавиния веднага скочила и казала на Гладис, че до месец ще трябва да напусне. Гладис мисли, че това не е заради чинията, а заради това, че мис Лавиния просто си е търсела повод да я изгони. Сигурно заради брошката, защото те мислят, че Гладис я е взела и като споменали за полицията, я върнала. Гладис не би направила такова нещо, никога не го е правила и сега знае, че това ще се разчуе и ще й излезе име, а това, знаете, е много сериозно нещо за едно момиче, госпожо.

Мис Марпъл кимна. Въпреки че не харесваше особено самонадеяната и своенравна Гладис, тя беше сигурна в честността ѝ и можеше прекрасно да си представи, колко много я е разтревожило всичко това.

Една тъжно рече:

— Предполагам, госпожо, че нищо не можете да сторите? Гладис е толкова разтревожена.

— Кажи ѝ да не става глупава — отривисто рече мис Марпъл. — Ако не е взела брошката, в което аз съм уверена, няма причина да се безпокои.

— Това ще се разчуе — унило додаде Една.

— Аз... ъ-ъ-ъ... ще ходя натам следобед — каза мис Марпъл. — Ще си поговоря с госпожица Скинър.

— О, благодаря ви, госпожо! — възкликна Една.

Олд Холд беше голяма викторианска къща, заобиколена от дървета и голям парк. Понеже се бе оказало, че тя не може нито да бъде продадена, нито пък давана под наем, един хитър предприемач я бе разделил на четири апартамента с централно отопление, а „дворът“ можеше да се ползва от всички наематели. Експериментът се бе оказал успешен. Една богата и ексцентрична стара дама заедно с прислужницата си заемаше единия от апартаментите. Тя обичаше птиците и всеки ден се любуваше на пернатите, които се събираха да се хранят. Втория апартамент държеше пенсиониран индийски съдия със съпругата си. Една съвсем млада новобрачна двойка държеше третия, а в четвъртия само преди два месеца се бяха настанили две моми на име Скинър. Наемателите се отнасяха доста хладно един към друг, тъй като нямаха нищо общо помежду и. Хазяинът бе заявил, че това е чудесно. Той се страхувал, че при по-приятелски отношения ще последват разпри и отчуждения, а после ще започнат непрекъснато да се оплакват един от друг.

Мис Марпъл познаваше всички наематели, макар и съвсем бегло. По-възрастната Скинър — мис Лавиния, можеше да бъде наречена „по-дейния член на компанията“, докато мис Емили — по-младата, прекарваше повечето време в леглото, оплаквайки се от различни болести, които, според общественото мнение в Сент Мери Мийд, бяха силно преувеличени. Единствено мис Лавиния вярваше безрезервно в мъченичеството на сестра си и в мълчаливото ѝ страдание, затова с готовност изпълняваше поръчките ѝ, обикаляйки селото, за да достави това, което сестра ѝ най-внезапно пожелаеше.

Според хората от Сент Мери Мийд, ако мис Емили страдеше и наполовина от това, което казваше, отдавна щеше да извика доктор Хейдок. Но когато ѝ намекнаха за това, тя високомерно бе притворила очи и бе промърморила, че нейният случай никак е бил прост и най-добрите специалисти от Лондон си били блъскали главата с него. После бе добавила, че някакъв чудесен доктор я подлагал на едно изключително революционно лечение и тя се надявала, че здравето ѝ

скоро щяло да се подобри. Нейният случай не можел да бъде разрешен от някакви си домашни лекари.

— Моето мнение е — беше казала прямата мис Хартнъл, — че тя постъпва съвсем разумно, като не вика доктор Хейдок. Милият доктор, какъвто си е безцеремонен, веднага би й казал, че й няма нищо и би й заповядал да стане от леглото и да престане да вдига врява напразно. Това би й било от полза!

Мис Емили обаче, предпазвайки се от подобно деспотично лечение, продължаваше да си лежи на канапето, заобиколена от малки кутийки със странни лекарства и да отхвърля почти всичко, което е било сготвено за нея, настоявайки за нещо друго — обикновено такова, което трудно можеше да се намери или приготви.

Гладис отвори вратата на мис Марпъл. Изглеждаше потисната, отколкото мис Марпъл изобщо можеше да допусне. В дневната, представляваща една четвърт от бившия салон за гости, който бе разделен на трапезария, гостна, баня и помещение за прислугата, мис Лавиния стана, за да поздрави мис Марпъл.

Лавиния Скинър, висока, суха и кокалеста жена на около петдесет, имаше дрезгав глас, а държанието й беше доста безцеремонно.

— Радвам се да ви видя — рече тя. — Емили е на легло, днес се чувства зле, бедничката. Надяваше се да ви види, това би я ободрило, но има дни, когато не е в състояние да се вижда с когото и да било. Бедната, тя е изключително търпелива.

Мис Марпъл любезно се съгласи. Основна тема на разговори в Сент Мери Мийд бе прислугата и не бе трудно разговорът да приеме тази насока. Мис Марпъл рече, че била дочула, задето това хубаво момиче Гладис Холис напускало.

Мис Ливиния кимна.

— Миналата сряда счупи нещо. Не може така.

Мис Марпъл въздъхна и рече, че в днешно време на всички им се налага да се примиряват с не дотам приятни неща. Било толкова трудно да накараш момичетата сега да идват в провинцията и да стават прислужници. Мис Скинър наистина ли смята, че ще бъде разумно да уволни Гладис?

— Зная, че трудно се намира прислуга — призна мис Лавиния. — Семейство Деверо си нямат и никак не е чудно, че все се карат,

вдигат шум цяла вечер и ядат по всяко време. Това момиче изобщо не разбира от домакинство. Съжалявам съпруга ѝ. Семейство Ларкин също останали наскоро без прислуга. Разбира се, трябва да се има предвид характерът на индийския съдия и смахнатата му „чота хазри“, както той я нарича в шест сутринта, а мисис Ларкин все вдига врява. И затова никак не ми е чудно. Джанет на мис Кармайкъл е много полезна, разбира се, въпреки че, по мое мнение, тя е ужасно опърничава и просто тормози старата дама.

— Тогава не смятате ли, че следва да промените решението си за Гладис? Тя на истина е добро момиче. Познавам цялото ѝ семейство — все честни и почтени хора.

Мис Лавиния поклати глава.

— Имам си причини — рече тя важно.

— Зная, че ви е изчезнала брошка — промърмори мис Марпъл, — и разбирам...

— А, така значи! Кой пък се е разприказвал? Предполагам, че момичето. Честно казано, убедена съм, че тя я е взела. После се е уплашила и я е върнала, но разбира се, човек не бива да говори, без да е абсолютно сигурен. — Тя смени темата — Елате да видите Емили, мис Марпъл Сигурна съм, че ще ѝ се отрази добре.

Мис Марпъл покорно последва мис Лавиния, която почука на една врата и след като я поканиха да влезе, въведе гостенката си в най-хубавата стая от апартамента. Транспарантите бяха наполовина спуснати и светлината вътре бе оскъдна. Мис Емили лежеше на леглото и явно се наслаждаваше на сумрака и на незнайната си болест.

Мъждивата светлина я правеше да изглежда слаба и немощна. Част от пепеляворусата ѝ коса небрежно бе събрана на тила, а останалата падаше на къдрици. Общият вид напомняше за гнездо, с което никоя уважаваща себе си птица не би се гордяла. В стаята се долавяше лек аромат на одеколон, стари бисквити и камфор.

С полупритворени очи и слаб глас Емили Скинър обясни, че „днес бил един от лошите ѝ дни“.

— Най-лошото на една болест е — меланхолично изрече мис Емили, — че човек осъзнава какво бреме е за околните. Лавиния е толкова добра с мен. Лави, скъпа, неприятно ми е да ти създавам проблеми, но грейката не е приготвена така, както искам. Ако е много

пълна, ми тежи, от друга страна, ако топлата вода е малко, изстива веднага.

— Съжалявам, скъпа, подай ми я. Ще отлея малко.

— Тъй и тъй ще отливаш малко, няма ли да е по-добре да я заредиш наново с топла вода? Предполагам, че нямаме сухари... не, не, няма значение. Мога да мина и без тях. А малко слаб чай с резенче лимон? Нямаме лимон? Не, наистина, не мога да пия чай без лимон. Струва ми се, че млякото сутринта бе леко вкиснато и трябваше така да си изпия чая. Но няма значение, ще мина и без чай. Само дето се чувствам толкова отпаднала. Казват, че стридите били много хранителни. Чудя се дали бих могла да те помоля да купиш? Не, не, много трудно е да се намерят по това време на деня. Ще погладувам до сутринта.

Лавиния излезе от стаята, като неясно измърмори нещо за отиване с велосипеда до селото.

Мис Емили вяло се усмихна на гостенката си и отбеляза, че наистина ѝ е неприятно някой да се главоболи заради нея.

Същата вечер мис Марпъл каза на Една, че се бои, задето ходатайството ѝ не дало резултат.

Ала доста се притесни, когато разбра, че из селото вече се носят слухове за безчестната постъпка на Гладис.

В пощата я подхвана мис Уедърби:

— Скъпа Джейн, дали са ѝ писмена препоръка, в която описват колко отзивчива, въздържана и порядъчна била, но не казват нито дума за честността ѝ. Намирам го за показателно. Дочух, че имало някакъв проблем с една брошка. Мисля, че има нещо в тази работа, защото нали знаеш, човек не освобождава прислугата си ей така в днешно време, освен ако не е заради нещо наистина сериозно. Доста трудно ще си намерят друга сега. Момичетата просто няма да отидат в Олд Хол. Нямаат търпение да дойде почивният им ден, за да се приберат у дома. Ще видиш, че Скинър няма да си намерят друга и тогава, може би, онази ужасна хипохондричка ще трябва да се вдигне от леглото и да посвърши туй-онуй.

Какво бе разочарованието, когато цялото село научи, че госпожиците Скинър ангажирали от някаква агенция нова прислужница, която, според описанието, била истински образец за съвършенство.

— Беше ни горещо препоръчана и получихме отлична характеристика за трите й години трудов стаж. Предпочитала да е в провинцията и на практика иска по-малка надница от тази на Гладис. Чувствам, че наистина сме изкарали късмет.

— Е, все пак — отбеляза мис Марпъл, след като научи тези подробности от мис Лавиния в рибния магазин, — изглежда прекалено хубаво, за да бъде истина.

После в Сент Мери Мийд се понесе мнението, че скъпоценната находка ще се откаже в последния момент и въобще няма да се яви.

Ала нито една от тези прогнози не се оправда и селото стана свидетел как местното съкровище на име Мери Хигинс слезе пред Олд Хол от такси на „Рийда“. Трябваше да се признае, че външният й вид бе безупречен. Тя изглеждаше изключително порядъчна и бе облечена доста спретнато.

Когато мис Марпъл отново посети Олд Хол във връзка с разпределянето на местата в църквата по случай предстоящия празник, вратата й бе отворена от Мери Хигинс. Тя със сигурност бе съвършената прислужница. На вид изглеждаше около четиридесетгодишна, със спретнато прибрана черна коса, розови бузи, закръглена фигура и носеше скромна черна рокля с бяла престилка и боне. „Точно както би следвало да изглежда една класическа, старомодна прислужница“, поясни по-късно мис Марпъл. Освен това тя говореше с тих, спокоен и почтителен тон, така различен от силния носов тембър на Гладис.

Мис Лавиния изглеждаше доста по-спокойна от обикновено и макар да съжали, че не можела да си запази място в църквата поради голямата си заетост покрай сестра си, тя все пак дари солидна парична помощ и обеща да изпрати парцалчета за чистене на писци и бебешки чорапки.

Мис Марпъл отбеляза колко добре изглежда тя.

— Мисля, че съм много задължена на Мери и толкова се радвам, че бях достатъчно твърда да се отърва от онова момиче. Мери е направо безценна. Готви чудесно, освен това прислужва прекрасно и поддържа малкия ни апартамент безупречно чист. Всеки ден обръща дюшеците и е наистина много мила с Емили.

Мис Марпъл побърза да се осведоми и за нея.

— О, бедната, напоследък е толкова зле. Разбира се, нищо не може да стори, но понякога наистина ме затруднява. Искане да ѝ се сготви нещо определено, а като ѝ го поднесе, казва, че сега не можела да го яде, после половин час по-късно иска същото, а то вече не става за ядене и трябва наново да се приготвя. Това ни създава наистина доста работа, разбира се, но за щастие Мери никога не възразява. Казва, че била свикнала да прислужва на болни и затова ги разбирала. Това е такова облекчение.

— Боже мой! — възкликна мис Марпъл. — Наистина сте случили с нея.

— Да, така е. Мисля, че Мери ни бе изпратена в отговор на нашите молитви.

— На мен ми се струва — добави мис Марпъл, — прекалено добра, за да е истина. Аз бих... е, щях да бъда малко по-внимателна, ако бях на ваше място.

Лавиния Скинър не можа да схване смисъла на тази забележка и рече:

— О, уверявам ви, правя всичко възможно, за да се чувства тя добре. Не зная какво бих правила, ако напусне.

— Не мисля, че ще си тръгне, преди да се е приготвила за това — рече мис Марпъл и настойчиво изгледа домакинята си.

— Ако човек си няма домашни грижи, голям товар му пада от плещите, нали? — рече мис Лавиния. — А как е вашата малка Една, свикна ли с работата си?

— Справя се съвсем добре. Но не е толкова умела, разбира се. Не и колкото вашата Мери. Но все пак аз знам всичко за Една, защото е от селото.

Докато отиваше към антрето, тя чу как болната капризно извика:

— Този компрес съвсем изсъхна. Доктор Алертън наблегна особено много на това той непрекъснато да се подновява. Хайде, хайде, остави. Искане чаша чай и едно сварено яйце, само три минути и половина, да не забравиш. И прати мис Лавиния при мен.

Изпълнителната Мери излезе от спалнята и се обърна към Лавиния:

— Мис Емили иска да ви види, госпожо. — После отиде да отвори вратата на мис Марпъл, помогна ѝ да си облече палтото и ѝ подаде чадъра изключително любезно.

Мис Марпъл пое чадъра, изтърва го, опита се да го вдигне и си изпусна чантата, която се отвори на пода. Мери любезно събра най-различните дреболии — носна кърпичка, бележник с календарче, старомодно кожено портмоне, два шилинга и три пенса и ментов бонбон без хартийката. Мис Марпъл реагира с известно смущение.

— О, Боже, трябва да е на момченцето на мисис Клемънт. Помня, че то го смучеше, а после взе чантата ми да си играе с нея. Сигурно го е пъхнало вътре. Лепне ужасно, нали?

— Да го хвърля ли, госпожо?

— О, моля ви. Много ви благодаря.

Мери се наведе да вдигне последния предмет — малко огледалце, при поемането на което мис Марпъл възкликна припряно:

— Какво щастие, че не се е случило!

След това си тръгна, докато Мери чинно стоеше до вратата с напълно безизразно лице, стиснала в ръка лепкавия бонбон.

В продължение на десет дни Сент Мери Мийд трябваше да изтърпява възторга на мис Лавиния и мис Емили от тяхното съкровище.

На единадесетия ден селото се събуди разтърсено от голяма новина.

Свършената Мери бе изчезнала! Леглото ѝ бе оправено, защото тя не беше преспала в него и входната врата зееше отворена. Беше се измъкнала тихомълком през нощта.

Ала не бе изчезнала само Мери. Липсваха още две брошки и пет пръстена на мис Лавиния, три пръстена, един медальон гривна и четири брошки на мис Емили.

Но това бе само началото на неприятностите.

Младата мисис Деверо се бе разделила с диамантите си, които държеше в едно незаклучено чекмедже, а също и с няколко ценни кожи, подарък за сватбата. От индийския съдия и съпругата му бяха взети бижута и пари. А мисис Кармайкъл бе пострадала най-много. Не само, че остана без изключително ценни бижута, но към тях трябваше да прибави още и голяма сума пари, която държеше в апартамента си. Нея вечер Джанет била излязла в почивка, а господарката ѝ имала навик да се разхожда по здрачаване в градината и да хвърля трохи на птичките. Беше съвсем ясно, че Мери — свършената прислужница — е разполагала с ключове за бравите на всички апартаменти.

Трябва да се признае, че известно злорадство обхвана жителите на Сент Мери Мийд. Мис Лавиния толкова се бе хвалила със своята ненадмината Мери!

— А през цялото време, скъпа, е била най-обикновена крадла!

Последваха интересни разкрития. Мери не само бе изчезнала незнайно къде, ами и агенцията, от която я бяха изпратили и която отговаряше за писмените ѝ препоръки с тревога научи, че онази Мери Хигинс, която се бе обърнала към тях и чиито препоръки те бяха приели, фактически никога не бе съществувала. Името беше истинско и наистина принадлежеше на една прислужница, която работела при сестрата на някакъв декан, но тази Мери Хигинс водеше спокойно съществуване някъде в Корнуол.

— Цялата работа е измислена дяволски хитро! — бе принуден да признае инспектор Слак. — Ако питате мен, тази жена работи с банда. Преди година имаше подобен случай в Нортъмбърланд. Крадените вещи и до днес не са открити, нито крадлата е заловена. Но както и да е, ние в Мач Бенъм ще се справим по-добре.

На инспектор Слак никога не му беше липсвала самоувереност.

Въпреки това седмиците отминаваха, а Мери Хигинс все още бе на свобода. Напразно инспектор Слак удвояваше и утрояваше сили в пълен контраст с името си.

Мис Лавиния бе безутешна. Мис Емили толкова се разстрои, толкова се притесни за състоянието си, че всъщност прати да повикат доктор Хейдок.

Цялото село с трепет очакваше да разбере какво мисли той за болестите на мис Емили и нейните жалби, но, естествено, никой не се осмели да попита. Задоволителна информация обаче така или иначе се получи и то чрез мистър Мийк — помощник-аптекаря, който излизаше с Клара — прислужницата на мисис Прайс-Ридли. Стана ясно, че доктор Хейдок бе предписал смес от асафетида^[1] и валериан, която, според мистър Мийк, била обичайно лекарство за симулантите в армията.

Скоро след това се разчу, че мис Емили не одобрила предписаното лечение и заявила, че в това си лошо здравословно състояние била длъжна да замине за Лондон, за да е по-близо до специалистите, които познавали нейния случай. Така и за Лавиния щяло да бъде най-добре, бе заявила тя.

Апартаментът бе обявен, че се дава под наем.

Няколко дни след това мис Марпъл, по-розовяла от вълнение, се отби в полицейския участък в Мач Бенъм и потърси инспектор Слак.

Той никак не я харесваше, но добре знаеше, че полицейският началник, полковник Мелчит, не споделя неговото мнение. Ето защо той я прие доста неохотно.

— Добър ден, мис Марпъл. Какво мога да направя за вас?

— О, Боже — започна мис Марпъл, — боя се, че сте много зает.

— Наистина имам доста работа — рече инспектор Слак, — но мога да ви отделя няколко минути.

— Господи — каза мис Марпъл отново, — надявам се, че ще успея да се изразя по най-подходящ начин. Нали знаете, много е трудно човек да поясни какво има предвид. Не мислите ли? Не, може би с вас не е така. Но, видите ли, моето образование е доста старомодно, главно чрез гувернантки, които преподават епохите на царуването на английските крале и най-обща култура — по книгата на доктор Брюър — трите болести по пшеницата — главня, слана и как беше третата... дали не беше плесен?

— Искате да си говорим за плесени? — попита инспектор Слак и се изчерви.

— О, не, не — мис Марпъл бързо загуби желанието си да говори за плесени. — Казах го просто като илюстрация. А и как се правят игли и други такива. Нали знаете, откъслечни познания, без обаче да те научат как да стигнеш до същността, което се опитвам да постигна в момента. Става дума за прислужницата на мис Скинър — Гладис.

— Мери Хигинс — поправи я инспектор Слак.

— О, да, тя е втората. Но аз имам предвид Гладис Холмс — едно доста нахално и твърде самодоволно момиче, но пък абсолютно честно и е изключително важно всички да разберат това.

— Доколкото знам, срещу нея няма повдигнато обвинение — рече инспекторът.

— Да, знам, че няма... но това е още по-лошо. Защото, нали разбирате, хората продължават да си мислят това-онова. О, Боже, знам, че не мога да се изразявам правилно. Искам да кажа, че е много важно Мери Хигинс да бъде открита.

— Разбира се — рече инспектор Слак. — Имате ли някаква идея?

— Ами, всъщност, да — призна мис Марпъл. — Може ли да ви попитам нещо? Вършат ли ви работа отпечатыци от пръсти?

— А! — рече инспекторът. — Ето тук тя е била изключително изобретателна. Изглежда е работила предимно с гумени ръкавици. И е била много внимателна — избърсала е цялата си спалня и мивката. Не можахме да открием никакви отпечатыци в апартамента.

— А щяха ли да ви бъдат от полза, ако имахте?

— Може би, мадам. Може в Скотланд Ярд да ги разпознаят. Ще добавя, че това не й е първата кражба.

Мис Марпъл живо кимна. Отвори чантата си и извади отвътре едно малко калъфче за визитни картички. В него имаше огледалце, завито в памучен плат.

— Стоеше в чантата ми — поясни мис Марпъл. — Отпечатыците на прислужницата са върху него. Мисля, че са излезли задоволително — тя държа преди това изключително лепкав предмет.

Инспектор Слак се облещи.

— Нарочно ли сте взели отпечатыците й?

— Разбира се.

— Тогава значи сте я подозирали?

— Е, нали разбирате, поразя ме това, че тя е прекалено добра, за да бъде истина. Всъщност казах го и на мис Лавиния. Но тя просто не схвана намека. Боя се, инспекторе, че не вярвам в съществуването на свършени хора. Повечето хора си имаме недостатъци и къщната работа ги разкрива много бързо.

— Е — рече инспектор Слак, след като се окопити, — аз съм ви задължен, предполагам. Ще изпратим отпечатыците в Скотланд Ярд и ще видим какво ще ни кажат оттам. — Той спря.

Мис Марпъл леко бе наклонила глава настрани и го гледаше многозначително.

— Предполагам, инспекторе, че не ви е хрумвало да поогледате и по-наблизо.

— Какво искате да кажете, мис Марпъл?

— Много е трудно да се обясни, но когато се натъкнете на нещо необичайно, то веднага хваща окото ви. Въпреки че често пъти необичайните неща могат да се окажат най-обикновени дреболии. През цялото време усещах, че нещо не е наред, имам предвид за Гладис и брошката, нали разбирате. Тя е честно момиче и не би взела

брошката. Тогава защо мис Скинър мисли, че тя го е направила? Мис Скинър не е никак глупава! Защо тогава освободи една добра прислужница, след като в днешно време много трудно се намира прислуга? Това беше много необичайно. Затова се зачудих. И доста мислих. И забелязах още едно странно нещо. Мис Емили е хипохондричка, но със сигурност е първата, която не вика доктор. Хипохондриците обожават лекарите, а мис Емили — не.

— Какво предполагате тогава, мис Марпъл?

— Ами предполагам, че мис Лавиния и мис Емили са доста странни личности. Мис Емили прекарва почти цялото си време в една тъмна стая. А ако тази нейна коса не е перука, ще си сменя името! Искам да кажа, че е съвсем възможно слабата, бледа, сивокоса и хленчеща жена и закръглената, чернокоса жена с розови бузи да са едно и също лице. А и както разбрах, никой никога не е виждал мис Емили и Мери Хигинс заедно на едно и също място. Трябвало им е доста време да снемат отпечатьци от всички ключове, да научат колкото се може повече за наемателите и накрая да се отърват от местното момиче. Една нощ мис Емили изчезва в неизвестна посока, за да пристигне на гарата на следващия ден като Мери Хигинс. После, в подходящ момент, Мери Хигинс изчезва и след това наставка небивала суматоха. Ще ви кажа къде да я намерите, инспекторе. На дивана на мис Емили Скинър. Ако не ми вярвате, вземете нейните отпечатьци, но ще видите, че съм права. Двойка ловки крадли — ето това са сестрите Скинър. И без съмнение са във връзка с опитни прекупвачи, магазини за крадени вещи, разни нелегални черни канали или както там им казвате. Но този път няма да се отърват безнаказано! Няма да позволя едно момиче — образец за честност в селото — да бъде очернено по такъв начин! Гладис Холмс е чиста като роса и всички трябва да го знаят. Всичко хубаво! — И преди инспектор Слак да се опомни, мис Марпъл гордо напусна стаята.

— Брей! — промърмори той. — Интересно дали е права?

Скоро откри, че за кой ли път мис Марпъл бе права. Полковник Мелчит поздрави Слак за добре свършената работа, а мис Марпъл покани Гладис на чай заедно с Една и ѝ обърна сериозно внимание, че когато следващия път си намери добра работа, трябва да гледа да се задържи на нея.

[1] Смола, която се употребява в народната медицина за прогонване на болестта. — Б.пр. ↑

МИС МАРПЪЛ РАЗКАЗВА

Мисля, че никога не съм ви споменавала, скъпи ми Реймънд и Джоан, за една доста странна история, която стана преди няколко години. Не бих искала да изглежда като самохвалство от моя страна, зная разбира се, че с вас, младите, аз изобщо не мога да се меря по ум. Реймънд пише съвременни книги, в които се разказва за доста неприятни млади мъже и жени, а Джоан рисува забележителни картини на четвъртити хора със странни издутини по тях. Много умно от твоя страна, скъпа, но, както Реймънд винаги казва (съвсем мило разбира се, защото е най-милият племенник) — аз съм безнадеждна привърженичка на викторианското. Възхищавам се от господата Алма-Тадема и Фредерик Лейтън^[1] и предполагам, че на вас те ви се струват безнадеждно стари и демоде. Така да видя докъде бях стигнала. А, да, казвах, че не искам да изглежда като самохвалство от моя страна, но не мога да не съм поне мъничко доволна от себе си, защото, използвайки единствено здрав разум, смятам, че наистина разреших един проблем, над който умуваха глави, далеч по-умни от моята. Макар още от самото начало цялата работа да бе съвсем ясна... Е, ще ви разкажа тази история и ако решите, че прекалено се хваля с нея, то не трябва да забравяте, че поне помогнах на един човечец, изпаднал в голяма беда.

За първи път научих за тази работа една вечер около девет часа, когато Гуен (помните ли Гуен — малката ми червенокоса прислужница?)... е, влезе в стаята и ми съобщи, че мистър Педърк и още един джентълмен искали да ме видят. Както му е редът, Гуен ги бе въвела в гостната. А аз си седях в трапезарията, защото мисля, че е истинско разхищение пролетно време да се палят и двете камини. Наредих на Гуен да донесе вишновка и чаши и побързах да ида в гостната. Не знам помните ли мистър Педърк? Той почина преди две години, но дълго време беше мой приятел, както и мой адвокат. Много хитър и наистина способен адвокат беше той. Сега с личните ми дела се е заел неговият син — много приятен момък и винаги в крак с времето, но някак си не мога да му се доверя така, както се доверявах

на баща му. Обясних на мистър Педъррик за проблема с камините и той веднага отвърна, че с неговия приятел ще дойдат в трапезарията; разбира се, преди това представи своя спътник — някой си мистър Роудс. Той изглеждаше доста младолик... малко над четиридесетте и аз веднага забелязах, че нещо не беше наред. Държеше се малко странно. Човек би казал, че може би бе малко груб, ако не усетеше по-напред, че бедничкият е под голямо напрежение. Когато се настанихме в трапезарията и Гуен поднесе вишновката, мистър Педъррик обясни причината за своето посещение.

— Мис Марпъл — рече ми той, — ще простите на един стар приятел, задето си е позволил да ви безпокои. Дойдох тук, за да се посъветвам с вас. — Тъй като не разбрах какво имаше предвид, той продължи: — Когато се разболеете, човек иска да чуе две мнения — това на специалиста и това на семейния лекар. Прието е да се смята, че от първия има по-голяма полза, но аз не съм сигурен, че споделям това становище. Специалистът има опит само в своята област, докато семейният доктор е с по-голяма практика, макар и с по-скромни познания.

Разбрах какво иска да ми каже, защото една моя племенница преди време бе завела детето си на един виден специалист по кожни болести, без да се консултира с домашния си лекар, когото смяташе за стар дърдорко. Специалистът предписал някакво доста скъпо лечение, а по-късно се установи, че детето е болно от една рядко срещана форма на дребна шарка. Споменах това, макар да мразя да се отклонявам от темата, за да покажа, че уважавам мнението на мистър Педъррик, но все още нямах представа накъде бие той.

— Ако мистър Роудс е болен... — рекох и спрях, защото бедният се изсмя така, че ми настръхнаха косите и после додаде:

— Само до няколко месеца очаквам да умра от счупване на врата.

После всичко се изясни. Наскоро станало убийство в Барнчестър — градче на около тридесетина километра оттук. Боя се, че на времето не му бях обърнала достатъчно внимание, защото в селото бяхме много развълнувани заради случая с местната медицинска сестра и други външни събития като земетресението в Индия, например. Убийството в Барнчестър, макар да бе по-значимо събитие, разбира се, отстъпи пред нашите местни вълнения. Боя се, че по селата е така. Все

пак си спомних, че прочетох нещо за една жена, която била намушкана в някакъв хотел, макар и да не помнех името. Но сега се оказа, че тя била съпруга на мистър Роудс, а за капак, като че ли това не стигаше — той бил заподозрян в убийството ѝ. Мистър Педърик ми обясни всичко това съвсем ясно. Той каза още, че макар съдебните заседатели да са стигнали до решението, че извършителят или извършителите са неизвестни, мистър Роудс имал причини да смята, че до ден-два щял да бъде арестуван и затова отишъл при мистър Педърик и се оставил в неговите ръце. Мистър Педърик продължи, че същия следобед били на консултация при сър Малкъм Олд, който бил старши адвокат и който щял да поеме защитата на мистър Роудс в случай че се стигне до съдебен процес. Сър Малкъм бил млад човек, рече мистър Педърик, много напредничав в методите си. Той бе набелязал определена тактика, по която щеше да се придържа в пледоариите си, но мистър Педърик не бе особено доволен от нея.

— Разбирате ли, скъпа госпожо — рече той, — тя носи отпечатъка на онова, което аз нарекох „гледната точка на специалиста“. Дайте на сър Малкъм някакъв случай и той вижда в него само едно — най-вероятната тактика на защитата. Но дори и най-перфектната защитна тактика може напълно да подмине онова, което за мен е от най-жизненоважно значение — да се разбере какво всъщност се е случило.

След като каза много мили и ласкави слова за моята проникателност, точни преценки и доброто ми познаване на човешката природа, той поиска разрешение да ме запознае с историята на случая с надеждата, може би ще успея да намеря някакво обяснение. Виждах, че мистър Роудс е много скептично настроен относно ползата от моята персона и бе доста раздразнен, задето е бил доведен тук. Но мистър Педърик не му обърна внимание и продължи да ми излага фактите на случилото се в нощта на осми март.

Мистър и мисис Роудс били отседнали в хотел „Краун“ в Барнчестър. Мисис Роудс, която (както се бях досетила от внимателния начин на изразяване на мистър Педърик) вероятно е била нещо като хипохондричка, отишла да си легне веднага след вечеря. Тя и съпругът ѝ заемали две съседни стаи, свързани помежду си с врата. Мистър Роудс, който пишел книга за праисторическите кремъчни сечива, работел в другата стая. В единадесет подредил страниците с изписания

текст и се приготвил да си ляга. Преди да направи това обаче, той надникнал в стаята на жена си, за да види дали тя няма нужда от нещо. Видял, че лампата свети, а жена му, която лежала в леглото, била промушена в сърцето с нож. Била мъртва поне от един час, а може би и повече. Следва най-важната част — в стаята на мисис Роудс имало врата, водеща към коридора. Тази врата била заключена и резето било пуснато отвътре. Според мистър Роудс никой не бил минавал през стаята, в която работил той, с изключение на камериерката, която донесла няколко грейки. Оръжието, с което била намушкана жертвата, представлявало малък кинжал, който обикновено лежал на тоалетката на мисис Роудс. Тя го използвала да отваря с него писмата. По него лисвали отпечатащи. Значи положението се свеждало до следното — никой, освен мистър Роудс и камериерката не бил влизал в стаята на жертвата. Аз се позаинтересувах за камериерката.

— Това бе и нашата първа стъпка в разследването — рече мистър Педърик. — Мери Хил е местна жена, която от десет години е камериерка в хотел „Краун“. Няма абсолютно никакво обяснение, защо изведнъж ще напада гост на хотела. Във всеки случай е невероятно глупава и почти малоумна. Повтаряше все едно и също. Била донесла грейката на мисис Роудс и според нея дамата вече се унасяла в сън. Честно казано, не мога да приема и съм сигурен, че нито един съдебен заседател не би допуснал тя да е извършила престъплението.

Мистър Педърик продължи да изброява някои допълнителни детайли. В началото на стълбището в хотела имало миниатюрен салон, където гостите сядали понякога, за да пият кафе. Вдясно имало коридор, в чието дъно се намирала вратата за стаята, заемана от мистър Роудс. После коридорът правел остър завой пак надясно и първата врата зад ъгъла била за стаята на мисис Роудс. Както се оказа, и двете врати са могли да бъдат наблюдавани от свидетели. Първата, тази, която водела към стаята на мистър Роудс и която ще нарека за удобство „А“, била забелязана от четирима души — двама търговски пътници и една възрастна семейна двойка, която пиела кафе. Според тях никой не бил минавал през врата „А“, нито на влизане, нито на излизане, освен мистър Роудс и камериерката. Колкото до другата врата, обозначена като „Б“, до нея в коридора работел един електротехник, който също се кълне, че не бил видял никого да влиза или излиза през врата „Б“, освен камериерката. Това, разбира се, беше

един доста любопитен и интересен случай. На пръв поглед изглеждаше най-вероятно мистър Роудс да е убил жена си, но аз виждах, че мистър Педърик е абсолютно убеден в невинността на клиента си, а той беше много умен мъж. На предварителното следствие мистър Роудс разказал една неубедителна и несвързана история за някаква жена, която била писала заплашителни писма на жена му. Предполагам, че разказът му е бил изключително неубедителен. Когато мистър Педърик го подкани да изясни това, той рече следното:

— Честно казано — започна той, — не повярвах на историята с писмата. Мислех, че Ейми си измисля.

Реших, че мисис Роудс е била една от онези романтични фантазьорки, които разкрасяват допълнително всичко, което им се случва. Според нея броят на невероятните събития, които я споходили година преди това, бил неописуем. Едно подхлъзване на бананова кора — разминаване на крачка със смъртта. Подпалил се абажурът — едва я спасили от горяща сграда с риск за живота ѝ. Съпругът ѝ бил свикнал да не обръща внимание на нейните истории. Тя му разказала някаква случка с една жена, чието дете мисис Роудс ранила в автомобилна злополука и която се заклела да отмъсти. Е, мистър Роудс просто не обърнал внимание и на това. Инцидентът станал преди да се оженят и макар жена му да му била чела писма, пълни с налудничави закани, той я подозирал, че сама си ги съчинява. Всъщност тя била правила подобни неща два-три пъти преди това. Била жена със склонност към истерия и копнеела непрекъснато за силни усещания. Това, което той ми разказа, ми се стори съвсем възможно. Всъщност в нашето село имаше една млада жена, която се държеше като мисис Роудс. Опасното при тези хора е, че когато наистина им се случи нещо изключително, никой не вярва, че те говорят истината. Струва ми се, че същото е станало и в нашия случай. Предполагам полицията е била на мнение, че мистър Роудс сам си измисля тази неубедителна история, за да отклони подозренията от себе си. Попитах дали в хотела е била отседнала някоя сама жена. Оказа се, че имало две — една мисис Гренби — вдовица на индиец с английски произход и мис Каръдърс — едра, стара мома, която не можела да произнася „дж“. Мистър Педърик добави, че и при най-щателните разпити на хората в хотела не се намерил човек, който да е видял някоя от тях близо до

местопрестъплението, нито пък имало нещо, което да ги свързва с инцидента по някакъв начин. Помолих го да ми опише как са изглеждали двете жени. Той каза, че мисис Гренби била около петдесетгодишна, имала жълтеникаво лице, а червеникавата ѝ коса била сресана доста мърляво. Дрехите ѝ били много живописни, повечето изработени от естествена коприна и така нататък. Мис Каръдърс била около четиридесетгодишна, носела пенсне, косата ѝ била късо подстригана като на мъж и обличала мъжки сака върху полите си.

— Боже мой — рекох аз. — Но това усложнява нещата.

Мистър Педърик ме изгледа въпросително, но тогава още не исках да казвам нищо повече, затова попитах на какво мнение е сър Малкъм Олд.

Сър Малкъм бил уверен, че ще може да се позове на противоречивостта на медицинските доказателства и да изнамери начин, с който да преодолее затруднението с отпечатъците. Попитах мистър Роудс какво мисли и той рече, че всички доктори били глупаци, но все пак той не можел да приеме, че жена му сама се е намушкала.

— Тя не беше такъв човек — простичко каза той и аз му повярвах. Истериците обикновено не се самоубиват.

Поумувах още малко и сетне попитах дали вратата в стаята на мисис Роудс е водела направо към коридора. Мистър Роудс каза, че не — имало първо едно малко помещение с баня и тоалетна. И именно вратата, която свързвала спалнята с това помещение, била заключена и с пуснато отвътре резе.

— В такъв случай — рекох аз, — цялата работа изглежда забележително проста.

И наистина, знаете ли, това беше... най-простото нещо на света! В същото време никой не бе погледнал нещата от този ъгъл. А мистър Педърик и мистър Роудс ме зяпнаха така, че се почувствах крайно неловко.

— Може би — изрече мистър Роудс, — мис Марпъл не е оценила докрай всички трудности.

— Не — казах аз, — напротив. Съществуват четири възможности — мисис Роудс да е била убита от съпруга си или от камериерката, да се е самоубила или да е била убита от външна жена, която никой не е видял да влиза или излиза.

— Това е невъзможно! — намеси се мистър Роудс. — Никой не може да е влязъл или излязъл, минавайки през моята стая, без да го видя. А дори някой да е успял да влезе в стаята на жена ми, без да го забележи електротехникът, как по дяволите, ще е излязъл отново, след като вратата е била заключена и с пуснато отвътре резе?

Мистър Педърик ме погледна и насърчително рече:

— Е, мис Марпъл?

— Бих искала — рекох аз — да ви задам един въпрос Мистър Роудс, как изглеждаше камериерката?

Той каза, че не бил сигурен. Била висока, но не помнел дали била руса или тъмнокоса. Извърнах се към мистър Педърик и му зададох същия въпрос. Той рече, че тя била средна на ръст, имала русолява коса и сини очи и била доста румена.

— Вие сте доста по-наблюдателен от мен, Педърик — отбеляза мистър Роудс.

Осмелих се да не приема това. Попитах после дали мистър Роудс би могъл да опише моята прислужница. Нито той, нито мистър Педърик успяха.

— Не разбирате ли какво означава това? — попитах ги аз. — И двамата сте дошли тук, мислейки само за проблемите си, а момичето, което ви е отворило вратата, е една най-обикновена прислужница. В хотела с мистър Роудс се е получило същото. Той е видял нейната униформа и престилка. Бил е погълнат от работата си. Но мистър Педърик е разпитал същата жена при други обстоятелства. Той е гледал на нея вече като на определена личност. И именно на това е разчитала убийцата.

И понеже те още не разбираха, трябваше да поясня:

— Мисля — рекох аз, — че е било така: Камериерката е влязла през врата „А“, минала е през стаята на мистър Роудс и е отишла в стаята на мисис Роудс, носейки грейка, после е излязла през врата „Б“, като е минала през малкото помещение. „Х“, както ще нарека убийцата, е влязла през врата „Б“ в сервизното помещение, а в един апартамент все ще намериш къде да се скриеш. Изчакала прислужницата да излезе, после хоп — влязла в стаята на мисис Роудс, взела е кинжала от тоалетката (тя несъмнено е изследвала стаята порано същия ден), отишла до леглото и пронизала задрямалата жена. Избърсала дръжката на ножа, заключила вратата, през която била

влязла и пуснала резето, а после минала през стаята, където е работел мистър Роудс.

— Но аз щях да я видя! — извика мистър Роудс. — Електротехникът е щял да я види да влиза в стаята.

— Не — рекох аз. — Тук грешите. Вие не бихте я забелязали. Не и ако е била облечена в униформа на камериерка. — Помълчах, за да го осмисли и после продължих: — Били сте погълнат от работата си, с крайчеца на окото си сте видели една камериерка да влиза, да отива в стаята на жена ви, да се връща и да излиза. Била е облечена в униформа на камериерка, но на излизане вече не е била същата жена. Това са видели и хората, които са пиели кафе — една камериерка е влязла, после е излязла. Същото е видял и електротехникът. Смея да кажа, че ако тя е била хубавка, един джентълмен не може да не я забележи — такава е човешката природа. Но ако е била една обикновена жена на средна възраст... е, тогава виждате униформата ѝ на камериерка, но не и нея самата.

— Коя е била тя? — извика мистър Роудс.

— Е — рекох аз, — това е малко по-трудничко. Трябва да е била мисис Гренби или мис Каръдърс. Струва ми се, че мисис Гренби носи перука, така че като камериерка вероятно е била със собствената си коса. От друга страна мис Каръдърс, с нейната по мъжки късо подстригана коса, лесно е можела да си сложи перука и да си изиграе ролята. Смея да кажа, че лесно ще разберете коя от двете е била. Лично аз съм склонна да мисля, че това ще се окаже мис Каръдърс.

И наистина, скъпи мои, това е краят на историята. Каръдърс било фалшиво име, но несъмнено тя бе извършила престъплението. В семейството ѝ имало душевно болни. Мисис Роудс, която била изключително невнимателен и опасен шофьор, прегазила малкото ѝ момиченце и бедната жена си изгубила разсъдък. Тя много умело прикривала лудостта си, освен когато пишела онези доста смахнати писма до набелязаната жертва. Известно време тя я следила и изкусно планирала всичко. Първото нещо, което направила на другия ден, било да изпрати перуката и камериерската униформа с колет. Когато я изправили очи в очи с истината, тя рухнала и бързо признала. Бедната, сега е в Бродмур. Окончателно е полудяла, но престъплението ѝ е било много хитро измислено, разбира се. Мистър Педърик отново дойде при мен след известно време и ми предаде едно много мило

писмо от мистър Роудс... то направо ме накара да се изчервя. После моят стар приятел ми каза:

— Само още едно нещо. Защо решихте, че Каръдърс е вероятната извършителка от Гренби? Та вие не бяхте виждали нито едната, нито другата.

— Е — рекох, — заради „дж“-то. Вие казахте, че не можела да произнася „дж“. В книгите доста хора се прикриват по този начин, но не познавам никого, който да го прави в действителност, особено ако е под шестдесет. Казахте още, че тази жена е на четиридесет. Това дефектно „дж“ ми звучеше, като че тя играе роля и преиграва.

Няма да ви кажа какво отвърна мистър Педърк, но бе много ласкателно и аз не можех да не се почувствам поне мъничко доволна от себе си. Странно как понякога в този свят се оказва, че злото е било за добро. Мистър Роудс се ожени отново... за едно много хубаво и умно момиче... имат си сладко малко бебче и какво мислите? Помолиха ме да му стана кръстница. Не намирате ли, че е много мило от тяхна страна?

Е, надявам се, не мислите, че говорих повече от необходимото...

[1] Сър Лорънс Алма-Тадема, английски художник, роден в Холандия, 1836–1912, лорд Фредерик Лейтън — английски художник и скулптор, 1830–1896, председател на Английската Кралска Академия от 1878. — Б.пр. ↑

КУКЛАТА НА ШИВАЧКАТА

Куклата лежеше в голямото, тапицирано с кадифе кресло. Светлината в стаята беше оскъдна заради мрачното лондонско небе. В нежния сиво-зеленикав сумрак завесите и килимите се сливаха със сиво-зелените покривки. Куклата също се сливаше с тях. Тя лежеше отпусната със зелените си кадифени дрешки и шапка и изрисувано като маска лице. Тя беше Кукличката — прищявка на богатите жени. Обикновено бе изтегната до телефона или сред възглавничките на дивана. А сега лежеше в креслото, съвсем отпусната и вяла, но все пак навяваше усещането, че е жива. Беше истински продукт на упадъчния двадесети век.

Сибил Фокс влезе бързо в стаята, понесла някакви кройки и скици и изгледа куклата с лека почуда. Замисли се за миг, но съзнанието ѝ бе ангажирано с друго, така че тя си рече:

„Къде се е дянала кройката от синьо кадифе? Къде ли съм я сложила? Сигурна съм, че преди малко беше у мен“.

Тя излезе на площадката при стълбището и се провикна към работилницата на горния етаж:

— Елспет, Елспет, при вас ли е синият модел? Мисис Фелоус-Браун ще бъде тук всеки момент — после отново се върна в стаята и запали светлината. Погледна бегло куклата за втори път. — Къде, по дяволите, е... А! Ето я! — Тя вдигна кройката, която преди малко бе изпуснала на влизане. Отвън на площадката се чу обичайното скърцане при спиране на асансьора и след минута-две мисис Фелоус-Браун, придружена от своя пекинез, влезе в стаята, пухтейки като парен локомотив на крайпътна гара.

— Ще завали — изрече тя. — Ще завали като из ведро! — После захвърли ръкавиците и коженото си палто. В стаята влезе Алиша Кум. Напоследък тя се появяваше рядко, освен в случаите, когато ги посетеше някой специален клиент, както бе в случая с мисис Фелоус-Браун.

Елспет, старшата в работилницата, пристигна с роклята и Сибил помогна на мисис Фелоус-Браун да си я навлече през главата.

— Така — рече тя. — Мисля, че е добре. Да, определено е истинско постижение.

Мисис Фелоус-Браун се извърна настрани и се погледна в огледалото.

— Трябва да ви кажа — каза тя, — че вашите дрехи наистина ме вталяват отзад.

— Вие сте по-слаба, отколкото бяхте преди три месеца — увери я Сибил.

— Всъщност не — рече мисис Фелоус-Браун. — Макар сега така да изглеждам в тази рокля. Скроили сте я по такъв начин, че тя наистина ме прибира отзад. Стои ми все едно че нямам задник... искам да кажа не по-голям, отколкото на другите хора. — Тя въздъхна и внимателно приглади тази проблематична част на тялото си. — Това винаги е било истинско изпитание за мен — продължи мисис Фелоус-Браун. — Разбира се, преди години можех да го прибера, като се изпъча наред, знаете. Е, вече не мога да го правя, защото сега, освен задник си имам и коремче. И исках да кажа, че... е, не мога да се прикрия и отпред и отзад, нали така?

— Трябва да видите някои от моите клиентки! — рече Алиша Кум.

Мисис Фелоус-Браун се разходи напред-назад.

— С корема проблемът е по-голям, отколкото със задника — каза тя. — Повече си личи. Или може би човек така си мисли, искам да кажа, че когато говориш с хората, ти си с лице към тях и те не могат да те видят отзад, но пък могат да те видят отпред. Както и да е, създадох си навика да си прибирам корема и оставям задника сам да се оправя. — Тя проточи врат, огледа се и после внезапно възкликна: — Ох, тази ваша кукла! Тръпки ме побиват от нея. Откога я имате?

Сибил несигурно погледна Алиша Кум, която изглеждаше озадачена и някак притеснена.

— Не знам точно, мисля, че от известно време... никога не запомням такива неща. Напоследък е ужасно... просто не мога да помня. Откога я имаме, Сибил?

Сибил бе лаконична:

— Не знам.

— Е — додаде мисис Фелоус-Браун, — от нея ме побиват тръпки. Странно! Знаете ли, изглежда сякаш ни наблюдава и може би ни се присмива. Ако бях на ваше място, бих се отървала от нея. — Тя леко потръпна, сетне отново се впусна в обсъждане на детайлите по роклята. Дали да скъсят ръкавите със сантиметър-два? Ами дължината ѝ? Когато всички по-важни подробности бяха до последно уточнени, мисис Фелоус-Браун навлече дрехите, с които беше дошла и се приготви да си ходи. Когато отново мина покрай куклата, тя пак изви глава, за да я погледне.

— Не — рече тя, — тази кукла не ми харесва. Изглежда така, сякаш това място е нейно. Това не е здравословно.

— Какво пък искаше да каже сега? — попита Сибил, след като мисис Фелоус-Браун заслиза по стълбите. Но преди Алиша Кум да успее да отговори, тя отново се върна и подаде глава през вратата.

— Боже милостиви, съвсем забравих за Фу-Линг. Къде си, душичке? А, и таз добра! — Тя се облещи, другите две жени също. Пекинезът стоеше до креслото от зелено кадифе, втренчил се в просналата се връз него безжизнена кукла. Малкото му личице с изпъкнали очи не изразяваше нищо — нито удоволствие, нито негодувание. То просто гледаше.

— Ела при мен, скъпото на мама — каза му мисис Фелоус-Браун. „Скъпото на мама“ обаче не я удостои с внимание.

— От ден на ден става все по-непослушен — рече тя с вид на човек, изтъкан от добродетели. — Хайде, Фу-Линг! Хайде да папкаш, душичке сладка! — Фу-Линг извърна леко глава към господарката си, сетне надменно възобнови наблюдението си върху куклата.

— Тя несъмнено го е впечатлила — каза мисис Фелоус-Браун. — Не мисля, че преди ѝ беше обръщал внимание, както и аз. Беше ли тук, когато дойдох последния път?

Другите две жени се спогледаха. Сибил се бе намръщила, а Алиша Кум изрече замислено:

— Казах ви... просто напоследък все забравям. Откога я имаме, Сибил?

— Откъде се е взела? — запита мисис Фелоус-Браун. — Купихте ли я?

— О, не — Алиша Кум изглеждаше потресена от тази идея. — О, не. Предполагам... предполагам, че някой ми я е дал. — Тя разтърси

глава. — Влудяващо е! — възкликна тя. — Направо е влудяващо, когато всичко изскача от ума ми миг след като се е случило.

— Не ставай глупав, Фу-Линг! — остро рече мисис Фелоус-Браун. — Е, хайде, ще трябва да те нося! — Тя го вдигна и той нададе кратък вой на измъчен протест. Те излязоха от стаята, а опулените очи на Фу-Линг все още съзерцаваха с огромен интерес куклата на стола, като кученцето извъръщаше глава над пухкавото си рамо...

— Ама че кукла — рече мисис Гроувс. — Направо тръпки ме побиват от нея!

Мисис Гроувс беше чистачката и тъкмо беше приключила с бърсането на пода, движейки се назад като рак. Сега се беше изправила и бавно обикаляше из стаята, забърсвайки праха.

— Странно — рече тя. — До вчера хич не я бях забелязала. А днес направо ми се наби в очи, както се казва.

— Не ти ли харесва? — попита Сибил.

— Казвам ви, мисис Фокс, тръпки ме побиват от нея — отвърна чистачката. — Някак неестествено е, ако добре ме разбирате. Тези дълги увиснали крака и начинът, по който се е проснала там, и дето те гледа така особено. Не изглежда здравословно, това казвам аз.

— Преди не си споменавала нищо за нея — рече Сибил.

— Казвам ви, не я бях забелязала... до тази сутрин... Разбира се, знам, че е тук от известно време, но... — Тя спря, а лицето ѝ придоби озадачен израз. — Прилича на нещата, дето ги сънувам нощем — изрече тя и като събра различните си инструменти за чистене, излезе от пробната, прекоси площадката и отиде в стаята отсреща.

Сибил се загледа в отпуснатата кукла. На лицето ѝ се изписа още по-голямо смайване. В стаята влезе Алиша Кум и Сибил рязко се извърна.

— Мис Кум, откога го имате това създание?

— Какво, куклата ли? Скъпа, знаете, че не мога да помня. Вчера... ох, че е тъпо!... Вчера щях да ходя на една лекция и не бях изминала и половината път, когато изведнъж открих, че не мога да си спомня накъде съм се запътила. Мислих ли, мислих. Накрая си казах, че сигурно трябва да ходя във Фортнъмс, защото знаех, че имаше нещо, което трябваше да взема оттам. Е, няма да ми повярвате, но чак когато се прибрах у дома и седнах да пия чай, тогава се сетих за лекцията. Разбира се, все съм чувала, че хората изкуфяват с

напредването на възрастта, но при мен май идва твърде рано. Сега пък забравих къде съм си оставила ръчната чанта... а също и очилата. Къде ги дях тези очила? Преди малко ги държах... четях нещо в „Таймс“.

— Те са тук, върху камината — рече Сибил и ѝ ги подаде. — А откъде имате тази кукла? Кой ви я даде?

— И за това нямам никакъв спомен — каза Алиша Кум. — Някой ми я даде или пък изпрати. Предполагам... Все пак тя подхожда на стаята, нали?

— Прекалено добре, мисля — рече Сибил. — Смешно, но не мога да си спомня, кога за първи път я видях тук.

— Не ставайте като мен — наставнически ѝ каза Алиша Кум. — В края на краищата вие все още сте млада.

— Ама наистина, мис Кум, не помня. Искам да кажа... вчера я погледнах и си помислих, че има нещо... е, мисис Гроувс е съвсем права — тръпки ме побиват, като я гледам. После се сетих, че подобна мисъл вече ми беше минала през главата и сетне се опитах да си спомня кога за пръв път си помислих това и... е, нищо не можах да си спомня. Сякаш никога не съм я виждала преди... само дето не беше точно така. Имах чувството, че тя отдавна е тук, но аз едва сега я забелязвах.

— Може би един ден е долетяла през прозореца, яхнала метла — каза Алиша Кум. — Както и да е, сега мястото ѝ е тук. — Тя се огледа. — Човек не може да си представи тази стая без нея, нали?

— Не — рече Сибил и леко потръпна. — Но ми се ще да можах!

— Да можете какво?

— Да си представя стаята без нея.

— Всички ли сме се чалнали по тази кукла? — попита нетърпеливо Алиша Кум.

— Че какво ѝ е толкова на бедничката? Прилича ми на раздърпана зелка, но вероятно — добави тя — това е така, защото не съм си сложила очилата. — Тя ги постави на носа си и строго погледна куклата. — Да — рече след това, — разбирам какво имате предвид. Тя наистина е малко зловеща... тъжна, но и... е, потайна и доста непоколебима.

— Смешно — добави Сибил. — Мисис Фелоус-Браун изпитваше огромна неприязън към нея.

— Тя е от хората, които не се притесняват да кажат това, което мислят — рече Алиша Кум.

— Но е странно — настоя Сибил, — че тази кукла толкова я впечатли.

— Е, хората понякога съвсем без повод изпитват неприязън към нещо или някого.

— Може би — рече Сибил през смях. — До вчера тази кукла не е била тук... може би просто... е долетяла през прозореца, както казахте вие, и се е настанила тук.

— Не — каза Алиша Кум. — Сигурна съм, че е тук от известно време. Може би едва вчера е станала видима.

— Това е и моето усещане — каза Сибил, — че тя е тук от известно време... но все едно, въобще не си спомням да съм я виждала до вчера.

— А, скъпа — живо каза Алиша Кум, — престанете! Карате ме да се чувствам доста особено, тръпки ме полазиха вече. Престанете да създавате свръхестествена истерия около това създание! — Тя вдигна куклата, разтърси я, пооправи ѝ раменете и пак я сложи да седне, но на друг стол. Куклата веднага клюмна и се отпусна настрана.

— В нея няма живот — рече Алиша Кум, като я гледаше. — И все пак, по някакъв странен начин, прилича на жива, нали?

— Ох, тя наистина ме стряска — каза мисис Гроувс, докато обикаляше салона и бършеше праха. — Така ме стряска, че вече не ми се слиза в пробната.

— Какво те стряска? — попита мис Кум, която седеше зад писалището в ъгъла, заета с многобройните сметки. — Тази жена — добави тя, като говореше повече на себе си, отколкото на мисис Гроувс — си мисли, че може да си поръча две вечерни рокли, три за коктейл и костюм всяка година, без да плати и пени за тях! Ама наистина, бива си ги някои хора!

— Тази кукла — отвърна ѝ мисис Гроувс.

— Какво? Пак ли нашата кукличка!

— Да, седнала зад бюрото като човек. Ох, това ме стресна и още как!

— За какво говориш? — Алиша Кум се изправи, излезе от стаята, мина през площадката и влезе в стаята отсреща, която беше пробната.

В единия ѝ ъгъл имаше едно малко писалище в стил „Шератон“, а зад него, на един стол, седеше куклата с ръце, отпуснати върху него.

— Някой изглежда си е направил шега — каза Алиша Кум. — Хрумнало му да я сложи да седне по този начин. Тя наистина изглежда съвсем като истинска.

В този момент по стълбите слезе Сибил Фокс, носейки рокля, която трябваше да се пробва тази сутрин.

— Елате тук, Сибил. Вижте нашата кукла как седи на моето писалище и пише писма.

Двете жени я загледаха.

— Наистина — започна Алиша Кум. — Страшно е нелепо! Чудя се кой ли я е курдисал така? Вие ли?

— Не, не съм аз — отвърна Сибил. — Трябва да е някое от момичетата горе.

— Доста глупава шега наистина — рече Алиша Кум. Тя вдигна куклата от писалището и я запрати обратно на канапето.

Сибил внимателно преметна роклята върху един стол, после излезе от стаята и се качи в работилницата.

— Нали знаете куклата — рече тя, — кадифената кукла долу, в стаята на мис Кум, в пробната?

Старшата и трите момичета вдигнаха поглед.

— Да, мис, разбира се, че я знаем.

— Кой я е поставил на писалището тази сутрин? Кой се е пошегувал?

Трите момичета я погледнаха, а Елспет — старшата, рече:

— Да я е поставил на писалището? Не съм аз.

— Нито пък аз — каза едно от момичетата. — А вие, Марлен?

Марлен поклати глава.

— Вие ли сте си направили тази шега, Елспет?

— Наистина не съм аз — отвърна тя. Беше неприветлива жена, която изглеждаше така, сякаш устата ѝ е пълна с карфици. — Имам си достатъчно работа, за да взема да си играя с кукли и да ги слагам да седат зад разни маси.

— Вижте — рече Сибил и за голяма нейна изненада, гласът ѝ леко потрепери, — шегата си я биваше, но просто искам да разбера кой я е направил.

Трите момичета се наежиха.

— Казахме ви, мисис Фокс, не сме ние, нали Марлен?

— Аз не съм — рече Марлен, — ако Нели и Маргарет казват, че не са, тогава не е никоя от нас.

— Чухте какво ви казах — добави Елспет. — За какво е все пак всичко това, мисис Фокс?

— Да не е мисис Гроувс? — рече Марлен.

Сибил поклати глава.

— Не е мисис Гроувс. Тя все се стряска от нея.

— Ще слеза да видя с очите си — каза Елспет.

— Тя вече не е там — рече Сибил. — Мис Кум я махна от писалището и я запрати на канапето. Е... — тя спря, — исках да кажа, че някой трябва да я е сложил да седне на стола зад писалището... като си е мислил, че е много забавно, предполагам. И... и не разбирам, защо никой не си признава.

— Два пъти ви казах, мисис Фокс — рече Маргарет. — Не разбирам защо трябва да ни обвинявате, че лъжем. Никоя от нас не би сторила подобна глупост.

— Съжалявам — каза Сибил. — Не исках да ви притеснявам. Но... но кой друг може да го е направил?

— Може би тя сама е станала и е отишла там — додаде Марлен и се изкикоти.

Странно защо това предположение никак не се хареса на Сибил.

— О, това са глупости — каза тя и отново слезе долу.

Алиша Кум весело си тананикаше нещо. После огледа стаята.

— Пак си загубих очилата — каза тя. — Но всъщност няма значение. В момента нищо не искам да виждам. Проблемът е, разбира се, че когато си толкова спял като мен и си загубиш очилата, ако нямаш друг чифт, който да използваш, за да ги потърсиш, е... тогава няма и да ги намериш, защото не можеш да гледаш къде търсиш.

— Аз ще ги потърся вместо вас — рече Сибил. — Преди малко ги държахте.

— Когато вие се качихте горе, аз отидох в другата стая. Мисля, че съм ги занесла там.

Тя отиде в другата стая.

— Толкова е досадно — каза Алиша Кум. — Искам да свърша с тези сметки. Но как, като ми ги няма очилата?

— Ще се кача горе да ви донеса втория чифт от спалнята — предложи Сибил.

— В момента нямам втори чифт — каза Алиша Кум.

— Защо, какво е станало с тях?

— Ами мисля, че вчера ги забравих на едно място, където ходих да обядвам. Звънях там по телефона, обадох се после и в двата магазина, в които се бях отбила.

— О, скъпа — рече Сибил. — Предполагам, че вече ще са ви нужни три чифта.

— Ако имам три чифта очила — рече Алиша Кум, — ще прекарам целия си живот в търсене ту на единия, ту на другия. Наистина смятам, че си е най-добре да имаш само един чифт. Така ще трябва да го търсиш, докато го намериш.

— Е, все някъде трябва да са — каза Сибил. — Не сте ходили другаде, освен в тези две стаи. Със сигурност не са тук, значи трябва да сте ги оставили някъде в пробната.

Тя се върна обратно там и обходи цялата стая, търсейки внимателно. Накрая, като последна надежда, Сибил вдигна куклата от канапетото.

— Намерих ги! — извика тя.

— О, къде бяха, Сибил?

— Под скъпоценната ни кукла. Предполагам, че сте ги оставили там, когато върнахте куклата на канапетото.

— Не съм. Сигурна съм в това.

— О! — възкликна раздразнено Сибил — Тогава предполагам, че куклата ги е взела и ги е скрила от вас!

— Знаете ли, наистина — започна Алиша, като замислено гледаше куклата. — Не съм ги слагала зад нея. Тя изглежда много интелигентна, не мислите ли, Сибил?

— Не мисля, че лицето ѝ ми харесва — рече Сибил. — Изглежда така, сякаш знае нещо, което ние не знаем.

— Не мислите ли, че изглежда някак тъжна и много мила? — попита Алиша умолително, но тонът ѝ не беше убедителен.

— Изобщо не мисля, че е мила — отвърна Сибил.

— Не... може би сте права... О, добре, да се хващаме за работа. Лейди Лий ще бъде тук до десетина минути. Искам дотогава да приготвя и изпратя по пощата тези фактури.

— Мисис Фокс! Мисис Фокс!

— Да, Маргарет? — рече Сибил. — Какво има? — Тя се беше привела над една маса и режеше парче сатен.

— О, мисис Фокс, пак тази кукла! Занесох долу кафявата рокля, както ми казахте, а тази кукла отново седи зад писалището. И не съм я сложила аз там... никой от нас не е. Моля ви, мисис Фокс, наистина не бихме направили такова нещо.

Ножиците на Сибил леко кривнаха.

— Ето — каза ядно тя. — Вижте какво направих заради вас! О, добре, няма нищо, предполагам. Така, кажете сега за тази кукла.

— Тя отново седи зад писалището.

Сибил слезе долу и влезе в пробната.

Куклата седеше зад писалището точно както миналия път.

— Много си твърдоглава, така ли? — попита я Сибил. После безцеремонно я вдигна и пак я сложи на канапето. — Тук ти е мястото, момичето ми — рече ѝ тя. — Ще стоиш тук! — После отиде в отсрещната стая.

— Мис Кум?

— Да, Сибил?

— Някой си играе с нас.

Куклата отново седеше на писалището.

— Кой мислиш, че е?

— Трябва да е някоя от онези трите горе — каза Сибил. — Сигурно смята това за забавно. Разбира се, всички се кълнат в небесата, че не са те.

— Коя смятате, че може да е — Маргарет?

— Не, не мисля, че е Маргарет. Тя изглеждаше доста странно, когато дойде да ми каже това. Предполагам, че е онази кикотеща се Марлен.

— Все пак това е доста глупаво.

— Разбира се, това е... идиотщина — допълни Сибил. — Обаче — добави тя мрачно — ще сложа край на това!

— Какво ще предприемете?

— Ще видите — рече Сибил. Вечерта, преди да си тръгне, тя заключи пробната.

— Заключвам тази врата — каза тя. — И взимам ключа със себе си.

— О, разбирам — отвърна Алиша Кум леко развеселена. — Започват да си мислите, че съм аз, така ли? Мислите ме за толкова разсеяна, че влизам вътре с намерението да пиша на писалището, ала вместо това взимам куклата и я слагам там да пише вместо мен? Така ли смятате? А после забравям за това?

— Е, и това е възможно — призна Сибил. — Както и да е, искам да се уверя, че и тази нощ няма да ни изиграят някой глупав номер.

На другия ден, стиснала сурово устни, първото нещо, което направи като дойде, беше да отключи вратата на пробната и да влезе вътре. Мисис Гроувс с обидено изражение на лицето и с бърсалка за прах и четка в ръка чакаше на площадката.

— Да видим сега! — рече Сибил. После ахна и се отдръпна. Куклата отново седеше на писалището.

— Ау! — възкликна зад нея мисис Гроувс. — Чудна работа! Точно така. О, мисис Фокс, изглеждате много бледа, сякаш не се чувствате добре. Трябва да пийнете нещо. Не знаете ли дали мис Кум няма нещо такова горе?

— Нищо ми няма — рече Сибил. После отиде при куклата, вдигна я внимателно и прекоси стаята с нея.

— Някой пак ви прави номера — каза мисис Гроувс.

— Не виждам как е можело да стане този път — бавно изрече Сибил. — Снощи заключих вратата. Ти самата знаеш, че никой не може да влезе вътре.

— Може би някой друг също има ключ — услужливо каза мисис Гроувс.

— Едва ли — рече Сибил. — Никога не сме си правили труда да заключваме тази врата преди. Ключът е от онези старомодните. И при това е само един.

— Дали пък не става и другият ключ, онзи от отсрещната стая?

Те набързо пробваха всички ключове от къщата, но нито един не стана на бравата на пробната.

— Това е странно, мис Кум — каза по-късно Сибил, докато двете обядваха заедно.

Алиша Кум изглеждаше по-скоро довольна.

— Скъпа моя — каза тя, — мисля, че това е просто удивително. Предполагам, че трябва да се обърнем към хора, които се занимават с

изследване на паранормалното. Знаете ли, може да изпратят някой медиум, който да провери дали няма нещо странно в тази стая.

— Вас като че ли изобщо не ви е грижа? — попита Сибил.

— Е, това донякъде ме забавлява — каза Алиша Кум. — Имам предвид, че на моята възраст е забавно, когато се случват разни необичайни неща. Все пак... не — добави замислено тя. — Не мисля, че чак толкова ми харесва всичко това. Искам да кажа, тази кукла започва много да си позволява, нали?

Същата вечер Сибил и Алиша Кум отново заключиха вратата отвън.

— Все пак мисля — рече Сибил, — че някой може наистина да ни играе номера, въпреки че просто не виждам защо...

— Мислите ли, че утре сутринта отново ще е зад писалището? — попита Алиша.

— Да — отвърна Сибил, — мисля.

Но грешаха. Куклата не беше на писалището. Вместо това бе застанала на перваза на прозореца и гледаше навън към улицата. И отново в нейната поза имаше нещо изключително естествено.

— Това е ужасно глупаво, нали? — каза Алиша Кум същия следобед, докато набързо пийваха по чаша чай. По взаимно съгласие не седяха в пробната, както обикновено правеха, а в стаята на Алиша Кум отсреща.

— В какъв смисъл глупаво?

— Е, искам да кажа, че няма нищо, за което да се хванеш. Просто една кукла, която всеки път е на различно място.

С всеки изминал ден тази констатация се потвърждаваше. Сега куклата се движеше не само през нощта. Всеки път, когато влизаха в пробната, след като са отсъствали само минута-две, те я намираха на различно място. Оставяха я на канапето и я откриваха на стола. После пък тя се местеше на друг. Понякога се настаняваше в еркера на прозореца, а друг път се връщаше на писалището.

— Тя просто си ходи където си иска — рече Алиша Кум. — И мисля, Сибил, наистина мисля, че това я забавлява.

Двете жени гледаха отпуснатата фигура, безжизнена в дрехите си от меко кадифе и с изрисувано копринено лице.

— Няколко стари парчета кадифе, коприна и боя, мацната тук-там това е тя — каза Алиша Кум, а гласът ѝ бе напрегнат.

— Предполагам, знаеш, че можем да... ъ-ъ-ъ... можем да се отървем от нея.

— Как така да се отървем от нея? — попита Сибил ужасено.

— Ами бихме могли — продължи Алиша Кум — да я хвърлим в огъня, ако имаше огън. Да я изгорим, искам да кажа, както се горят вещици..., или, разбира се — добави тя сухо, — можем просто да я хвърлим в кофата за смет.

— Не мисля, че това ще помогне — рече Сибил. — Сигурно някой ще я извади оттам и ще ни я върне.

— Или можем да я пратим някъде — каза Алиша Кум. — Нали знаете, на някое от онези дружества, които все пишат и молят за нещо... на разпродажби с благотворителна цел или базар. Мисля, че така ще е най-добре.

— Не знам... — започна Сибил. — Като че ли ме е страх да го сторя.

— Страх?

— Мисля, че тя ще се върне — отвърна Сибил.

— Искате да кажете, че тя ще се върне тук?

— Да.

— Като пощенски гълъб?

— Да, точно това исках да кажа.

— Предполагам, че не сме си загубили ума, нали? — попита Алиша Кум. — Може би наистина откачам, а вие най-вероятно ми се присмивате, нали?

— Не — отвърна Сибил. — Но имам ужасно неприятното усещане... ужасно зловещото чувство, че тя е по-силна от нас.

— Какво? Тази купчина парцали?

— Да, тази ужасна, отпусната купчина парцали. Защото, видите ли, тя е толкова упорита.

— Упорита?

— Да стане на нейното. Искам да кажа, че това сега е нейната стая!

— Да — рече Алиша Кум, като се оглеждаше. — Вярно е, нали? Разбира се, като се замислиш, май винаги е било така... цветовете и всичко... Мислех, че тя подхожда на стаята, но всъщност е обратното. Трябва да кажа — добави шивачката енергично, — че е доста нелепо,

когато една кукла дойде и обсеби всичко по този начин. Знаете ли, мисис Гроувс вече няма да идва да чисти тук.

— Да не би да я е страх от куклата?

— Не, просто се оправдава с едно-друго. — После Алиша добави с нотка на страх: — Какво ще правим, Сибил? Да знаете, това ме съсипва. От седмици вече не мога да създам и един модел.

— А аз не мога да си събера ума и да работя върху кройките — призна Сибил. — Правя всевъзможни глупави грешки. Вероятно — каза тя колебливо — вашата идея да пишем на хора, които се занимават с изследване на паранормалното, може да се окаже полезна.

— Така ще изглеждаме като пълни глупачки — каза Алиша Кум. — Не го мислех сериозно. Не, предполагам, че ще трябва да я караме така, докато...

— Докато какво?

— О, не знам — рече Алиша и неуверено се засмя.

На другия ден, когато Сибил пристигна, намери вратата на пробната заключена.

— У вас ли е ключът, мис Кум? Да не би да сте заключили снощи?

— Да, заключих и така ще си остане.

— Какво искате да кажете?

— Искам да кажа, че ѝ преотстъпвам стаята. Може да си я ползва. Не ни трябва две стаи. Дрехите ще се пробват тук.

— Но това е вашата стая, която използвате за дневна.

— Е, вече не ми трябва, имам си чудесна спалня. Мога да я превърна в спалня-дневна, нали?

— Да не би да искате да кажете, че вече няма да влизате в пробната? — попита невярващо Сибил.

— Точно това искам да кажа.

— Ами... как ще я чистим? Ще потъне в мръсотия.

— Нека! — рече Алиша Кум. — Щом това място е обсебено от някаква си кукла — добре! Нека бъде така. Но тя сама ще си я чисти! — После добави: — Знаете ли, че тя ни мрази?

— Как така? — попита Сибил. — Куклата да ни мрази?

— Да — рече Алиша. — Не знаехте ли? Трябва да сте наясно с това. Трябва да сте го забелязали, когато сте я гледали.

— Да — замислено произнесе Сибил. — Навярно съм го забелязала. Предполагам, че през цялото време съм го усещала. Това, че тя ни мрази и иска да се махнем оттам.

— Тя е едно малко злобно същество — каза Алиша Кум. — Както и да е, сега би трябвало да е доволна.

От този момент нататък всичко тръгна мирно и тихо. Алиша Кум уведоми персонала си, че за момента няма да ползват пробната, защото, поясни тя, се събирали прекалено много стаи за чистене.

Но същия ден вечерта тя, без да иска доту как едно от момичетата рече на друго:

— Ама наистина мис Кум съвсем се е побъркала. Винаги съм мислела, че е малко странна... Все губи разни неща или ги забравя, но сега това надмина всичко, нали? Въобразила си е нещо за онази кукла долу.

— О, нали не мислиш, че съвсем ще откачи? — рече другото момиче. — Че ще вземе да ни накълца или нещо такова? — После те се отдалечиха, като продължиха да си бърбят и Алиша възмутено седна в креслото си.

„Побъркала съм се значи! — После тъжно си рече: — Предполагам, че ако не беше Сибил, и аз щях да си мисля, че откачам. Но същото става с нея, и с мисис Гроувс — значи наистина в тази работа има нещо. И как ли ще свърши всичко?“

Три седмици по-късно Сибил рече на Алиша Кум:

— Все някога ще трябва да влезем в онази стая.

— Защо?

— Ами... искам да кажа, че сигурно е потънала в мръсотия. Ще се появят молци и... знае ли човек какво още. Трябва само да оберем праха, да преметем и после пак ще я заключим.

— Бих предпочела да си стои заключена и да не влизаме там — възрази Алиша Кум.

— Вие като че ли сте по-суеверна и от мен — рече ѝ Сибил.

— Може би е така — каза Алиша Кум. — Аз бях по-склонна от вас да повярвам във всичко това, но отпърво, нали знаете... аз... е, всичко това ми се струваше вълнуващо по някакъв особен начин. Не знам. Сега просто ме е страх и никак не ми се влиза отново там.

— Е, аз пък искам — рече Сибил. — И ще вляза!

— Знаете ли какъв ви е проблемът? — каза Алиша. — Просто сте любопитна, това е.

— Добре, любопитна съм. Искам да видя какви ги е вършила куклата вътре.

— Все още смятам, че ще е най-добре да я оставим на мира — каза Алиша. — Сега, след като напуснахме тази стая, тя е доволна. И най-добре е да не я закачаме. — Тя въздъхна ядно. — Що за глупости говорим!

— Да, знам, че си говорим глупости, но ако искате да не говорим глупости, хайде тогава — дайте ми ключа.

— Добре, добре.

— Мисля, че се боите да не я пусна навън или нещо такова. Мислех си, че тя може да минава през затворени врати и прозорци. — След тези думи Сибил отключи вратата и влезе.

— Ужасно странно! — рече тя.

— Кое е странно? — попита Алиша Кум, надзъртайки над рамото ѝ.

— Стаята въобще не е прашна, нали? Човек би си помислил, че след като е била заключена толкова дълго...

— Да, странно наистина.

— Ето я — посочи Сибил.

Куклата бе на канапето. Вече не лежеше отпуснато като преди. Сега седеше изправена, подпряла гърба си на възглавничка. Имаше вид на господарка на дом, която очаква гости.

— Е — рече Алиша Кум, — тя сякаш си е у дома, нали? Чувствам се така, като че ли трябва да ѝ се извиня, задето влязох.

— Хайде — каза Сибил, като отстъпи назад, дръпна вратата и отново я заключи. Двете жени втренчено се гледаха.

— Ще ми се да знам — започна Алиша Кум — защо ни плаши толкова...

— Мили Боже, кой не би се страхувал?

— Искам да кажа — какво толкова е станало, в края на краищата! Нищо кой знае какво — просто една кукла, която обикаля из стаята. Мисля, че всъщност не е точно кукла... ами е полтъргайт.

— Това е добра идея.

— Да, но не ми се вярва много. Мисля, че... че все пак си е кукла.

— Сигурна ли сте, че наистина не знаете откъде се е взела?

— Нямам и най-малката представа — каза Алиша. — И колкото повече мисля, толкова повече съм сигурна, че не съм я купувала и че никой не му я е давал. Смятам, че тя... тя просто сама е дошла.

— Мислите ли, че някога ще си отиде?

— Всъщност — рече Алиша — не виждам защо ще го прави — нали получи, каквото искаше.

Но изглежда не беше съвсем така. На другия ден, когато Сибил влезе в салона, дъхът ѝ внезапно секна. После тя се провикна нагоре:

— Мис Кум, мис Кум, слезте долу!

— Какво има? — тя беше станала късно и тъй като ревматизмът в дясното ѝ коляно се беше обадил, предпазливо заслиза по стълбите.

— Какво ви става, Сибил?

— Вижте, вижте какво е станало!

Те стояха на прага на салона. Куклата бе седнала на дивана, отпуснала се небрежно върху една от страничните му облегалки.

— Излязла е — каза Сибил. — Излязла е от онази стая! Сега иска и тази!

Алиша Кум приседна до вратата.

— Накрая — рече тя — предполагам, че ще иска да ѝ отстъпим и цялата къща.

— Като нищо — отвърна Сибил.

— Ах, ти гадна, подла, злобна твар! — викна Алиша на куклата. — Дошла си тук да ни вадиш душата ли? Не те искаме!

Стори ѝ се, както и на Сибил, че куклата лекичко помръдна. Сякаш крайниците ѝ още повече се отпуснаха. Дългата ѝ, протегната ръка лежеше върху облегалката на канапето, а полускритото ѝ лице сякаш надничаше изотдолу. При това с лукав, злобен поглед.

— Ужасно създание — рече Алиша. — Не мога да я понасям! Не мога повече да я понасям!

Изведнъж, за учудване на Сибил, тя влетя в стаята, вдигна куклата, изтича до прозореца, отвори го и я запрати на улицата. От Сибил се откъсна тих, ужасен стон.

— О, Алиша, не трябваше да правите това! Уверена съм, че не трябваше!

— Трябваше нещо да сторя — каза Алиша Кум. — Не можех повече да издържам.

Сибил отиде при нея до прозореца. Там, долу на паважа, куклата лежеше с отпуснати крайници и с лице върху настилката.

— Вие я убихте! — извика Сибил.

— Не говорете глупости... как мога да убия нещо, направено от парчета кадифе и копринени парцали. Та тя не е жива.

— Изглежда поразително жива — рече Сибил.

Дъхът на Алиша секна.

— Мили Боже, онова дете...

Едно малко парцаливо момиченце се приближи до куклата на паважа. То хвърли поглед към двата края на улицата, която сутрин не бе особено оживена, макар че имаше автомобилно движение, и сетне, очевидно доволно, детето се наведе, взе куклата и хукна към другата страна на шосето.

— Спри, спри! — извика Алиша и се обърна към Сибил. — Тя не трябва да взима куклата, не трябва! Тя е опасна... самото зло! Трябва да го спрем!

Но не те спряха момиченцето, а автомобилното движение. В същия миг три таксита се появиха от едната посока, а от другата се зададоха две товарни камионетки. Момиченцето се озова наскрел автомобилите по средата на пътя. Сибил се втурна по стълбите, а Алиша Кум я последва. След като се промъкна между една лека кола и една камионетка, Сибил, следвана по петите от Алиша, стигна до момиченцето, преди то да успее да премине през автомобилното движение и да се добере до другата страна на пътя.

— Не бива да взимаш тази кукла! — извика Алиша Кум. — Върни ми я!

Детето я погледна. Беше кльощаво момиченце на около осем години, леко кривогледа. На лицето му се четеше упорство.

— Що да ви я дам? — каза то. — Изхвърлихте я през прозореца, видях ви. Щом сте го направили, значи не я искате и сега тя е моя.

— Ще ти купя друга кукла — неистово извика Алиша. — Ще отидем в някой магазин за играчки, където поискаш... и ще ти купя най-хубавата кукла, която можем да намерим. Но ми върни тази.

— Няма! — каза детето и ръцете му покровителствено обгърнаха кадифената кукла.

— Трябва да я върнеш — каза Сибил, — тя не е твоя! — После протегна ръка, за да вземе куклата от детето, но то тропна с крак,

обърна се и им извика:

— Няма! Няма! Няма! Тя е моя, аз я обичам! Вие не я обичате! Мразите я. Ако я обичахте, нямаше да я хвърлите през прозореца. А аз я обичам, казвам ви. И тя това иска. Исканякой да я обича! — После момиченцето се шумугна като змиорка между колите, пресече улицата и побягна по една тясна уличка. Изчезна, преди двете по-възрастни жени да се решат да се запровират между колите и да я последват.

— Отиде си — рече Алиша.

— Каза, че куклата искала някой да я обича — обади се Сибил.

— Може би — започна Алиша, — може би това е искала през цялото време... някой да я обича...

Насред лондонския трафик двете уплашени жени стояха и се гледаха една друга.

В ОГЛЕДАЛОТО НЕЯСНО

Нямам обяснение за тази история. Нямам никакви предположения защо и поради каква причина стана така. То просто се случи. Все пак понякога се чудя как биха се стекли нещата, ако на времето бях забелязал една подробност, която оцених много години след това. Ако не я бях пренебрегнал... е, тогава, предполагам, съдбата на трима човека щеше да бъде съвсем различна. Тази мисъл някак си ме ужасява.

Като начало ще трябва да се върна назад във времето, чак до лятото на хиляда деветстотин и четиринадесета — точно преди войната — когато заедно с Нийл Карслейк отидохме в Баджуърти. Мислех Нийл за най-добрия си приятел. Познавах още и брат му Алън, но не толкова добре, а сестра им Силвия не бях виждал никога. Тя беше две години по-малка от Алън и три от Нийл. Докато бяхме в училище, на два пъти щях да прекарам част от ваканциите си с него в Баджуърти, но и двата пъти нещо ми попречи. Стучи се така, че едва когато станах на двадесет и три, посетих за пръв път дома на Нийл и Алън.

Щяхме да се съберем доста хора. Сестрата на Нийл — Силвия — точно се беше сгодила за един момък на име Чарлз Кроули. Той бил, както каза Нийл, доста по-възрастен от нея, но пък изключително свестен и добре осигурен.

Помня, че пристигнахме към седем вечерта. Всички бяха отишли по стаите си, за да се преоблекат за вечеря. Нийл ме заведе до моята. Баджуърти бе красив, стар и просторен дом. През последните три века е бил дострояван и вътрешността му изобилстваше със стълби — повече или по-малко големи — които се появяваха на най-неочаквани места. Не беше лесно човек да се ориентира в такава къща. Бях леко притеснен от перспективата да се срещна с неговото семейство, с което не се бях запознавал до този момент. Спомням си как казах през смях, че в такава къща човек очаква да срещне призраци в коридорите, а той небрежно отвърна, че бил чувал да се говори, че в това място наистина

витаели духове, които обаче до този момент никой не бил срещал. Няма каква представа какви форми приемали призраците тук. После Нийл бързо излезе и аз се зарових в куфарите си, за да намеря вечерните си дрехи. Семейство Карслейк не бе заможно. Всички бяха много привързани към стария дом, но нямаха прислуга, която да разопакова багажа или да помага при обличането.

И така стигнах до момента, в който трябваше да си завържа вратовръзката. Застанах пред огледалото. Виждах лицето си, раменете си, а зад тях стената зад гърба си — една най-обикновена гола стена, по средата на която имаше врата. Привършвах с вратовръзката, когато забелязах вратата да се отваря. Не знам защо, но не се обърнах. Мисля, че би било съвсем естествено, но все пак не го направих. Просто гледах как вратата бавно се открехва. Когато се отвори напълно, видях стаята зад нея. Представляваше спалня — по-голяма от моята — с два кревата. И изведнъж дъхът ми секна.

На ръба на едното легло седеше момиче, а около шията му бяха обвити ръце на мъж. Той бавно я поваляше назад и в същото време стискаше гърлото ѝ така, че момичето започваше да се задушавя. Не беше възможно да греша. Това, което ставаше пред очите ми, бе съвсем ясно — убийство.

Добре виждах лицето на момичето, златистите ѝ коси, болезнения страх, изписан на красивото ѝ лице, което бавно се наливаше с кръв. От мъжа виждах само гърба, ръцете и един белег, който минаваше през лявата страна на лицето и стигаше до врата.

Като сега го разказвам, ми е необходимо известно време, но в действителност бяха минали секунда-две, през които гледах като втрещен. После се обърнах, за да се притека на помощ...

Но на стената зад мен, тази, която се отразяваше в огледалото, имаше само един викториански махагонов гардероб. Ни следа от отворена врата или сцена на насилие. Отново се извърнах към огледалото. В него се отразяваше единствено гардеробът...

Прекарах ръце през очите си. После скочих към другия край на стаята и се опитах да избутам гардероба, но в този момент Нийл влезе през вратата откъм коридора и ме попита какво, по дяволите, се опитвам да направя.

Трябва да си е помислил, че съм се смахнал, когато се обърнах към него и поисках да разбера дали зад гардероба има врата. Той каза

да — имало врата и тя водела в съседната стая. Попитах го кой живее там и той отвърна, че там били настанено някакво семейство Олдъм — майор Олдъм и съпругата му. Поисках да разбера дали мисис Олдъм е с руса коса и когато той сухо отговори, че била тъмнокоса, започнах да усещам, че вероятно вече ставам смешен. Овладях се, дадох някакво мъгляво обяснение и заедно слязохме долу. Рекох си, че може би съм получил някаква халюцинация и се засрамах от глупавото положение, в което бях изпаднал. И тогава... тогава Нийл каза:

— Това е сестра ми Силвия — и пред себе си видях прекрасното лице на момичето, което онзи мъж душеше... а после ми представиха и нейния годеник — висок, тъмнокос и с белег на лявата страна на лицето.

Е, това е. Хайде сега помислете и кажете какво бихте направили вие на мое място. Пред мен стоеше момичето... същото момиче и същият мъж, когото видях да я души, а само след месец те щяха да се оженят... Беше ли това някакво пророческо видение за бъдещето? Дали Силвия и съпругът ѝ щяха след време да дойдат тук, да се настанят в тази стая (най-хубавата свободна стая) и дали сцената, на която бях станал свидетел, нямаше да се превърне в зловеща реалност?

Какво трябваше да сторя? Можех ли въобще да направя нещо? Щеше ли някой — Нийл или самото момиче — да ми повярват? Отново и отново премислях всичко това през седмицата през която бях там. Да проговоря или да мълча? А освен това, се бе появило и друго усложнение — влюбих се в Силвия Карслейк от пръв поглед... желаех я повече от всичко на света, а това някак си ми връзваше ръцете.

От друга страна, ако продължавах да мълча, Силвия щеше да се омъжи за Чарлз Кроули и той щеше да я убие...

И така, в деня преди да си замина, аз ѝ разказах всичко. Заявих, че очаквам тя да ме вземе за смахнат, но тържествено се заклех, че ѝ предавам нещата такива, каквито ги видях и знам, че след като тя е решила да се омъжи за Кроули, аз съм длъжен да ѝ разкажа моето странно преживяване.

Тя ме изслуша, без да ме прекъсва. В очите ѝ имаше нещо, което не разбирах. Въобще не изглеждаше ядосана. Когато свърших, тя сериозно ми благодари. А аз не спирах да повтарям като малоумен:

— Видях го. Наистина видях всичко това.

А тя ми каза:

— Сигурно е така, щом ми го казвате. Вярвам ви.

Накрая аз си заминах, без да съм наясно дали съм постъпил правилно или съм се държал като глупак, но седмица по-късно Силвия развали годежа си с Чарлз Кроули. После започна войната и нямаше време да се мисли за такива неща. Веднъж или два пъти, докато бях в отпуск, случайно срещнах Силвия, но се стараех да я избягвам, доколкото бе възможно.

Обичах я и я желаех повече от всякога, но някак си усещах, че не би било почтено да се срещам с нея. Заради мен тя бе развалила годежа си с Кроули и си казвах, че бих могъл да оправдая това свое деяние само като демонстрирам абсолютно безразличие.

Сетне, в хиляда деветстотин и шестнадесета година, Нийл бе убит и на мен се падна да разкажа на Силвия за последните му мигове. След тази случка отношенията ни не можеха да останат същите. Силвия обожаваше Нийл, а той беше най-добрият ми приятел. Тя бе красива, възхитително красива в скръбта си. Успях да си наложам да мълча и отново заминах на фронта, молейки се някой куршум да сложи край на жалкото ми съществуване. Животът без Силвия ми се виждаше безсмислен.

Но не ми било писано да умра от куршум. Един ме беше одраскал под дясното ухо, а друг бе спрял от табакерата в джоба ми, но и в двата случая се отървах невредим. Чарлз Кроули бе убит по време на акция в началото на хиляда деветстотин и осемнадесета година.

Това някак промени нещата. Прибрах се у дома през есента на същата година, точно преди деня на сключване на Примирието. Отидох право при Силвия и ѝ заявих, че я обичам. Не таях надежда, че веднага ще отвърне на чувствата ми и щях да си изгубя ума от щастие, когато тя ме попита защо не съм ѝ казал по-рано. Измънках нещо за Кроули и тя отвърна:

— Защо мислите, че скъсах с него? — И после ми разказа, че се била влюбила в мен също както и аз в нея — в мига, в който ме видяла.

Споделих своето мъчително подозрение, че е развалила годежа си заради историята, която ѝ бях разказал, а тя се засмя снизходително и добави, че ако човек наистина обича друг, той не би се уплашил от подобно нещо. Отново се върнахме към онова мое видение и решихме, че е било странно, но нищо повече.

За времето след това няма какво толкова да се разказва. Аз и Силвия се оженихме и бяхме много щастливи. Но сега, когато тя вече бе моя, разбрах, че не съм идеалният съпруг. Обичах я всеотдайно, но бях ревнив. Изпитвах глупава ревност дори ако само се усмихнеше на някого. В началото ѝ бе забавно, мисля, че дори донякъде ѝ харесваше. Поне ѝ доказваше колко много съм привързан към нея. Що се отнася до мен, аз съзнавах, че без съмнение това мое поведение бе не само глупаво, но то заплашва спокойствието и щастието на съвместния ни живот. Знаех това, но не можех да се променя. Всеки път, когато Силвия получи писмо и не ми го показваше, се чудех от кого е. Ако се усмихнеше или се заговореше с някой мъж, ставах мрачен и подозрителен.

В началото, както казах, на Силвия ѝ бе забавно. Възприемаше всичко като шега. След време обаче не намираще шегата за толкова забавна, а на края въобще не гледаше на това като на шега... И постепенно започна да се отдръпва от мен. Не в буквалния смисъл, но вече не споделяше съкровенията си мисли с мен. Дори нямах представа за какво си мисли. Беше мила, но... тъжна и като че ли някак отчуждена. Малко по малко започнах да разбирам, че вече не ме обича. Любовта ѝ бе умряла и аз бях главният виновник за това...

Следващата стъпка беше неизбежна. Усещах, че я очаквам, но че се боя от нея...

Тогава на сцената се появи Дерек Уейнрайт. Той имаше всичко, което на мен ми липсваше. Беше умен, духовит и красив. Принуден съм още да призная, че бе наистина изключително свестен човек. Щом го видях, си казах: „Точно мъж като за Силвия...“

Тя се бореше против това. Виждах, че не ѝ е лесно, но въобще не ѝ помогнах. Не можех. Бях се окопал в моя мрачен, враждебен вътрешен свят. Страдах жестоко и не можех да направя нищичко, за да се избавя от това си състояние. Не ѝ помогнах, а напротив, влоших нещата. Един ден излях цялата си жлъч върху нея, започнах да я ругая яростно и безпричинно. Бях подивял от ревност и безсилие. Наговорих ѝ жестоки, неверни неща и докато ѝ ги казвах, съзнавах колко жестоки и неверни са те, но в същото време изпитвах дива наслада от това. Спомням си, че Силвия се изчерви и се сви, търпението ѝ се бе изчерпало. Помня още как тя каза: „Това повече не може да продължава...“

Когато вечерта се прибрах, къщата беше празна... празна! Имаше бележка, написана в съвсем традиционен стил. В нея тя пишеше, че ме напуска завинаги. Отивала за ден-два в Баджуърти, а след това при единствения човек, който я обичал и имал нужда от нея. Трябвало да приема, че това е краят.

Мисля, че до този момент сам не вярвах на своите подозрения. Но това потвърждение на най-лошите ми страхове черно на бяло ме влуди. Тръгнах след нея към Баджуърти с максималната скорост, която колата ми позволяваше.

Спомням си, че тя точно се бе преоблякла за вечеря, когато нахлух в стаята ѝ. Още виждам лицето ѝ — сепнато, красиво... уплашено. Казах ѝ:

— Никой, освен мен няма право да те притежава. Никой! — И хванах шията ѝ. Стиснах и започнах да я повалям назад.

Изведнъж съзрях отражението ни в огледалото — Силвия, която се задушаваше в ръцете ми и белегът на бузата ми под дясното ухо, където куршумът ме бе одраскал.

Не, не я убих. Това внезапно разкритие ме парализира, разхлаби хватката и пуснах тялото ѝ да се свлече на пода. След това се разридах, а тя започна да ме успокоява... Да, тя ме успокояваше.

Разказах ѝ всичко, а тя ми призна, че под „единствения човек, който ме обича и има нужда от мен“ имала предвид своя брат Алън. Тази нощ всеки от нас прозря в душата на другия и мисля, че от този момент нататък нищо не би могло да ни раздели.

Ужасно е да се живее с мисълта, че само поради Божието благоволение и видението в едно огледало аз не станах убиец... Но едно нещо наистина умря тази нощ — дяволът на ревността, който ме бе обсебил така за дълго.

Ала понякога си мисля — да предположим, че не бях направил онази съдбоносна грешка — белег на лявата буза, когато той всъщност е бил на дясната, защото образът в огледалото е обърнат... щях ли да бъда толкова сигурен, че този мъж е Чарлз Кроули? Щях ли да предупредя Силвия? За мен ли щеше да е омъжена тя сега, или за него?

А дали миналото и бъдещето не са едно и също нещо?

Аз съм обикновен човек и нямам претенции да разбирам от тези неща, но видях, каквото видях и именно заради това Силвия и аз ще

бъдем заедно „докато смъртта ни раздели“, както се казва в старата притча. А може би и след това...

Издание:

Автор: Агата Кристи

Заглавие: Куклата на шивачката

Преводач: Божидар Илиев

Година на превод: 1995

Език, от който е преведено: английски

Издание: първо

Издател: Селекта

Град на издателя: Бургас

Година на издаване: 1995

Тип: сборник разкази

Националност: английска

Печатница: „Светлина“ ЕООД — Ямбол

ISBN: 954-8371-22-7

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/13787>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.